

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Liudmila LIGEIKIENĖ

**MAŽEIKIŲ RAJONO IKIMOKYKLINIŲ ĮSTAIGŲ TEIKIAMŲ
PASLAUGŲ KOKYBĖ**

Magistro darbas

Šiauliai, 2010

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Liudmila LIGEIKIENĖ

**MAŽEIKIŲ RAJONO IKIMOKYKLINIŲ ĮSTAIGŲ TEIKIAMŲ
PASLAUGŲ KOKYBĖ**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir verslo administravimas (03S1)**

Teigiu, kad magistro studijų baigiamasis darbas, kurį teikiu vadybos studijų programos magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas:

Magistro darbo autorius Liudmila Ligeikienė
(vardas, pavardė, parašas)

Vadovas Prof. habil. Dr. V. Laurutis
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Recenzentas Doc. Laima Liukinevičienė
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

SANTRAUKA

Liudmila Ligeikienė

Mažeikių rajono ikimokyklinių įstaigų teikiamų paslaugų kokybė

Magistro darbas

Paslaugų įvairovė ir kokybė, orientavimasis į tėvų ir vaikų poreikius formuoja naują ikimokyklinio ugdymo paslaugų supratimą. Itin svarbu plėtoti ir užtikrinti lanksčias ir labai kokybiškas ikimokyklinio ugdymo paslaugas, tenkinančias vaikų ir tėvų poreikius. Magistro darbe suformuluotos švietimo paslaugų teikimo ikimokyklinėse įstaigose aktualumas. Išanalizuoti ir susisteminti įvairių autorių teoriniai ir praktiniai ikimokyklinio ugdymo teikiamų paslaugų tyrimai. Atliktas empirinis tyrimas parodė, kokia šiuo metu yra Mažeikių rajono pedagogų, tėvų nuomonė apie teikiamų paslaugų vaikams, kurie lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, įvairovę ir kokybę. Išsiaiškinta kiek ši įvairovė tenkina pakitusius visuomenės poreikius.

SUMMARY

Liudmila Ligeikienė

The quality of service rendered in Mažeikiai pre-school institutions

Master's work

The variety and quality, reference to parents and children's requirements mould new comprehension of pre-school training. It's very important to develop and achieve flexible and very qualitative services of pre-school institutions, which satisfy parents and children's requirements. The relevance of educational services in pre-school institutions is presented in the master's thesis. Theoretical and practical investigations of pre-school services are analysed and systematized in the work. The empiric research showed the teachers and parents opinion about the variety and quality of services in pre-school institutions. It is also elucidated how this variety satisfy the requirements of the society.

TURINYS

SANTRAUKA.....	1
ĮVADAS.....	5
1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASLAUGOS.....	9
1.1. Ikimokyklinio ugdymo paslaugų vaikams samprata.....	9
1.2. Vaikų priežiūros paslaugos įvairiose Europos šalyse.....	12
2. IKIMOKYKLINIS UGDYMAS LIETUVOJE IR MAŽEIKIŲ RAJONE.....	21
2.1. Ikimokyklinio ugdymo paslaugos Lietuvoje	21
2.2. Ikimokyklinio ugdymo paslaugos Mažeikių rajone.....	32
3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASLAUGŲ ĮVAIROVĖS BEI KOKYBĖS ANALIZĖ.....	38
3.1. Tiriamųjų bendroji charakteristika	40
3.2. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų, kurias lanko vaikai, tipų, motyvų darbo valandų pasirinkimas.....	47
3.3. Ikimokyklinio ugdymo programų pasiūlos įvairovė ir poreikis.....	55
3.4. Ikimokyklinio ugdymo papildomo ir specialiojo ugdymo paslaugų poreikis.....	68
3.5. Ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvų gaunamų švietimo pagalbos paslaugų įvairovė ir apimtys.....	72
IŠVADOS	75
LITERATŪRA.....	77
PRIEDAI.....	82
1 priedas. Anketa ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogams.....	83
2 priedas. Anketa tėvams ir globėjams, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą.....	88
3 priedas. Ikimokyklinio ugdymo stebėsenos rodikliai Mažeikių savivaldybėje 2010-04-01.....	93
4 priedas. Vaiko išlaikymo kainos savivaldybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas įgyvendinančiose ugdymo įstaigose.....	94
5 priedas. Vaiko išlaikymo kainos savivaldybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas įgyvendinančiose ugdymo įstaigose.....	95
6 priedas. Informacija apie tėvų mokesčių už vaikų išlaikymą ikimokyklinio ugdymo įstaigose....	96
7 priedas. Lėšų paskirstymas Švietimo pagalbos specialistų etatams finansuoti ikimokyklinio ugdymo mokyklose ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose.....	97
8 priedas. Ugdymo formos dažniausiai praktikuojamos grupėje.....	98

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Vietų skaičius, tenkantis 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigą	32
2 lentelė. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos metų pabaigoje Mažeikių rajone 1995-2006 m.....	33
3 lentelė. Dienos (paros) maitinimo norma (litas ir procentais).....	35
4 lentelė. Tėvų/globėjų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, gyvenamoji vieta.....	40
5 lentelė. Vietovė, kurioje yra ikimokyklinio ugdymo įstaiga	44
6 lentelė. Vaiko ugdymo kokybės vertinimas grupėje (pedagogų teigimu).....	64
7 lentelė. Tėvų nuomonė apie papildomas ugdymo paslaugas, kuriomis vaikas naudojasi įstaigoje ir kitur.....	68
8 lentelė. Tėvų nuomonė apie specialiojo ugdymo paslaugas, kuriomis vaikas naudojasi įstaigoje ir kitur.....	71
9 lentelė. Švietimo pagalbos paslaugos vaikų tėvams (globėjams).....	72
10 lentelė. Ar pritariate planuojamiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pokyčiams (pedagogų nuomonė).....	73

ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų mažėjimas.....	24
2 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų skaičiaus ir vietų kitimas.....	24
3 pav. Vaikai, dalyvaujantys ikimokykliniame ugdyme.....	25
4 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, išsilavinimas.....	41
5 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, profesinė veikla.....	41
6 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, šeimos sudėtis.....	42
7 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, vaikų skaičius šeimoje.....	42
8 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklines įstaigas, materialinė šeimos padėtis.....	43
9 pav. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų amžius.....	44
10 pav. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių pedagogų darbo stažas.....	45
11 pav. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų išsilavinimas.....	45
12 pav. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų kvalifikacinė kategorija.....	46
13 pav. Kriterijai, kuriais remiantis, vaikas buvo priimtas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą	48
14 pav. Vaikų priėmimo į ikimokyklines įstaigas, būdai.....	49
15 pav. Tėvai, apie pagrindinius vaikų grupavimo ikimokyklinėse įstaigose, būdus.....	50
16 pav. Tėvų, pageidaujamos grupės pagal vaikų amžių.....	51
17 pav. Tėvų, pageidaujamas lankomos grupės darbo laikas.....	52
18 pav. Tėvų, pasirinktos grupės pagal darbo laiko.....	53
19 pav. Tėvų pasirinkti, ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose veikiančių grupių, tipai.....	54
20 pav. Tėvų susipažinimas su įstaigos parengta ikimokyklinio ugdymo programa.....	56
21 pav. Tėvų nuomone kas turėtų vyrauti ugdant jų vaiką.....	57
22 pav. Tėvų žinios apie ikimokyklinio ugdymo programas.....	58
23 pav. Kokia ugdymo(si) kokybės samprata vadovaujatės ugdydami vaikus?.....	58
24 pav. Kokia programa ir papildomais šaltiniais remiatės organizuodama ugdymą grupėje?.....	59
25 pav. Kas labiausiai pasikeitė pradėjus dirbti pagal įstaigos parengtą ikimokyklinio ugdymo programą?.....	60
26 pav. Kas padeda siekti kokybiško ugdymo grupėje?.....	61
27 pav. Geriausios ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams teikiamos paslaugos.....	62
28 pav. Trukdžiai, siekiant kokybiško ugdymo grupėje (pedagogų teigimu).....	63
29 pav. Kas padeda siekti kokybiško ugdymo grupėje?.....	65
30 pav. Geriausios ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams teikiamos paslaugos.....	66
31 pav. Trukdžiai, siekiant kokybiško ugdymo grupėje.....	74

ĮVADAS

Ikimokyklinio ugdymo paslaugos labai svarbios ugdant vaikus kaip asmenybes. Jos papildo vaikų ugdymą šeimose, skatina jų socialinį, pažintinį vystymąsi, praturtina vaikų bendravimo su kitais patirtį, padeda pasiruošti mokymuisi mokykloje.

Paslaugų įvairovė ir kokybė, orientavimasis į tėvų ir vaikų poreikius formuoja naują ikimokyklinio ugdymo paslaugų supratimą.

Remiantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501) „vaiku laikomas kiekvienas žmogus, neturintis 18-os metų amžiaus...“, tačiau skirtingos priemonės turi būti teikiamos mažamečiams vaikams. Svarbiausia ir pagrindinė priemonė, leidžianti užtikrinti harmoningą ikimokyklinio amžiaus vaiko raidą, tai darni ir palanki šeimos aplinka, o svarbiausia paslauga šeimai – užtikrinti ikimokyklinių institucijų paslaugų prieinamumą ir kokybę.

Mokslininkų Jucevičiaus, Jucevičienės, Janiūnaitės, Cibulskio (2001) nuomone, švietimo humanistinė pozicija - švietimo institucija turi pasitarnauti įgimtų žmogaus galių raiškai bei jų plėtotei, o žmogus turi pasirinkti instituciją, kuri, jų nuomone, tai atlieka geriausiai.

Mokslinėje literatūroje diskutuojama apie ikimokyklinio ugdymo reikšmę (Adaškevičienė, 2000; Bitinas, 2000; Glebuviene, 2000; Gražienė, 1999; Juodaitytė, 2000; Kučinskienė, 2000; Marcelionienė, 1999; Mondeikienė, 2000; Monkevičienė, 1999; Rajeckas, 2001; Šeibokienė, 1999 ir kiti). Akcentuojama, kad šiuo metu vykstantys pokyčiai įgalina švietimą funkcionuoti kaip vientisą socialinę sistemą ir bendruomenės socialinės gyvensenos institutą. Šių naujų kokybinių pokyčių kontekste formuojasi naujas vaikų darželio kaip suaugusiųjų ir vaikų nuolatinės socialinės sąveikos, jų ugdymo(si) institucijos įvaizdis.

Autoriai Barbour (1994), Freud (1991), Piaget (1980), Juodaitytė (2002), teigia, kad pagrindiniai pasiekimai vaiko socializacijoje vyksta iki septynerių metų, tai yra ikimokykliniame amžiuje.

Pasaulinėje literatūroje atsispindi daugiausiai mokyklos pertvarka, jos tobulinimo ir valdymo problemos. Parengtos ir mokliškai įrodytos teorijos bei koncepcijos: kaip turėtų dirbti mokyklos vadovas, jo komanda ir pedagogai; kokie turėtų būti vadybos principai bei funkcijos ir t.t. Tačiau daugiausiai kalbama tik apie mokyklas ir jų valdymą (Hopkins, Ainscow, West (1998), Fullan (1993), Fidler (2006), Everard, K. B. ir Morris, G. (1997), Jucevičius (1996), Jucevičienė (1996), Targamadžė (1999), Večkienė (1996), Želvys (1999, 2001, 2003), bet nepaliečiamos ikimokyklinio ugdymo įstaigų problemos, funkcijos.

Anot Tučkovienės (2002), dar nėra tyrimų, bandančių pažvelgti į ikimokyklinio ugdymo įstaigą kaip į paslaugas teikiančią organizaciją. Želvys (2002) šias paslaugas apibūdina kaip galima esminį tolesnės švietimo sistemos raidos posūkį. Jis akcentuoja, jog švietimo institucijų paslaugas daug sunkiau apibrėžti, negu pramonės ar verslo organizacijų.

Pelno siekiančių organizacijų tikslai pakankamai aiškūs ir konkretūs, o švietimo institucijų tikslai, tokie kaip asmenybės ugdymas, kultūros perdavimas ar augančios kartos socializacija, yra abstraktesnio pobūdžio, todėl juos sunkiau išskaidyti į konkrečius uždavinius ir numatyti jų įgyvendinimo žingsnius. Apie tai, kad švietimo paslaugų kokybė vis dar išlieka nepatenkinama rašoma Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerijos apžvalgose ir ataskaitose. Numatyta, jog šiame darbe bus aiškinamasi, kokia šiuo metu yra pedagogų, tėvų nuomonė apie teikiamų paslaugų vaikams, kurie lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, įvairovę ir kokybę. Taip pat kiek ši įvairovė tenkina pakitusius visuomenės poreikius.

Anot Gylienės (2005) šiandien yra būtina lanksti švietimo įstaigų darbo sistema, teikianti įvairias tėvų ir vaikų poreikius atitinkančias paslaugas. Kiekvienas žmogus, kuriam teikiama ikimokyklinio ugdymo paslauga yra suinteresuotas, kad ji būtų kokybiška.

Problema - už valstybės biudžeto pinigus turi būti gautos kokybiškos paslaugos. Ši problema yra aktuali kiekvienai švietimo įstaigos institucijai, todėl aktualu ją tyrinėti.

Darbo **tikslas** – atlikti Mažeikių rajono (Mažeikių miesto, Vieکشnių miestelio, Tirkšlių miestelio) ikimokyklinio ugdymo institucijų veiklos rodiklių tyrimą su tikslu pagerinti teikiamų paslaugų kokybę.

Tikslui realizuoti iškelti tokie **uždaviniai**:

- 1). Remiantis moksline literatūra išanalizuoti vaikų ugdymo tendencijas, būdus, metodus .
- 2). Apžvelgti ikimokyklinių įstaigų struktūrą, valdymą.
- 3). Išsiaiškinti vietų skaičių ikimokyklinio ugdymo institucijose ir jų užpildymą Mažeikių rajone.
- 4). Iširti Mažeikių rajono ikimokyklinio ugdymo įstaigų teikiamų paslaugų kokybę, ugdytinių tėvų požiūriu.
- 5). Teikiamų paslaugų analizė.

Hipotezė – ar pakankama ikimokyklinio ugdymo kokybė, lyginant su skiriamais materialiniais ir žmogiškaisiais ištekliais.

Teorinis reikšmingumas – Atliktas Mažeikių rajono ikimokyklinio ugdymo įstaigų teikiamų paslaugų kokybės tyrimas.

Praktinis reikšmingumas – Gauti tyrimo rezultatai buvo pristatyti Mažeikių rajono ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų, pedagogų metodiniame pasitarime. (Priedas Nr. 8)

Tyrimo aprėptys.

1. Mokslinės literatūros analizė.

2. Anketinė apklausa, kurios tikslas išnagrinėti Mažeikių rajono ikimokyklinio ugdymo įstaigų teikiamų paslaugų kokybę, ugdytinių tėvų požiūriu.

Anketinės apklausos tikslinės grupės:

- tėvai, auginantys ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikus, kurie lanko ikimokyklines ir priešmokyklines grupes;
- ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai;

3. Parengtos dvi anketos.

Rengiant jas, buvo numatyti edukacinės ir socialinės realybės įvairovę bei problemas leidžiantys atskleisti klausimai.

Anketa Nr.1. - ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogams.

Tikslas - išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovę bei kokybę.

Anketa Nr. 2 - tėvams ir globėjams, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą.

Tikslas - išsiaiškinti tėvų nuomonę apie ikimokyklinio ugdymo teikiamų paslaugų įvairovę bei kokybę.

Tyrimo metodai parinkti atsižvelgiant į tyrimui skirtą laiką trukmę bei galimybę atlikti patikimą tyrimą. Metodai skirti įvairių respondentų grupių nuomonei išsiaiškinti.

Tyrimo vykdymas.

Tyrimas atliktas 11 Mažeikių rajono ikimokyklinėse įstaigose: lopšeliai-darželiai “Berželis”, “Bitutė”, “Buratinas”, “Delfinas”, “Gintarėlis”, “Linelis”, “Pasaka”, “Žilvitis”, Tirkšlių miestelio lopšelis-darželis, Viešnių miestelio darželis “Liepaitė”, darželis-mokykla “Kregždutė”.

1. Tyrimo duomenų bazės sudarymas (kokybinių duomenų kategorizavimas, duomenų kodatoriaus sukūrimas, duomenų suvedimas pagal kodatorių), statistinė duomenų analizė. Tyrimo duomenys apdoroti Microsoft Excel, Word ir SPSS kompiuterinėmis programomis.

2. Ataskaitos parengimas.

Ataskaitoje pateikta teoriškai pagrįsta detali tyrimo metodika, tyrimo duomenys, jų interpretacija, išvados bei rekomendacijos.

3. Trumposios ataskaitos (santraukos) parengimas.

Ataskaitoje pateikta tyrimo santrauka, išplėstinės išvados ir svarbiausios rekomendacijos.

4. Viešo tyrimo pristatymo rengimas.

Tiriamųjų imtis ir atranka

Tiriamųjų grupės ir imtis suformuotos atsižvelgiant į tyrimo problemą, tikslą bei uždavinius. Siekiant įvairiapusės problemos analizės, tyrimui buvo pasirinkta ikimokyklinį ugdymą teikiančių ugdymo įstaigų pedagogai, ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvai (globėjai).

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų imtis parinkta tokia, kad būtų pakankama statistinei analizei SPSS programa. Iš viso įstaigų yra –11.

Tyrime dalyvaus 133 respondentai (pedagogai). Tiriamųjų atrankai taikyta Mažeikių miesto bei rajono ikimokyklinės įstaigos. Pirmame etape atsitiktine tvarka iš 14 ikimokyklinių įstaigų atrinktos 11. Antrame etape šiose ikimokyklinėse įstaigose atsitiktine tvarka lopšelių-darželių, darželių, darželių-mokyklų pedagogams išdalintos anketos.

Tyrime dalyvaus didesnis tėvų (globėjų) skaičius – 293.

Tėvai (globėjai) buvo atrinkti atsitiktine tvarka. Ikimokyklinėse įstaigose atsitiktine tvarka tėvams (globėjams) išdalintos anketos.

Tyrimo tikslinės grupės ir imtis

1. **Tėvai (globėjai)** - (įvairių socialinių grupių: socialinės atskirties, nepritekliaus, materialiai apsirūpinusių; įvairios šeimos sudėties bei struktūros; miesto - kaimo; skirtingo išsilavinimo bei profesijų ir kt.).

Imtis: 293 respondentai.

2. **Ikimokyklinio ugdymo** ir su juo susijusių paslaugų teikėjai.

Imtis: 133 respondentai (pedagogai).

1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASLAUGOS

1.1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASLAUGŲ VAIKAMS SAMPRATA

Ikimokyklinio ugdymo paslaugos labai svarbios ugdant vaiką kaip asmenybę. Lietuvos Respublikos ikimokyklinio ugdymo institucijų veikla reglamentuojančiuose dokumentuose pabrėžiama, kad ikimokyklinis ugdymas turi puoselėti visas vaiko galias (intelektualines, emocines, fizines), lemiančias asmenybės brandą ir socializacijos sėkmę, skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvą, kūrybiškumą, atskleisti ir ugdyti įvairius gebėjimus, puoselėti individualybę, užtikrinti ikimokyklinio ir pradinio ugdymo tęstinumą (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2003), Bendrųjų programų bei išsilavinimo standartai (2003), Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa (2003) ir kt.)

Sąvoka „paslauga“ Vikipedijos, laisvojoje enciklopedijoje apibūdinama kaip veikla ar nauda, kurią viena šalis gali pasiūlyti kitai ir kuri yra nemateriali bei negali tapti nuosavybe. Paslaugos teikimas gali būti susijęs arba nesusijęs su materialiniu produktu. Paslaugų atlikimo metu gerinama paties paslaugos gavėjo, jo turimo turto ar jo vykdomos veiklos arba aplinkos kokybė ar stabdomas jų blogėjimas. Viešoji paslauga apibūdinama kaip valstybės savivaldybių įsteigtų specialių įstaigų bei organizacijų veikla, teikianti gyventojams socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ar kitas įstatymų numatytas paslaugas. Įstatymų numatytais atvejais bei tvarka viešąsias paslaugas gali teikti ir privatūs asmenys.

Anot Žalimienės (2003), terminas „socialinės paslaugos“ labai populiarus, kai kalbama apie šiuolaikinės valstybės pagalbą žmogui, apie vadinamas gerovės valstybės teikiamas socialines garantijas. Atskirose šalyse šio termino sąvoka labai įvairi ir terminas „socialinės paslaugos“ apibūdina skirtingus dalykus. Socialinės paslaugos suprantamos kaip dalis socialinės apsaugos sistemos, kuri dažniausiai neparemta klientų įnašais, o paslaugos asmenims teikiamos pagal poreikį, nepriklausomai nuo jų įmokų mokėjimo ir teikiama ne piniginių išmokų, o paslaugų forma. Siauruoju požiūriu socialinės paslaugos vadinamos asmeninėmis socialinėmis paslaugomis, kurios teikiamos neatsiejamai nuo socialinio darbo. Šioms paslaugoms apibūdinti vartojamas terminas „socialinės globos paslaugos“.

Paslauga – ne daiktas, o veiksmai ar procesų derinys, todėl sudėtinga vienareikšmiškai apibūdinti visas paslaugas, nes egzistuoja didelė ikimokyklinio ugdymo paslaugų įvairovė ir nėra vieningos klasifikacijos.

Vienos paslaugos suprantamos ir įvertinamos, kaip svarbesnės, jos vadinamos bazinėmis, kitos - teorinėmis. (Normann, R. 1991; Gronroos, Ch. 1990)

Paslaugos sudaro paketą, kurį apibūdina dvi kategorijos:

- pagrindinė (bazinė) paslauga,
- papildomos (periferinės) paslaugos, kurios sukuria vadinamąją „ekstra kokybę“ (Gronroos, 1990)

Ikimokyklinio ugdymo paslaugų paketas gali būti apibūdinamas kaip ikimokyklinio ugdymo paslaugų rinkinys, tai yra ikimokyklinio ugdymo grupė, kurią sudaro pagrindinė ir ją praturtinančios papildomos paslaugos.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007-2012 metų programoje teigiama, kad ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra glaudžiai susijęs su šeimos dalyvavimu darbo rinkoje, bet dėl jo nepakankamo prieinamumo ir kokybės, dalis gyventojų, neįstengia derinti darbo ir šeimos pareigų. Ypač šių galimybių stokoja moterys, kurios vienos augina vaikus, nes kas penkioliktoje šeimoje vaikai iki 18 metų auga su vienu iš tėvų, 98 atvejais iš 100- tai motina. Tai mažina moters socialinį ir ekonominį aktyvumą, didina skurdą, kliudo socialinei vaiko integracijai. Pastaraisiais metais stiprėja vietos savivaldos vaidmuo, nors edukacinių ir socialinių paslaugų organizavimo sistema vis dar nelanksčiai prisitaiko prie specifinių tėvų poreikių ir galimybių.

Vienas iš pagrindinių švietimo politikos prioritetų yra kokybės užtikrinimas, atskaitomybė, viešumas, todėl suprantama, kad ikimokyklinių ugdymo institucijų, visos švietimo sistemos tobulinimas yra glaudžiai susijęs su ugdymo kokybės nuolatinio vertinimo sistemos diegimu, šiuolaikiško kokybės valdymo užtikrinimu. Bitino (2002) nuomone, ugdymo institucijos ir pedagogų pozicija, paremta bendrųjų programų rekomendacijomis, labai padidina ir tėvų vaidmenį vertinant ugdymo kokybę.

Tėvai gali rinktis įvairias vaiko ugdymo ir priežiūros formas, atitinkančias jų poreikius: valstybės finansuojamas, juridinių ar fizinių asmenų įsteigtas įstaigas, vaiko užimtumo tėvų darbo ar mokymosi metu paslaugas, subsidijas, skirtas sumokėti už privačią vaiko priežiūrą taip pat vaiką gali prižiūrėti patys tėvai.

Neifachas (2008) teigia, kad „ikimokyklinio ugdymo kokybė, kaip sudėtinga kategorija, atskleidžiama savybės, sistemos, kiekybės, veiksmingumo, vertinimo, valdymo kategorijomis“. Jo manymu, kokybė, tai „savybių visuma, hierarchizuota visuma, dinamiška ir kintanti sistema, atspindinti elementus, iš kurių susideda vienas ir kitas objektas, procesą, ryšį ir tarpusavio sąveiką; tai objekto ar proceso sąveika, lemianti objekto ar proceso specifiškumą, vieningumą, pastovumą; socialinių objektų ir procesų vertė žmogui ir visuomenei. apibendrinant galima teigti, jog ugdymo kokybę reikėtų apibrėžti per ugdymo proceso ir rezultato savybių visumą, lemiančių ugdymo įgyvendinant socialinius tikslus orientaciją, asmenybės išsimokslinimą, socialinių, psichinių ir fizinių savybių raišką“.

Anot Jurkausko (2006), kokybę lemia daug faktorių - tai mokymas, ir bendradarbių tarpusavio santykiai, ir gamybos proceso organizavimas, ir ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikimo forma, ir daugelis kitų dalykų. Jurkauskas (2006) mano, kad ikimokyklinio ugdymo paslaugų prastos kokybės problemų sprendimų metodą sudaro keturi pagrindiniai komponentai:

- idėjų generavimas,
- idėjų įvertinimas,
- problemų sprendimo būdų parinkimas,
- idėjų įgyvendinimas.

Ikimokyklinio ugdymo kokybės gerinimas yra pasaulinė problema. Ikimokyklinio ugdymo svarba yra aktuali visame pasaulyje, vis labiau priimama visoje Europoje. Jo reikšmę didinant veiksmingumą ir teisingumą rodo naujų metodų ir politinių priemonių taikymas, kaip ugdymo turinio persvarstymas, mokytojų gebėjimų didinimas, kokybės vertinimas.

Didėjant ikimokyklinio ugdymo paslaugų poreikiams, tampa labai aktuali paslaugų kokybės klausimas. Kiekvienam vartotojui paslaugos kokybė yra vienas svarbiausių faktorių. Klientai reikalauja pačios aukščiausios kokybės už pačią mažiausią kainą. Norėdami jiems įtikti, turime padidinti savo teikiamų ikimokyklinio ugdymo paslaugų kokybę ir kiekybę, nuolat jas atnaujinti ir tobulinti. Tėvai gauna ne tik globos, ugdymo, psichologinės pagalbos ir kitokias paslaugas ikimokyklinėse įstaigose, bet ir švietimo bei švietimo pagalbos paslaugas vaikui ir šeimai kitose institucijose.

Apibendrinant, galima teigti, kad:

- Paslauga – tai veikla arba veikimo procesas, tai santykiai tarp teikėjo ir paslaugos vartotojo arba kliento, tam tikras jų tarpusavio kontaktas.
- Paslauga apibūdinama kaip neapčiuopiama veikla, kuri pasireiškia vartotojui sąveikaujant su paslaugos teikėju. Ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjas yra ugdymo įstaiga ir kitos institucijos, teikiančios švietimo ir su juo susijusias paslaugas, o vartotojas – tėvai ir vaikai. Jų sąveika - tai ugdymo paslaugų gavimo ir teikimo procesas.
- Teikiant paslaugą būtent veikla tampa kliento ar vartotojo poreikių tenkinimo priemonė.
- Paslaugos kokybė yra vienas svarbiausių faktorių. Klientai reikalauja pačios aukščiausios kokybės už pačią mažiausią kainą. Norint jiems įtikti, turėtume didinti teikiamų ikimokyklinio ugdymo paslaugų kokybę ir kiekybę, nuolat jas atnaujinant ir tobulinant.

Vadinasi, beveik viską apie paslaugų apibūdinimą plačiaja prasme galime pritaikyti ikimokyklinio ugdymo paslaugoms apibūdinti.

1.2. VAIKŲ PRIEŽIŪROS PASLAUGOS EUROPOS ŠALYSE

Ikimokyklinis ugdymas - tai švietimo sistemos pradinė grandis, kurios paskirtis tenkinti prigimtinius, kultūrinius, socialinius ir pažintinius vaiko poreikius.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare laisvas žmonių, prekių ir kapitalo judėjimas išplėtė šalies ekonominius, kultūrinius, mokslinius ryšius su kitomis šalimis.

Anot Dromantienės (2008) suvienytoji Europa- nevienareikšmis darinys, kurtas daugelį metų ir veikiamas įvairiausių veiksnių. Prieš tapdama politine koncepcija ir ilgalaikiu Europos valstybių tikslu, suvienytosios Europos idėja buvo žinoma tik istorikams ir filosofams. Šiandien - tai jau realybė ir Europos Sąjunga nuolat deda pastangas, kad pagerintų gyvenimo kokybę ir užtikrintų mūsų vaikams saugesnę ateitį.

„Europos Sąjungos tvaraus vystymosi strategijos vadove“ (2008) teigiama, kad sudedamojo paveikslo dalys, sudarančios visuomenę be atskirties, yra užtikrinimas, kad vaikai augtų, nejausdami skurdo, žmonės naudotųsi švietimo ir mokymosi visą gyvenimą galimybėmis ir kad pensijos bei kiti mūsų gerovės sistemų aspektai netaptų tik mielais prisiminimais. Svarbu, kad kiekviena šalis mokėtų pasirūpinti tinkama šeimos ir augančios kartos rėmimo politika.

Kaip teigia daugelis šeimos tyrinėtojų, Lietuvos šeima yra sudėtingoje ir prieštaringoje situacijoje. Akcentuojama, kad tai, kas Amerikoje įvyko per 50 metų, mes pasiekėme per 15: skyrybų daugiau negu vedybų, daugiau vaikų, gimusių nepilnose šeimose, oficialiai registruotų asocialių šeimų kas 5 metai padvigubėja, o jose augančių vaikų yra daugiau kaip 50 tūkstančių (Maslauskaitė, 2005).

Šią situaciją itin sunkina dabartinės Lietuvos problemos. Lietuvos periodinėje spaudoje ekonomistai, sociologai, šeimos politikos tyrėjai rašo apie tai, kad nuo nulio pradedantiems jauniems žmonėms Lietuvoje užsidirbti tiek, kad galėtų įsigyti savo būstą, beveik 99 % atvejų neįmanoma.

Kaip pranešama internetiniame puslapyje „Lietuvos profsąjungos“ - namų ūkiai Lietuvoje šiuo metu yra vieni iš skurdžiausių Europos Sąjungoje.

Realaus vartojimo lygis vienam gyventojui mūsų šalyje siekia 63 % vidutinio Europos Sąjungos rodiklio. Kiek geresnė padėtis Estijoje (65%), Latvijoje -prasčiausia (59%). Skurdžiau už Baltijos šalis gyvena tik rumunai (43%) ir bulgarai (40%).

Eurostato tyrimai rodo, kad Lietuvoje skurdžiausiai gyvena jaunos šeimos, auginančios vaikus. „Labiausiai pasiturintys“ pagal 2006 metų Eurostato duomenis yra Liuksemburgo (173%), Didžiosios Britanijos (131%) ir Nyderlandų (119%) namų ūkiai.

Didelė Lietuvos šeimų problema- nedarbas. Per metus daugiau nei dvigubai išaugęs nedarbas Lietuvoje buvo vienas didžiausių Europos Sąjungoje. 2010 metų Europos Sąjungos

statistikos tarnybos - Eurostato paskelbti duomenys, rodo, kad nedarbo lygis Lietuvoje sausį siekė 16 % ir gerokai viršijo siekusi Europos Sąjungos vidurkį.

Daugumos tyrėjų nuomonės sutampa - paramos šeimai politika ypatingai svarbi, o kalbant apie vaikus negali būti politikos, kuri neturėtų įtakos vaikams.

Kaip nurodoma leidinyje „Vaikas, ekonomika ir Europos Sąjunga - siekiant vaikams palankios politikos“ (2001), egzistuoja nemažai galimybių gerinti vaikų ir ekonomistų, ekonomistų ir vaikų teisių srityje dirbančių grupių bendradarbiavimą bei tarpusavio supratimą. Tai reikia daryti, nes yra nustatyta, kad vaikams palankesnės visuomenės kūrimo kaštai dažnai yra maži, o socialinė ir ekonominė nauda - didžiulė. Dėl vaikų nepriežiūros didėja socialinės išlaidos, iškyla grėsmė nepertraukiamam ekonomikos vystymuisi.

Murat Ali Dulupcu, Onur Demirel (2005) tyrimai rodo, kad vykdant vaikų ankstyvos prevencijos programas, gali pagerėti jų sveikata, psichinė ir fizinė veikla bei produktyvumas. Apskaičiuota, kad išleidus vieną JAV dolerį, skirtą vaikams, gaunama septynių dolerių grąža. Ši grąža gaunama, taupant išlaidas, susijusias su mažesniu korekcinio ugdymo ir kitų socialinių programų poreikiu. Net ir mažos investicijos vaikams gali būti naudingos ekonomiškai. Kaip suformuluota JAV mokslininkų Freeman, Richard, B. (1991) viename iš tyrimų – jos duotų apčiuopiamą socialinę naudą.

Daugumą šeimų tyrėjų (Malinauskas, B. (2006), Maslauskaitė, A. (2005) ir kt.), nagrinėjamą problematiką, grupuojasi aplink vieną pagrindinį klausimą - šeimos politika yra viešosios politikos dalis ir gali būti apibrėžta kaip valstybės inicijuojamų ir įgyvendinamų socialinių, ekonominių priemonių kompleksas, skirtas šeimai, jos struktūrai ir gyvenimo kokybei modeliuoti. Paramos šeimai politika yra viena iš raktinių valstybės gerovės sričių, kuri įvairiomis priemonėmis nutiesia tiltus tarp rinkos ir šeimos.

Šeimos politiką Europos Sąjungos šalyse (Gauthier, 2002), įtakojamą demografinių pokyčių, išaugusio ekonominio šeimų pažeidžiamumo, bendrosios Europos ekonominės erdvės, konkurencijos bei daugelio kitų veiksnių. Atsižvelgiant į šiuos veiksnius kiekviena šalis kūrė savo išlaidų šeimos politiką. Kaip viena iš svarbių šios politikos dalių minimas dėmesys vaikų priežiūros paslaugų plėtrai ir prieinamumui.

Europos šalyse didėja privilegijos mažas pajamas gaunantiems tėvams (mažesnės įmokos už paslaugas), lanksčių vaiko priežiūros paslaugų schemų įvedimas. Anot Maslauskaitės (2005) pagal Fagnani (1988), Prancūzija, kurioje trūksta vaikų priežiūros įstaigų, jau nuo 1994 metų moka tėvams, kurie samdo aukles vaikų priežiūrai. Autorė pabrėžia, kad daugelio Europos šalių šeimų politikos šiandien orientuotos į tokius pagrindinius tikslus kaip vaiko gerovė bei ypač aktyvios darbo ir šeimos derinimo priemonės.

„Europos Sąjungos tvaraus vystymosi strategijos vadove“ (2008) minima, jog nemažą reikšmę Europos šalyse teikiama tinkamai pagalbai moterims. Dirbančios motinos skatina vaikų priežiūros įstaigų plėtrą. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) duomenimis, iš visų ES šalių dienos priežiūros centrams daugiausia išleidžia Švedija- 2 % šalies BVP, Suomija tik 1,1 %, o Jungtinės Karalystės valstybė 0,4 % BVP. Švedijos sistema yra brangiausia, nes ji vienintelė suteikia maitinimą visiems jaunesniems nei 2 metų vaikams. Švedijoje dirba net 72 % mažus vaikus auginančių motinų, Suomijoje – 52% , Jungtinėje Karalystėje - 49 %. Kaipgi šios šalys pasiekė tokio išsivystymo lygio, kaip pradėjo vaikų priežiūros paslaugų kūrimą? Apie tai yra rašiusių užsienio ir Lietuvos socialinės tematikos tyrėjų Gauthier (2002), Stankunienės (2005), Jančaitytės (2005) ir kitų darbuose.

Anot Jasiulionienės (2005), Europoje pirmosios vaikų priežiūros institucionalizavimą pradėjo kontinentinės Vakarų Europos šalys (Belgija, Prancūzija, Italija, Austrija), Nyderlandai bei Didžioji Britanija. XX amžiaus pradžioje jose veikė platus vaikų lopšelių, darželių ir ikimokyklinės priežiūros įstaigų tinklas. Autorė remiasi Kamerman (2000) nuomone, kad pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, šios šalys vis dar siūlė labiausiai išplėtotas valstybines vaikų priežiūros paslaugas Europoje. Vėliau šiose šalyse buvo pasirinktos skirtingos šeimos politikos kryptys. Belgija ir toliau plėtojo vaikų darželių sistemą. 1970 metais vaikų darželius šiose šalyse lankė didžioji dauguma 3-5 metų amžiaus vaikų. Jasiulionienės teigimu, pagal Daune - Richard (2000) ir Vandebroek (2003) pateiktus duomenis, Nyderlanduose nuo aštunto dešimtmečio pradėta investuoti į dienos priežiūros įstaigų steigimą vaikams iki 3 metų, o pagal Dobelsteen ir kt. (2000), kad šalyje kitų valstybinių priežiūros įstaigų plėtra nebuvo skatinama iki dešimto dešimtmečio pradžios. Kitose Europos šalyse buvo pasirinktas mišrus vaiko priežiūros paslaugos modelis: buvo skatinama steigti ne tik valstybines ar privačias vaiko priežiūros institucijas, bet plėtoti valstybės subsidijuojamas vaiko priežiūros paslaugas darbovietėse.

Pasak Jasiulionienės (2005), Didžioji Britanija, Vokietija, Austrija pirmenybę teikė vaikų iki 3 metų amžiaus priežiūros namuose skatinimui, o ne valstybinių ikimokyklinės priežiūros institucijų plėtrai. Autorė mini, kad iki septinto dešimtmečio, valstybinių vaiko priežiūros paslaugų plėtra Skandinavijos šalyse atsiliko nuo kontinentinės Europos šalių. Tačiau jų plėtra vyko daug sparčiau nei kitose Europos šalyse. Keitėsi valstybinės vaiko priežiūros samprata ir tikslai, buvo akcentuojama lyčių lygybė, parama dirbantiems tėvams. Dauguma kontinentinės Europos šalių, Skandinavijos šalys siekė teikti vaikų priežiūros paslaugas bet kokio amžiaus vaikams. Dešimtame dešimtmetyje Suomija ir Norvegija pradėjo skirti namų priežiūros pašalpas. Ši parama šeimai nepanaikino vaikų teisės į valstybines dienos priežiūros paslaugas. (Dobelsteen ir kt. (2000)

Jungtinėje Karalystėje ikimokyklinį ugdymą reglamentuoja Vaiko globos aktas (Childcare Act, 2006). Ugdymas vaikų darželiuose prasideda nuo 1,5 ir vyksta iki 5 metų. Vėliau vaikai yra

ugdomi mokykloje. Jungtinėje Karalystėje vaikai pradinėje mokykloje pradžioje mokomi parengiamąjoje klasėje (reception class). Tačiau Škotijos valstybinėse mokyklose tokių klasių nėra. Paprastai penkerių metų vaikas pradeda lankyti dvejus metus trunkančią pirmąją pradinės mokyklos pakopą. Vaikai darželiuose per dieną turi praleisti ne mažiau nei 2,5 valandos. Tik nedaugelyje šių įstaigų vaikai išbūna visą dieną. Dažniausiai vaikai darželyje praleidžia apie 4 valandas.

Anglijoje veikia daug valstybinių darželių, kuriuos kuruoja vietiniai švietimo ar socialinių paslaugų centrai (jie gali būti ir jungtiniai), o taip pat paslaugas, susijusias su ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymu teikia savanoriškos bendruomenės, veikia ir privačios įstaigos. Didžiuosiuose miestuose privačių darželių yra daugiau nei mažuose miestuose ar kaimiškose vietovėse, todėl čia visuomet jaučiamas vietų stygius. Mažesnių vaikų (iki 3 metų) tėvai dažniausiai pasirenka privačių įstaigų teikiamas paslaugas, arba vaikų ugdymu rūpinasi patys. Tačiau dauguma vyresniųjų vaikų lanko valstybinius darželius. Taip yra todėl, kad šalyje trūksta tiek valstybinių, tiek ir privačių ikimokyklinio ugdymo įstaigų, ypač tokių, kur vaikai ugdomi iki 3 metų. (Švietimo ir Mokslo ministerija. Gyventojų informavimo tyrimas, 2009).

Ikimokyklines įstaigas kaime gyvenantys vaikai lanko rečiau nei gyvenantys mieste. Kaip rodo Škotijoje atlikto tyrimo (Copus A., Petrie S., Shuckamith J., Shuckamith M., Still M., Watt J. (2001) duomenys, tokią padėtį sąlygoja ne kaime gyvenančių šeimų nenoras suteikti vaikams geresnį pasirengimą mokyklai, bet didesnės išlaidos transportui ir mokesčiui už vaiko ugdymo ir priežiūros paslaugas.

Tyrinėtojos Lileikaitė, Juodaitytė, (2003) rašo, kad Prancūzijoje jau XIX a. pabaigoje dauguma vaikų nuo 2 iki 6 metų galėjo lankyti motinos mokyklas. Vaikų lopšelius globojo ir valstybė, ir vietinė valdžia, be to jie buvo pradėti steigti ir prie gamyklų. Nuo 1921 m. buvo sutrumpintas vaiko buvimo lopšelyje laikas nuo 12 iki 8 valandų. Su metais ugdymosi kokybė motinos mokyklose gerėjo, nes jau nuo 1940 m. auklėtojams buvo privalomas išsilavinimas, prilygstantis bakalauro laipsniui. Aukšta ikimokyklinio ugdymo kokybė leido Prancūzijai 1948 m. paskelbti idėją apie Tarptautinės ikimokyklinio ugdymo organizacijos sukūrimą. Septintame dešimtmetyje Prancūzijoje aukšto lygio įvairiopa pagalba šeimai buvo teikiama tėvų susivienijimuose, privačiuose vaikų darželiuose, auklių institutuose, valstybiniuose ir šeimyniniuose lopšeliuose, įvairių pedagoginių krypčių valstybinėse ikimokyklinėse įstaigose. Tuo metu apie 50 proc. jaunesnių nei 3 metai, dirbančių motinų vaikų lankė vieno ar kito minėto tipo ikimokyklinę įstaigą. Daugumoje jų buvo laikomasi nuostatos, jog vaikas palaipsniui turi susipažinti su gyvenimu už namų sienų, išmokti bendrauti su bendraamžiais, įgyti socialinių įgūdžių, pasirengti mokyklai. Įgyvendindamos tokį tikslą, dauguma ikimokyklinių įstaigų siekė glaudaus bendradarbiavimo su šeima.

Vokietijoje ikimokyklinėse įstaigose vaikai būna pusę dienos, apie 12 proc.— visą dieną. Menka dalis vaikų iki 3 metų turi galimybę lankyti lopšelių (manoma, kad ten pakliūna vaikai iš asocialių šeimų). Kita vertus, dėl moterų užimtumo, šeimos struktūros ir organizacijų, atitinkančių vaikų poreikius, aplinkos pokyčių šalyje yra poreikis plėsti vaikų priežiūros dienos metu sistemą. Vieningos programos ikimokyklinio ugdymo įstaigoms šioje šalyje nėra. (Lileikaitė, Juodaitytė, 2003).

Belgijoje, Prancūzijoje, Italijoje geriausiai buvo išvystytas 3 metų vaikų ugdymo įstaigų tinklas. Tokias įstaigas lankė vaikai visuose šalių regionuose. Didžiausi regioniniai skirtumai pastebėti Jungtinėje Karalystėje, kur ugdymo įstaigas lankė mažiau kaip 50 procentų tokio amžiaus vaikų. (Dobelsteen ir kt. (2000)

Eurydice (2006-2007) pateiktais statistiniais duomenimis, per pastaruosius kelerius metus Europos valstybėse pasikeitė tėvų supratimas apie ankstesnio vaikų švietimo svarbą: Prancūzijoje ikimokyklinės įstaigas lanko beveik 100 proc. trimečių, Islandijoje - 90 proc. 3–5 metų vaikų, Ispanijoje – 75,3 proc. 3 metų vaikų, Belgijoje – 99 proc. 3–4 metų vaikų, Portugalijoje – 60 proc. 3–4 metų vaikų, Estijoje – daugiau nei 75 proc. 3 metų vaikų, Vengrijoje – 60 proc. 3 metų vaikų, Čekijoje – 21 proc. vaikų iki 3 metų ir t. t. (Lietuvoje tuo tarpu ikimokyklinės įstaigas lanko apie 16 proc. trimečių).

Remiantis Europos šalių tyrimais (Eurydice 2006-2007), kurie atlikti, domintis vaikų grupavimo ikimokyklinėse įstaigose paslaugomis, nurodyta, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigose vaikai skirstomi į grupes pagal vieną iš dviejų modelių:

- vieno amžiaus vaikų modelis (vadinamas „mokyklos“);
- įvairaus amžiaus vaikų modelis (vadinamas „šeimos“).

Graikijos, Ispanijos, Airijos, Jungtinės Karalystės mokyklose ryški tendencija sudaryti to paties amžiaus vaikų grupes pagal „mokyklos“ modelį. Pagal tokį principą buvo sudaromos parengiamosios klasės šešiamečiams Danijoje ir Suomijoje. Nemokyklinėse Danijos, Vokietijos, Suomijos ir Švedijos įstaigose, skirtose vaikams iki 6 metų, grupės buvo sudaromos pagal „šeimos“ modelį, kai vienoje grupėje galėjo būti skirtingo amžiaus vaikų. Liuksemburgo „Spillschuel“ taikė „šeimos“ modelį. Suomijoje, Švedijoje, Liuksemburge, stengiasi, kad vienos šeimos vaikai lankytų tą pačią grupę. Kitose Europos Sąjungos valstybėse ikimokyklinio ugdymo įstaigos galėjo pasirinkti bet kurį iš šių modelių. Taip buvo organizuota Belgijos, Italijos, Nyderlandų mokyklose, Austrijos „kindergarten“ ir Portugalijos „jardins de infancia“ . (Eurydice 2006-2007).

Domintis ikimokyklinio ugdymo paslaugomis Europoje, turėtume pastebėti, kad kiekvienoje šalyje vaiko priežiūros paslaugos – svarbi priemonė, padedanti tėvams derinti darbo ir šeimos gyvenimą, skatinti moterų užimtumą, užtikrinti lyčių lygybę.

Tyrinėtoja Jančaitytė (2005) pateikia naujesnius duomenis apie šias paslaugas. Ji nurodo, kad vaikų priežiūros įstaigos Europoje, skirtos 0-2 metų vaikams šiuo metu vadinamos lopšeliais („creche, a nursery“), vaikams nuo 3 metų iki mokyklinio amžiaus – darželiais („kindergarten“). Autorė pastebi, kad ten, kur ikimokyklinių įstaigų tinklas yra išplėtotas (Danijoje)– gimstamumo lygis gana aukštas. Danijoje vaiko priežiūros įstaigos prieinamos visiems šalies vaikams. Šių įstaigų paslaugas subsidijuoja valstybė. Tėvams, kurie norėtų pasirinkti privačias paslaugas arba pageidautų patys prižiūrėti vaikus nuo 6 mėnesių iki 3 metų amžiaus, gali būti suteikiamos valstybinės subsidijos. Danijoje gerai išplėtotas darželių tinklas. Mokyklose po pamokų teikiamos 6-10 metų vaikams dienos priežiūros paslaugos. Vyresniems vaikams organizuojami jaunimo klubai, kurių siekis – skatinti jaunų žmonių savarankiškumą, ugdyti bendruomeniškumo jausmą.

Švedijos parlamentas (1985) priėmė nutarimą, kuriame numatoma galimybė visiems vaikams nuo 1,5 iki 6 metų amžiaus lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Tai turėjo būti įvykdyta iki 1991 metų. Toks šalies valdžios dėmesys ikimokyklinio ugdymo prieinamumui kilo ne tiek dėl rūpesčio vaiko gerove, bet dėl ekonominių priežasčių – nes vis daugiau moterų siekė įsilieti į darbo rinką. 1995 metų įstatymais municipalitetai buvo įpareigoti rūpintis 1-12 metų sveikų (dirbančių tėvų), o taip pat turinčių specialiųjų poreikių vaikų ugdymu. Tokia politika lėmė, kad 1998 metais dauguma municipalitetų konstatavo, jog 95 proc. vaikų lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, o vieta vaikui yra surandama praėjus ne daugiau kaip 3-4 mėnesiams nuo pareiškimo padavimo datos. Tačiau, lankančių ikimokyklinės įstaigas mieste ir kaime vaikų dalis yra skirtinga. Mieste vaikai lanko darželius, o kaime tokių šiek tiek mažiau, nes kai kurių vaikų motinos dažniau nei miestietės nedirba. Bedarbių vaikai neturi teisės lankyti ikimokyklinės įstaigos, tik kai kuriais atvejais jie gali lankyti darželį kelias valandas per dieną. Migrančių vaikams darželis ne visuomet prieinamas. Šiuo metu ikimokyklinis viešas ugdymas įstaigose skirtas 1-12 metų vaikams. Ikimokyklinio ugdymo įstaiga (Förskola) veikia ištisus metus, darbo laiką apsprendžia tėvų darbo laikas. Darželio grupėje su vaikais dirba keli auklėtojai ir jų pagalbinkas. (Lileikaitė, Juodaitytė, 2003).

LPFÖ (1998 m.) ikimokyklinio ugdymosi programoje teigiama, kad ikimokyklinio ugdymo įstaiga turi būti maloni, saugi vieta, kur vaikai ugdomi taip, kad visos jų galios plėtotųsi harmoningai.

Jančaitytė (2005) taip pat pateikia Švedijos pavyzdį. Ten valstybinės vaiko priežiūros paslaugos siejamos su tėvų galimybėmis derinti mokslą, darbą ir vaikų priežiūrą. Šalyje vyrauja valstybinės vaiko priežiūros paslaugos vaikams nuo gimimo iki 6 metų amžiaus. Šias paslaugas subsidijuoja valstybė. Savo darbe Jančaitytė mini Sleebos (2003) nurodytus faktus, jog Danijoje, Suomijoje, Prancūzijoje, Norvegijoje valstybė teikia subsidijas šeimoms, auginančioms vaikus namuose. Autorės teigimu Švedija, Prancūzija ir Belgija (kur gimstamumas gana didelis) panašios tuo, kad remia aktyvų moterų dalyvavimą darbo rinkoje, suteikdamos šeimoms visapusišką paramą.

Tačiau visos šalys remiasi skirtingais motyvais. Valstybės vaidmuo, teikiant vaiko priežiūros paslaugas įvairiose Europos šalyse yra labai svarbus, tačiau privačiam bei nevalstybiniam sektoriui taip pat teikiama didelė reikšmė.

Prancūzijoje, kaip nurodo Jančaitytė (cituoja Corman, 2002), kūdikiams paslaugas teikia valstybinės ir privačios įstaigos, o 3-6 metų vaikų ugdymo paslaugas siūlo valstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Prancūzijoje, Belgijoje gerai išplėtotos valstybinės arba finansuojamos privačios vaiko priežiūros paslaugos, bet skirtingai remiamos vaikus prižiūrinčios moterys. Autorė cituoja Neyer (2003) apie kai kuriuos šalių skirtumus, pvz., Prancūzijoje moterims suteikiamos įvairios pašalpos, o Belgijoje yra akcentuojama darbo rotacija ir lanksti darbo rinka. Šalyse, kur vaikų priežiūros paslaugos išplėtotos prastai - mažas gimstamumas.

Italijoje, teigia Jančaitytė (cituoja Zuanna, 2004), lopšeliai dirba tik puse darbo dienos, trūksta vietų vaikams, pirmenybė suteikiama tik mažas pajamas turinčioms šeimoms, auginančioms neįgalų vaiką ir pan. Vokietijoje vaikams nuo 3 metų valstybė suteikia teisę į valstybinę priežiūrą, bet paslaugos yra brangios, o darbo laikas tik 5 valandos per dieną. Jančaitytė remiasi Work Package 4 (2005) teiginiais, kad tėvai turi pasirūpinti privačia vaiko priežiūra, pasibaigus darbo valandoms. Kai kuriuose šalies regionuose jaučiamas darželių trūkumas.

Juraitienė (2003), nurodo, kad Vakarų Europos šalyse teikiant ikimokyklinio ugdymo paslaugas atsižvelgiama į skirtingų šeimų ir vaikų poreikius. Tėvai gali rinktis privačias, valstybines ar municipalitetų išlaikomas ikimokyklines įstaigas. Vakarų Europoje (Prancūzijoje, Liuksemburge, Belgijoje, Ispanijoje) populiarios motinos ar mažų vaikų mokyklos, kurios veikia apie 7 val. per dieną. Galima rasti įstaigų, teikiančių ir papildomas paslaugas: prailgintos dienos darželiai, priešmokyklinės grupės (klasės), motinos ir vaiko darželiai. Šie ypač populiarūs Skandinavijos šalyse. Juose ugdomi 6–8 amžiaus vaikai, dažniausiai įdarbinami ir šių vaikų tėvai. Tėvai noriai renkasi įstaigas, kurias gali lankyti kartu su savo vaikais (padedami kvalifikuoto pedagogo, tėvai su savo vaiku žaidžia, bendrauja). Pasak, Juraitienės (2003) šiuo metu kai kuriose Vakarų Europos valstybėse (Ispanija, Portugalija), populiarios dvikalbės mokyklos-darželiai. Šias įstaigas vaikai gali lankyti nuo 3 iki 12 metų. Ugdymas ir mokymas gali vykti keliomis kalbomis, pvz.: ispanų ir anglų, ispanų ir prancūzų ir pan.

Tyrinėtojas Malinauskas (2006), aptardamas dabartinius Ispanijos, Vokietijos, Čekijos ir Lietuvos šeimų politikos bruožus, stengiasi suvokti šios politikos formavimo ypatumus. Jis primena, kad Europos komisija yra priėmusi Lisabonos pasiūlytus rodiklius, pagal kuriuos kiekviena Europos Sąjungos šalis turėtų formuoti savo šeimos ir darbo politiką. Šeimos politikai didelę įtaką turi gimstamumo ir moters užimtumo rodikliai. Malinauskas (2006) remiasi Lisabonos deklaracija, kurioje nurodoma, kad moterų užimtumas Europos Sąjungoje turėtų siekti apie 60%. Šis rodiklis beveik pasiektas Vokietijoje - 59,1%, Lietuvoje jis siekia 58,4%, Čekijoje - 56,3%,

Ispanijoje vos 46%. Malinausko teigimu, pastaraisiais metais moterų užimtumas didėja, tačiau pastebimas vaikų gimstamumo mažėjimas. Kiekviena šalis, įvertindama tai, kad didėjant moterų darbingumo lygiui gali mažėti vaikų gimstamumas, sprendžia klausimą, kaip sukurti palankias aplinkybes šeimai susilaukti vaikų, „neiškrentant“ iš darbo rinkos ir ypač moterims.

Pasak Malinausko, viena iš tokių palankių aplinkybių Europos Sąjungos šalyse yra vaikų priežiūros paslaugų plėtros ir prieinamumo skatinimas. Bendra tendencija tokia: suteikiamos privilegijos mažas pajamas gaunantiems tėvams (mažesnės įmokos už vaikų priežiūros paslaugas valstybinėse įstaigose) bei įvedamos lanksčios vaiko priežiūros paslaugų schemos.

Vaikų priežiūros ypatumai Europoje tokie:

- palaikomas įvairiapusis vaikų priežiūros organizavimas, kuris yra kaip vienas iš pagrindinių principų, padedantis tėvams sugrįžti į darbą bei derinti jį su šeimos gyvenimu;
- kiekviena šeima turi savo požiūrį į vaiko priežiūrą, o ypač ankstyvąją, iki vaikai sueis 3 metai;
- kiekviena šalis individualiai sprendžia, ar reikia subsidijuoti dalį vaiko priežiūros išlaidų, ar reikalingos įstaigos, teikiančios vaikų priežiūros paslaugas. (Malinauskas, 2006)

Europos Komisija pageidauja aktyvesnio valstybių bendradarbiavimo tam, kad mokyklų sistemos žiniomis grindžiamoje ateities Europoje, geriau būtų tenkinami mokinių ir darbdavių poreikiai. Komisijų komunikate „Gebėjimų ugdymas XXI amžiuje: Europos bendradarbiavimo mokyklų klausimais darbotvarkė“ (2008) teigiama, jog Europos mokyklos turi tinkamai parengti jaunuolius gyvenimui XXI amžiuje ir būtina imtis radikalių pokyčių. Komisija pasiūlė darbotvarkę, pagal kurią būtų bendradarbiaujama siekiant šių tikslų:

- visiems mokiniams suteikti galimybę įgyti gebėjimų, kurių jiems prireiks gyvenime, t.y. kelti mokėjimo skaityti, skaičiuoti lygį, ugdyti mokymosi mokyti įgūdžius, modernizuoti mokymo programas, medžiagą, mokytojų rengimą ir vertinimo metodus;
- visiems mokiniams užtikrinti kokybišką mokslą, t.y. plėtoti ikimokyklinį švietimą, užtikrinti didesnę mokyklų sistemų teisingumą, mažinti anksti paliekančių mokyklą asmenų skaičių, labiau remti specialiųjų poreikių turinčius mokinius bendrojo lavinimo mokyklose;
- gerinti mokytojų ir mokyklų personalo kokybę, t. y. užtikrinti platesnį, kokybiškesnį mokytojų rengimą, taikyti veiksmingesnę mokytojų samdymo sistemą, padėti mokyklų vadovams daugiau dėmesio skirti mokymosi gerinimui.

Galima teigti, kad švietimas yra svarbi sritis, kurioje būtina daryti pažangą, jei valstybės narės nori pasiekti Lisabonos ekonomikos augimo ir jos lygio, kuriant darbo vietas. Tačiau dar nepakankama pažanga, siekiant nustatytų standartų (gebėjimo skaityti gerinimas, anksti paliekančių mokyklą asmenų skaičiaus mažinimas, dalyvavimo mokymosi veikloje stiprinimas) kelia nusivylimą.

Apibendrinant, galima teigti, kad:

- Europos šalių šeimos politika įtakojama daugelio veiksnių - demografinių pokyčių, išaugusio ekonominio šeimų pažeidžiamumo, bendrosios Europos ekonominės erdvės, konkurencijos bei daugelio kitų. Atsižvelgiant į juos, kiekviena šalis kuria savo išlaidų šeimos politikai paketą.
- Europos šalių šeimos politika orientuota į pagrindinius tikslus kaip vaiko gerovė bei ypač aktyvios darbo ir šeimos derinimo priemonės. Viena iš palankių aplinkybių šiose šalyse-vaiko priežiūros paslaugų plėtra ir prieinamumas.
- Kiekvienoje šalyje vaiko priežiūros paslaugos – svarbi priemonė, padedanti tėvams derinti darbo ir šeimos gyvenimą, skatinti moterų užimtumą, užtikrinti lyčių lygybę.
- Daugelyje šalių ikimokyklinių įstaigų paslaugas (Danija, Švedija ir kt.) subsidijuoja valstybė. Tėvams, norintiems pasirinkti privačias paslaugas, gali būti suteikiamos valstybinės subsidijos.
- Europos šalyse ikimokyklinio ugdymo įstaigose vaikai skirstomi į grupes pagal amžių: vieno amžiaus (Graikija, Ispanija, Airija, Jungtinė Karalystė), įvairaus amžiaus vaikai (Danija, Vokietija, Suomija, Švedija). Kitose Europos Sąjungos valstybėse ikimokyklinio ugdymo įstaigos galėjo pasirinkti bet kurį iš šių modelių.
- Europos šalyse tėvai gali rinktis įvairias vaiko ugdymo ir priežiūros formas, atitinkančias jų poreikius: valstybės finansuojamas, juridinių ar fizinių asmenų įsteigtas įstaigas, vaiko užimtumo tėvų darbo ar mokymosi metu paslaugas, subsidijas, skirtas sumokėti už privačią vaiko priežiūrą taip pat vaiką gali prižiūrėti patys tėvai.
- Pasaulinė literatūra daugiausiai atspindi mokyklos pertvarkos tobulinimo ir valdymo problemas.
- Nėra išsamiai tyrinėjamos ikimokyklinio ugdymo įstaigų paslaugos bei jų įvairovės.
- Nėra tyrimų, bandančių pažvelgti į ikimokyklinio ugdymo įstaigą kaip į paslaugas teikiančią organizaciją. Įvairiuose tyrimuose dažniau yra tyrinėjamas ikimokyklinio ugdymo turinys, programos, priemonės ir jų taikymas, kaitos įtaka. Trūksta išsamesnių analizių švietimo kaip paslaugos teikėjo priartinimui prie šių paslaugų vartotojo- tėvų bendruomenės.

2. IKIMOKYKLINIS UGDYMAS LIETUVOJE IR MAŽEIKIŲ RAJONE

2.1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASLAUGOS LIETUVOJE

Šiuolaikinio pasaulio pertvarka, spartus vaiko vystymasis keičia ikimokyklinio ugdymo sampratą, daro stiprią įtaką suaugusiųjų nuostatoms: 1) vaikas itin jautrus visiems socialumo pokyčiams, kasdien kelia naujas užduotis suaugusiesiems ir sau; 2) pažintinės galimybės itin didelės, nes vaikas žymiai lengviau negu suaugusysis pripranta prie didžiulio informacijos srauto; 3) vaikai kelia klausimus, kurie niekada suaugusiesiems nekyla, ir tėvai nepasirengę į juos atsakyti; 4) gretindami save vaikystėje ir dabarties vaiką, tėvai jaučiasi suglumę; 5) vaikai tampa aktyvūs, savarankiški, todėl reiklūs suaugusiųjų atžvilgiu ir sunkiau auklėjami; 6) ugdytojas privalo nuolat vertinti vaikų poelgius, pažinti vaiką, pagrįstai ir racionaliai naudoti pedagoginio poveikio priemones bei būdus, sudaryti aplinką, skatinančią vaiko raidą; 7) vaiko statusas, vaikystės trukmė ir turinys kinta priklausomai nuo šeimos socialinės kultūros, pedagoginių sąlygų, aplinkos kaitos ir ugdymo: į bendrą amžiaus socialinę grupę vaikas atsineša įpročius ir gyvenimo stilių iš savo šeimos, o iš grupės perima kitų patirtį; kaip vaikui pavyks integruotis vaikų socialinėje grupėje, mokykloje, o paskui tautos visuomenėje priklauso nuo to, kokia jį supa ugdomoji aplinka, kokią statusą jis įgaus tarp kitų asmenų savo vaikystės laikotarpiu ir kaip jį vėliau priims tikroji visuomenė. (Braslauskienė, Jonutytė, 2004)

Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigos išgyvena sunkų pertvarkos etapą, kurį įtakoja orientavimasis į Europos valstybes ir spartėjanti pasaulio ir švietimo pertvarka. Pertvarka - tai įprastas, nuolat vykstantis reiškinys, kuris tampa gyvenimo norma ir dėsniumi. Pokyčiai nėra ir negali būti stabilūs.

Anot Ellstrom (2005), Davies (1996), Barkauskaitės(1997), Deever (1997), Fullan (1993), Želvio (1998) ir kitų tyrinėtojų pertvarka vyksta „kaip natūralus, socialinių dėsnių ir mechanizmų nulemtas procesas“. Pertvarkos procese svarbus vaidmuo tenka švietimui, kuris lemia visuomenės kompetenciją, jos vertybines orientacijas, veikia visą valstybės gyvenimą. Kad švietimas būtų efektyvus, valstybei reikalingas nuoseklus, strateginis krašto raidos planavimas, orientuoti į ateitį politiniai sprendimai, pagrįsti politikos analize bei nuolatiniu pilietiniu dialogu.

Anot Bruzgelevičienės (2008), Lietuva išsiskyrė tuo, kad „pirmoji modeliavo savarankišką tautos švietimo sistemą ir išplėtojo ją iki savarankiško demokratiškos valstybės švietimo sistemos vaizdinio“. Jos nuomone, iki 2002 metų buvo pagrindo manyti, kad švietimo raidos kryptis sutaps su valstybės vizija. Optimizmo teikė tai, kad švietimo ir valstybės deklaruojami idealai sutapo.

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme (2003) paskelbta, jog švietimas yra prioritetinga, valstybės remiama, Lietuvos Respublikos raidos sritis, lemianti kultūrinę, socialinę bei ekonominę pažangą, stiprinanti žmonių ir tautų solidarumą, toleranciją, bendradarbiavimą. Ikimokyklinis

ugdymas buvo pripažintas viena jo sudedamųjų dalių, kurios paskirtis padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūrinius, etninius, pažintinius poreikius.

Tolimesni valstybės žingsniai – Švietimo gairės (2003), kuriose tolesnė švietimo raida verta deramų investicijų, nes jos tikslas - suteikti asmeniui savarankiško gyvenimo pagrindus, socialinės kompetencijos, išmokyti gyventi nuolat kintančioje visuomenėje. Švietimo gairėse nurodoma, kad tiek švietimas, tiek viena jo sričių - ikimokyklinis ugdymas, turi padėti visuomenei atsakyti į gyvenamojo meto iššūkius, iš kurių didžiausieji yra - laisvė, globalizacija, informacijos sprogimas, sparti pertvarka ir visuomenės išskaidymas. Švietimo gairėse buvo numatyta kokiais ištekliais ir per kokį laiką Lietuva išplėtos efektyvią, darnią, visiems prieinamą ir mokymąsi visą gyvenimą laiduojančią švietimo sistemą, paversdama ją kultūrinės ir ūkinės galios šaltiniu, nacionalinio saugumo garantu.

Gairėmis remiantis, paskelbtos Valstybinės švietimo strategijos. 2003 - 2012 metų nuostatos tapo kardinaliu visuomenės nacionaliniu susitarimu dėl švietimo raidos krypties. Jos papildė Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, apibrėžė svarbiausius prioritetus bei numatė pagrindinius tikslus. Buvo pateikti trys pagrindiniai švietimo plėtotės tikslai:

- Sukurti veiksmingą, darnią, atsakingu valdymu, tikslingu finansavimu ir racionalių išteklių naudojimu pagrįstą švietimo sistemą.
- Plėtoti tęstinį mokymąsi visą gyvenimą.
- Užtikrinti švietimo kokybę, atitinkančią rinkos ūkyje gyvenančio asmens bei visuomenės poreikius.

Gairėse skiriamas dėmesys ikimokykliniam ugdymui, akcentuojamas paslaugų teikimas socialinę atskirtį patiriantiems bei socialinės rizikos šeimų vaikams.

Pasak Lukoševičiūtės-Mašalienės, Ratkevičienės (2008), Lietuvos švietimo situaciją sudėtinga lyginti su Vakarų Europos ar pasaulio valstybėmis, nuosekliai ir savarankiškai plėtojusiomis švietimo raidą. Pastarosios ją kūrė dešimtmečiais, nuolat keisdamos, tobulindamos, reformuodamos. Lietuvos švietimą teko modeliuoti, kurti iš naujo. Lietuva įžengė į sparčios pertvarkos ir naujų iššūkių amžių, kuris kelia naujus reikalavimus ir asmeniui, ir visuomenei, kartu ir juos ugdančiai švietimo sistemai.

Ališauskas (2003), nurodo, kad Europos Sąjungos „Detali tolesnio darbo, siekiant įgyvendinti Europos švietimo ir mokymo sistemų tikslus, programa“ numato tris strateginius tikslus: gerinti Europos Sąjungos švietimo ir mokymo sistemų kokybę ir efektyvumą, garantuoti švietimo ir mokymo sistemų prieinamumą visiems, atverti švietimo ir mokymo sistemas platesniam pasauliui. Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje keliami du švietimo tikslai: kurti efektyvią, darnią, visiems prieinamą ir tęstinę švietimo sistemą, sudarant sąlygas mokytis visą gyvenimą, užtikrinti švietimo sistemos kokybę integruojantis į bendrąją Europos šalių švietimo erdvę.

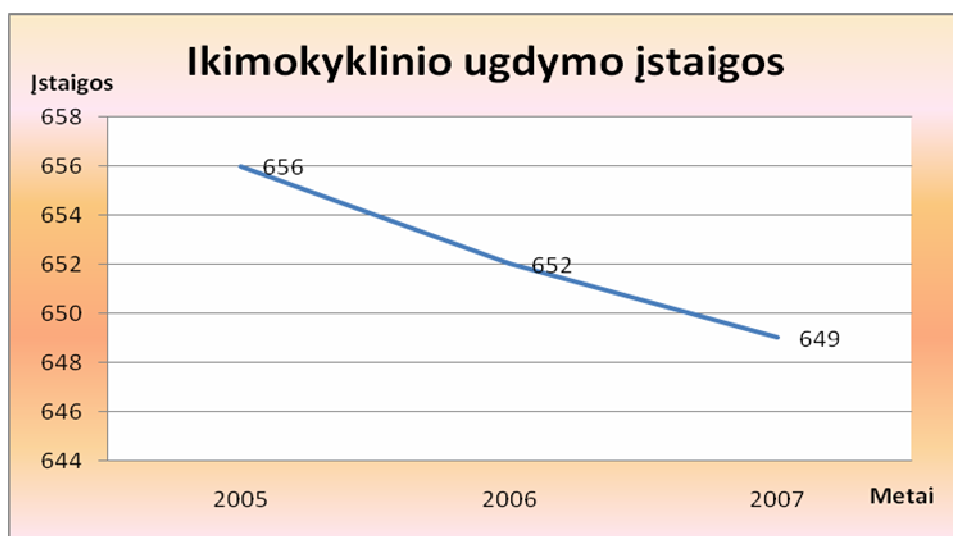
Autorius pastebi, kad Lietuvoje ir ES akcentuojamos tos pačios vertybės: kokybė, efektyvumas, prieinamumas ir švietimo sistemų jungtys. Jo manymu, strategijų dermė akivaizdi. Švietimas kelia bendrųjų vertybių puoselėjimo tikslus, tikėdamasis savo pavyzdžiu aktyviai paveikti bendrąją šalies raidą. Šios vertybės - efektyvumas, darna, atsakingas valdymas, taiklus finansavimas, racionalus išteklių naudojimas, tęstinumas, socialinis teisingumas, kokybė, atvira pilietinė visuomenė, rinkos ūkis, asmens poreikių tenkinimas. Visa švietimo strategijos įgyvendinimo programa suskirstyta į penkias strategines kryptis - valdymo tobulinimas, infrastruktūros tobulinimas, paramos tobulinimas, turinio tobulinimas, personalo tobulinimas. (Ališauskas, 2003).

Kiekviena kryptis savomis specifinėmis priemonėmis prisideda prie strateginių tikslų įgyvendinimo. Švietimo politikos įgyvendinimas išsamiai atspindėtas oficialiuose Lietuvos švietimo ministerijos dokumentuose. Pirmoji Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos publikuota ataskaita Lietuvos piliečiams apie šalies švietimo būklę „Lietuvos švietimas 2000“ (2001), kurioje išsamiai rašoma apie šalies švietimą. Toks darbas buvo atliekamas pirmą kartą, todėl iškilio naujų uždavinių, kuriuos reikėjo spręsti nedelsiant: nustatyti švietimo būklės rodiklius, surinkti duomenis, juos analizuoti, padaryti išvadas.

Analizuojant švietimo būklę, paslaugų kokybę ataskaitoje siejama su švietimo sistemos struktūriniais pokyčiais. Akcentuojama, jog sukurti nauji ikimokyklinių įstaigų tipai: ikimokyklinio ugdymo centrai, darželiai- mokyklos, bendrojo lavinimo mokyklos, turinčios ikimokyklinės grupes.

Lietuvos Švietimo ministerijos išleistoje lyginamojoje švietimo būklės apžvalgoje „Lietuva. Švietimas regionuose“ (2006) pabrėžiama, kad svarbus valstybės dalyvavimo švietime rodiklis - kiek švietimo įstaigose yra ugdoma vaikų. Tai valstybinės švietimo strategijos rodiklis. Apžvalgoje nurodoma, jog pagal Švietimo įstatymo septyntąjį straipsnį, ikimokyklinio ugdymo paskirtis - padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, etninius, socialinius, pažintinius poreikius, ir kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos lankymas nėra privalomas. Tačiau, situacija dažnai klostosi taip, kad dėl abiejų tėvų darbinės veiklos jiems būna sunku deramai prižiūrėti tokio amžiaus vaikus, todėl ikimokyklinio ugdymo įstaiga jiems yra būtina. Apžvalgoje yra pateikiami skaičiai nacionaliniu lygmeniu - Lietuvos švietimo įstaigose 2006-2007 metais buvo ugdoma 49 procentai visų Lietuvoje gyvenančių 1-6 metų vaikų. Mažiausia jų buvo kaimiškose savivaldybėse ir daugiausia miestų įstaigose.

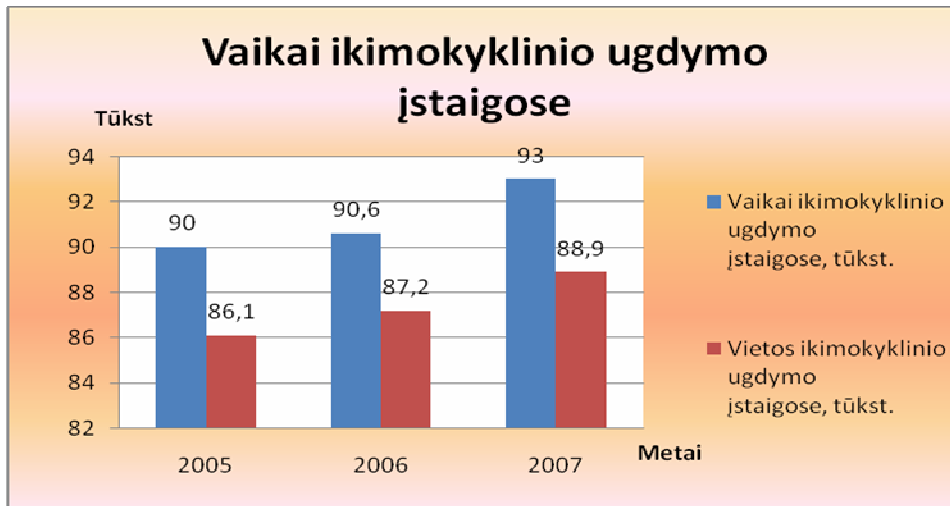
Švietimo ir mokslo ministerijos pateikti duomenys apie ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičių Lietuvoje nuo 2000-2007 metų rodo ikimokyklinio ugdymo įstaigų nuolatinį mažėjimą: 2007 metų pabaigoje šalyje buvo 656 ikimokyklinio ugdymo įstaigos arba 58 įstaigomis mažiau nei 2000 metais.

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų mažėjimas

Šaltinis: Statistikos departamentas, 2008.

Ikimokyklinio ugdymo grupės steigiamos bendrojo lavinimo mokyklose, 2000 m. tokių grupių buvo 259, tačiau 2007 m. jų sumažėjo ir liko 241 bendrojo lavinimo mokyklose. (Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 2008)

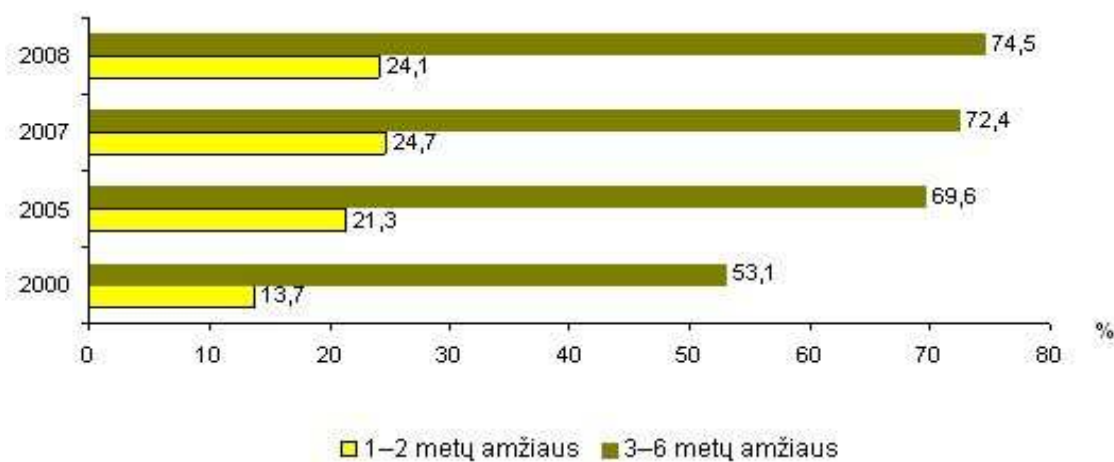
2 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų skaičiaus ir vietų kitimas

Šaltinis: Statistikos departamentas, 2008.

Statistikos departamento duomenimis, 2009 m. pradžioje šalyje gyveno 181 tūkst. 1–6 metų amžiaus vaikų, iš jų 95,1 tūkst. lankė lopšelius-darželius, darželius arba bendrojo lavinimo mokyklų ikimokyklinio ugdymo grupes. Vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalis kasmet didėjo: 2000 m. – 41 procentas, 2005 m. – 53 procentai, 2008 m. – 58 procentai visų 1–6 metų.

amžiaus gyventojų. Mieste ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė 77 procentai, kaime – 24 procentai šios amžiaus grupės vaikų. Statistiniai duomenys rodo, kad tėvai neskuba leisti į darželius vaikų, kai jiems sukanka treji metai. 2008 m. pabaigoje vaikų darželius lankė 64 procentai trejų metų, 68 procentai ketverių metų ir 69 procentai penkerių metų amžiaus šalies vaikų. Tačiau daugėja jaunesnio 1–2 metų amžiaus vaikų, lankančių lopšelio grupes. 2008 m. pabaigoje lopšelio grupes lankė 14,7 tūkst., arba 24 procentai, šios amžiaus grupės vaikų (2000 m. – 14 proc., 2005 m. – 21 proc.).

Vaikai, dalyvaujantys ikimokykliniame ugdyme

3 pav. Šaltinis :Statistikos departamentas, 2009. Prieiga per internetą: www.stat.gov.lt

Statistikos departamento duomenimis 2009 metų pabaigoje Lietuvoje veikia 649 valstybinės ir tik 10 nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų. Lietuvoje ikimokyklinio ugdymo įstaigas lanko per 93 tūkstančius vaikų: kaimo vietovėje 20 procentų, miesto – 80 procentų. Iš viso Lietuvos ikimokyklinėse įstaigose ugdoma 70 proc. 3-6 metų vaikų, tuo tarpu Europos Sąjungoje – 83 procentai.

Tačiau net 27 tūkstančių tėvų prašymai kreipiantis dėl vaikų priėmimo į darželį nebuvo patenkinti. 15 tūkstančių prašiusiųjų priimti vaikus tėvų kreipėsi dėl vaikų iki trejų metų amžiaus. Švietimo ir mokslo ministro Gintaro Steponavičiaus teigimu, Lietuvoje ikimokyklinių ugdymo įstaigų tinklas išsidėstęs netolygiai. Yra savivaldybių, kur ikimokyklinio ugdymo įstaigų trūksta, tačiau yra ir vietų, kur tinklas per tankus. (Jacikevičius, M. Darželiai priims ir metukų..., 2009)

Lietuva, orientuodamasi į ES švietimo politiką, nukreiptą į ugdymo ir socialinių paslaugų integravimą, teikiant paramą vaikui ir šeimai, pereina nuo siauros institucinės krypties specializacijos (lopšelis, darželis, mokykla, globos namai) prie visapusiško ugdymo. (Ikimokyklinio ugdymo plėtra, 2006). Lietuvos siekis vykdant ES užimtumo strategiją – užtikrinti priežiūrą ne

mažiau kaip 90 procentų vaikų, vyresnių nei trejų metų, ir ne mažiau kaip 33 procentus vaikų iki trejų metų. Šis tikslas yra susijęs ne tik su ekonominiu tėvų aktyvumo ir užimtumo skatinimu. Investicijos į vaikus turėtų būti prioritetas. Tik tokiu būdu valstybė investuoja į ateitį, o ne į vienadienį pelną.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų trūksta ypatingai sparčiai augančiuose naujuosiuose mikrorajonuose. Tai patvirtina ne vienerius metus esanti praktika, kuomet vaikas, jam gimus, įrašomas į eilę artimiausioje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Pažymėtina, kad tik dvi Vilniaus ir Šakių rajonų savivaldybės nurodė, jog jų rajono plėtros planuose artimiausiu metu numatyta statyti po dvi ikimokyklinio ugdymo įstaigas. (Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 2008)

Šalyje yra tik septynios nevalstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Jos veikia pagal viešųjų įstaigų steigimo ir organizavimo principus. Yra išlaikomos steigėjo ir tėvų lėšomis.

Dėl konkurencijos tarp ikimokyklinių įstaigų susidaro nepagrįstos eiles ir daug rūpesčių bei nepatogumų tėvams kurie priversti iš anksto vaiką užrašyti į artimiausią darželį. Nepakankamas ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumas kaimo vietovėse taip pat užkerta kelią vaikams prižiūrintiems tėvams grįžti į darbo rinką. (Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 2008)

Priešmokyklinis ugdymas - tai svarbus valstybinės švietimo strategijos rodiklis. Nurodoma, kad nacionaliniu lygmeniu švietimo įstaigose 2006 metais buvo ugdoma 81 procentai visų Lietuvoje gyvenančių 5-6 metų vaikų. Priešmokyklinis ugdymas remiamas valstybės ir vaikai priklauso specialios lėšos. Savivaldybės, kurių priešmokyklinėse grupėse vaikų mažai, dėl įvairių priežasčių nepakankamai pasinaudoja valstybės parama ir neparengia vaikų tinkamai mokymuisi bendrojo lavinimo mokykloje. Pagal nurodytus duomenis 100 procentų šias grupes lanko vaikai iš Birštono bei Palangos. (Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 2008)

Medžiagoje „Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas“ (2007) pagrindiniai strategijos tikslai charakterizuojami smulkiau ir siejami su konkrečiomis veiklos kryptimis bei atliktais darbais. Nurodoma, jog tęstinė švietimo sistema turi sudaryti sąlygas mokytis bet kokio amžiaus ir socialinio statuso žmonėms ir užtikrinti mokymo programų bei išsilavinimo patvirtinimo suderinamumą. Kaip tęstinio mokymosi pamatas šiame leidinyje nurodomas ikimokyklinis ugdymas. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad nuolat didėja miesto vaikų, ugdomų švietimo įstaigose, bet mažėja jų kaime. Taip pat nurodoma, jog vis dar didžiausią dalį ugdomų vaikų sudaro priešmokyklinio ugdymo grupes lankantys penkiamečiai ir šešiamečiai.

Medžiagoje analizuojama, kad švietimo paslaugos bei socialinės sąlygos būtų geresnės, reikalingas mokinių vežiojimo užtikrinimas, specialistų, teikiančių specialiąją pedagoginę ir psichologinę pagalbą skaičiaus didinimas. Akcentuojamos problemos, kad nepaisant didėjančios ikimokyklinio ugdymo aprėpties, ikimokyklinio ugdymo įstaigų Lietuvoje mažėja. Pagrindinės

priežastys - gimstamumo mažėjimas, emigracija, darbo rinkos pokyčiai bei finansinės savivaldybių galimybės.

Remiantis šiais tyrimais nurodoma, jog tėvai pasigenda ikimokyklinio ugdymo įstaigų įvairovės: privačių ir savaitinių, pagal specializuotas ir netradicines programas dirbančių darželių, taip pat tokių paslaugų - kaip logopedo, psichologo ir mediko. Tėvų apsisprendimui, kokią įstaigą rinktis lemiamą reikšmę turi jos geografinė vieta. Miesto ir kaimo situacija yra ypač nepalanki kaime gyvenantiems vaikams. Miestuose beveik trys ketvirtadaliai vaikų dalyvauja ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme, tuo tarpu kaimo vietovėse šiomis švietimo paslaugomis naudojasi mažiau nei penktadalis tokio amžiaus vaikų. Didelius skirtumus dažniausiai lemia tam tikroje teritorijoje esančių ugdymo įstaigų skaičius ir įvairūs jau minėti socialiniai reiškiniai: nedarbas, skurdas, socialinė atskirtis ir pan.

Medžiagoje „Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas“ (2007) aptariama priešmokyklinio ugdymo paslaugų plėtra, pažymint, jog tai vienas iš esminių veiksnių, laiduojančių lygias mokymosi starto galimybes ir gali būti vertinamas kaip veiksminga prevencinė mokymosi nesėkmių priemonė. Priešmokyklinio ugdymo mastai didėja, tačiau ši paslauga vis dar nepakankamai teikiama kaimo vietovėse gyvenantiems vaikams. Nors vietos savivaldos vaidmuo yra žymiai sustiprėjęs, edukacinių ir socialinių paslaugų sistema šioje srityje nepakankamai lanksčiai atsižvelgia į specifinius tėvų poreikius ir galimybes. Pagrindinės priežastys, kurios yra nurodomos - tai tarpinstitucinio bendravimo stoka, nepakankamai išplėtotas šeimų pedagoginis informavimas bei konsultavimas.

Švietimo tyrimai yra apibendrinami „Švietimo būklės tyrimų apžvalgoje“ (2008) jie patikslina susiklosčiusią ikimokyklinio ugdymo situaciją. Tyrimai šioje apžvalgoje suskirstyti į septynias grupes, iš kurių vieną sudaro priešmokyklinis ir ikimokyklinis ugdymas. Kaip ir ankstesnėje apžvalgoje minima situacija, kad švietimo pagalba yra labiau prieinama vien tik ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes lankantiems vaikams bei jų šeimoms. Kiti tėvai dažnai nežino, kur galima gauti jiems reikiamos pagalbos arba tiesiog nesusigauja, kokios pagalbos jų vaikams reikia, ir kokios įstaigos ją teikia.

Tyrimai, pateikti apžvalgoje „Švietimo pagalba šeimoms, auginančioms ikimokyklinio amžiaus vaikus“ (2005) atskleidžia tai, jog ikimokyklinio ugdymo įstaigų mokytojai pripažįsta mažiausiai dėmesio skiriantys būtent tėvų švietimui.

Apžvalgoje „Ikimokyklinio ugdymo pasirinkimo tyrimas Lietuvoje“ (2004) akcentuojamos priežastys, kodėl tėvai nesinaudoja ikimokyklinių ugdymo įstaigų teikiamomis paslaugomis. Minimas nelankstus paslaugos organizavimas - tėvams finansiškai nenaudinga vesti vaika į darželį nereguliariai, netenkina vaikų darželių įvairovė, kyla abejonių dėl vaikų saugumo įstaigoje -

nepasitikima apsauga nuo fizinių sužalojimų, populiaru nuostata, kad vaikai kolektyve dažniau serga.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros programoje 2007-2012 metams ir jos įgyvendinimo priemonėse numatyta tai, kas švietimą turėtų pagerinti paslaugų įvairovės požiūriu. Tai valstybės ketinimas sukurti ir išbandyti naujus ikimokyklinio ugdymo organizavimo modelius, kaimo vietovėse steigti daugiafunkcinius centrus, diegti naujus švietimo pagalbos teikimo modelius, įgyvendinti edukacines programas ikimokyklinio, priešmokyklinio amžiaus vaikus auginančioms šeimoms. Programa turėtų didinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą regioniniu ir finansiniu požiūriu, mažinti socialinę vaikų atskirtį, taip pat užtikrinti lygaus starto galimybes kaimo vietovėje gyvenantiems bei specialiųjų poreikių turintiems tėvams.

Lietuvoje, kaip ir Europoje kuriasi nauja švietimo paslaugų rinka. J.McMurtry(2003) teigia, kad esama didelio prieštaravimo tarp, švietimo tikslų, procesų ir rinkos. Šios nuomonės laikosi T.H.McLaughlin(1997) sakydamas, jog pagrindinė problema Vakaruose tarp rinkos švietime šalininkų ir kritikų yra ta, kokia būtent sistema gali suteikti geriausią išsilavinimą vaikams.

Juodaitytė (2002), atskleidė naują požiūrį į vaikų socializacijos ir kokybiško ugdymo klausimus Lietuvoje. Ji nurodė, kad vaikystės periodas šiandienos visuomenėje įgyja ypatingą reikšmę jau vien dėl to, kad vaikai savo amžiumi yra jauniausia ir socialiai nesavarankiška socialinė grupė. Jais nuolat domimasi, tačiau jie visuomenėje užima prieštarinę padėtį. Vaikai yra priklausomi nuo suaugusiųjų, kurie sprendžia dėl vienokių ar kitokių vaikų gyvenimo ir ugdymo sąlygų, jų psichinės, socialinės, kultūrinės raidos krypties. Tokiu būdu ugdant galima suformuoti ištiesą kartą visaverčių ar nevisiškai visaverčių žmonių. Tai daugiausia priklauso nuo socializacijos ir ugdymo procesų turinio sąveikos jau vaikystėje.

Autorės teigimu, labai svarbūs vaikų socializacijos institutai yra darželiai ir pradinės mokyklos, nes jie atstovauja oficialiajai, vertybinei socializacijos kryptčiai, per juos ryškėja įvairios socializacijos problemos. Būtent čia vaikai išmoksta sąveikauti su suaugusiais, socialiai įprasminti save. Čia jie rengiasi gyvenimui, išbandydami įvairius socialinius vaidmenis. Pokyčiai, kuriuos lėmė kaita, vyksta ir šiuose socializacijos institutuose. Juodaitytės (2002), nuomone, tik jie pajėgūs keisti ikimokyklinio ugdymo sistemą iš esmės. Toks požiūris įpareigoja įvertinti kiekvieną socialinę instituciją, kaip nuolat atsinaujinančią, besikeičiančią, efektyviai veikiančią visuomenės procesus.

Atsižvelgdama į tai, Juodaitytė pateikė įvairių šalių ikimokyklinio ugdymo įstaigų modelius, jų pakitusį vaidmenį pedagoginiame ugdyme.

Šie modeliai yra tokie:

- Ikimokyklinė ugdymo įstaiga - tai „polifoninė institucija, skirta mažų vaikų socializacijai, saviraiškai, savojo „aš“ identifikavimui, pradinių-universaliųjų pasaulio ir aplinkos

pažinimo metodų įvaldymui, vaiko įgūdžių ir įpročių visuomenėje susidarymui, vaiko pripažinimui tikruoju tos visuomenės nariu, dalyviu bei kūrėju“ (Vengrijos nacionalinė švietimo koncepcija, 1992m.)

- Vaikų darželis - tai mokyklinės sistemos dalis, kurios tikslas-pašalinti šeimoje ir visuomenėje atsirandančius trūkumus, kurie gali riboti vaiko mokymosi ir tolimesnės veiklos galimybes“ (Lenkijos nacionalinė ikimokyklinio ugdymo pertvarkos koncepcija, 1991).
- Ikimokyklinio ugdymo įstaiga-tai“ socialinės vaikystės apsaugos institucija, kurioje vaikas orientuojamas tapti tikra asmenybe, sudaromos sąlygos tęsti vaiko socializaciją tarp trijų svarbiausių grandžių; šeimos, darželio, mokyklos“ (Rusijos ikimokyklinio ugdymo koncepcija, 1991 m.)
- Vaikų darželis turi tapti visos šalies pedagoginės pertvarkos centru ir padėti šeimai kurti naują pedagoginę kultūrą. Taip gali būti rengiama ir vaiko ugdymo šeimoje reforma (Slovakijos ikimokyklinio ugdymo koncepcija, 1991m.).
- Ikimokyklinis ugdymas patenkina pagrindinius vaiko saugumo, aktyvumo, saviraiškos poreikius. Jo uždavinys- skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą bei saugoti ir stiprinti vaiko sveikatą (Lietuvos švietimo koncepcija, 1992).

Juodaitytė mano, jog Europos šalių švietimo sistemos pagrindą sudaro perėjimas prie naujosios filosofijos, skiriant ypatingą dėmesį kultūros tradicijoms, ugdymo, humanizavimo bei demokratizavimo principams. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos funkcijos plečiamos šiomis kryptimis - naujosios ideologijos visuomenėje vaiko atžvilgiu palaikymas (vaikas visavertis žmogus), šeimos edukacinių teisių stiprinimas, švietimo sistemos tobulinimas, orientuojantis į mokymąsi visą gyvenimą.

Jasilionienė (2005) išsamiai analizavo tai, kad ikimokyklinio ugdymo paslaugos visada buvo ir bus glaudžiai susijusios ne tik su naujais, kokybiniais pokyčiais švietime, bet ir vykdoma šalyje šeimos politika. Autorės manymu, savarankiškas šeimos politikos kūrimas prasidėjo Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Keičiantis socialinėms, ekonominėms valstybės struktūroms, pradėti keisti ir šeimos politikos tikslai, motyvai bei paramos priemonių sistema. Lietuvai tai buvo iššūkis, kaip ir kitoms postkomunistinėms šalims, neturinčioms patyrimo, kaip formuoti tikslią šeimos politiką išgyvenančią galias visuomenės struktūrų permainas. Jos manymu, praėję metai - pakankamai ilgas laikotarpis, per kurį būtų galima įvertinti šeimos politikos formavimo rezultatus Lietuvoje. Šeimos politikos raida Lietuvoje nuo dešimto dešimtmečio pradžios nebuvo nuosekli, neretai ji buvo plėtojama, neatlikus išsamesnių šeimų padėties ir poreikių tyrimų, dažnai

nesivadovaujant tarptautiniu patyrimu ir netgi turimomis konceptualiomis ir strateginėmis nuostatomis. Be to, keičiantis vyriausybei bei valdančiajai partijai, kito ir šeimos plėtros motyvai.

Jasilionienės teigimu, galima buvo pastebėti atskirus šiuolaikinės šeimos politikos formavimo etapus. Vieni novatoriški, progresyvūs, kiti - nepasverti, priešaringi. 1990 metų pradžioje paramos šeimai priemonių sistemos kūrimas pakreiptas siaurų ir brangių pašalpų šeimoms sistemos plėtros keliu, t.y. kardinaliai keičiama šeimos politikos idėjinė kryptis. Skatinant vaikus auklėti šeimoje, sukurta sudėtinga pašalpų sistema, pareikalavusi iš valstybės didelių finansinių išlaidų. Tai turėjo įtakos ikimokyklinėms paslaugoms - uždaryta daug šio tipo įstaigų. Tai buvo didelis smūgis paramos šeimai sistemai. Buvo neįvertinta, kiek svarbi šios formos parama šeimai ir kokias šis sovietmečio palikimas teikė galimybes, siekiant toliau tobulinti paramos šeimai sistemą.

1994 metais priimamas naujas Valstybinių pašalpų šeimoms, auginančioms vaikus, įstatymas, kuriuo atsisakyta daugybės smulkių ir neefektyvių pašalpų. Tuo laiku nustota naikinti ikimokyklinio ugdymo įstaigas, pradėta jas reorganizuoti. Pertvarkytas lopšelių – darželių darbo stilius: pereita prie laisvo darbo grafiko, atsisakyta griežtai reglamentuotos dienotvarkės, vaikams leista lankyti įstaigą norimą dienų ir valandų skaičių. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos pradėjo teikti įvairesnes socialines ir ugdymo paslaugas, kūrėsi darželiai- mokyklos, specializuoti lopšeliai – darželiai, ugdymo centrai. (Jasilionienė, 2005)

Jasilionienė (2005) mini, kad nuo 1994 metų Lietuvoje pradėta vaikų ugdymo ir priežiūros paslaugų decentralizacija. Vaikų ugdymo ir priežiūros paslaugų tinklo plėtotė tapo savarankiška savivaldybių funkcija. Bet ne visos savivaldybės buvo vienodai pasirengusios savarankiškai vykdyti šias funkcijas, kai kuriuose šalies regionuose neužteko finansavimo. Tai lėmė, kad ne visos šeimos, auginančios vaikus, turėjo vienodas galimybes pasinaudoti vaikų priežiūros ir ugdymo paslaugomis. Lietuvos gyventojų politikos strategijos metmenyse (2004) pabrėžiama, kad Lietuvoje buvo bandyta derinti skirtingas nuostatas ir svarstyti, apie tai, kiek vaikų ugdymas privalėtų būti privatus, kiek savivaldybės ir kiek valstybės reikalas.

Anot Jasilionienės (2005), formuojant ikimokyklinio amžiaus vaikams teikiamų priežiūros ir ugdymo paslaugų politiką, Lietuvoje kaip ir daugelyje Europos šalių, laikomasi nuo vaikų amžiaus priklausančių nuostatų. Vaikus iki 1 metų turi prižiūrėti tik tėvai (daugiausia motinos), nuo 1-2 metų amžiaus vaikus priežiūros prioritetą teikiamas šeimai, nors toleruojamas ir institucinis ugdymas arba privačių asmenų (auklių) samdymas, o nuo 3 metų institucinis ikimokyklinis ugdymas siejamas su vaiko ruošimu mokyklai.

Apibendrinimas:

- Švietimas yra prioritetinga, valstybės remiama, Lietuvos Respublikos raidos sritis, lemianti kultūrinę, socialinę bei ekonominę pažangą, stiprinanti žmonių ir tautų solidarumą, toleranciją, bendradarbiavimą. Ikimokyklinis ugdymas pripažintas viena jo sudedamųjų dalių, kurios paskirtis padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūrinius, etninius, pažintinius poreikius.
- Lietuvoje ir ES akcentuojamos tos pačios vertybės: kokybė, efektyvumas, prieinamumas ir švietimo sistemų jungtys.
- Svarbūs vaikų socializacijos institutai Lietuvoje yra darželiai ir pradinės mokyklos, jie atstovauja oficialiajai, vertybinei socializacijos kryptčiai, per juos ryškėja įvairios socializacijos problemos.
- Ikimokyklinio ugdymo paslaugos svarbios ugdant vaikus, suteikiant jiems galimybių pasiekti aukštesnių pasiekimų švietimo sistemoje. Jos papildo ir vaikų ugdymą šeimose, skatina jų socialinį, pažintinį vystymąsi, praturtina vaikų bendravimo su kitais patirtį, padeda pasiruošti mokymuisi mokykloje.
- Ikimokyklinio ugdymo paslaugos Lietuvoje visada buvo ir bus glaudžiai susijusios ne tik su naujais, kokybiniais pokyčiais švietime, bet ir su vykdoma šalyje šeimos politika.
- Lietuvoje ikimokyklinių ugdymo įstaigų tinklas išsidėstęs netolygiai. Yra savivaldybių, kur ikimokyklinio ugdymo įstaigų trūksta, tačiau yra vietų, kur tinklas per tankus.
- Dėl konkurencijos tarp ikimokyklinių įstaigų susidaro nepagrįstos eilės ir daug rūpesčių bei nepatogumų tėvams, kurie priversti iš anksto vaiką užrašyti į artimiausią darželį.
- Nepakankamas ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumas kaimo vietovėse, užkerta kelią vaikams prižiūrintiems tėvams grįžti į darbo rinką.

Nebrangios, aukštos kokybės, lanksčios bei prieinamos vaiko priežiūros paslaugos yra svarbi priemonė, užtikrinanti paramą tėvams darbo ir šeimos derinimo srityje.

2.2. IKIMOKYKLINIS UGDYMAS MAŽEIKIŲ RAJONE

Vaikas kryptingai ugdomas tada, kai darniai sutaria šeima ir vaikų darželis, kai vaiko ugdymas darželyje ir šeimoje vienas kitą papildo (Litvinienė, 2001, 2002).

Ikimokyklinis ugdymas yra reikšmingas ne tik sėkmingai vaikų socializacijai, bet ir tėvams kaip rinkos dalyviams.

Lietuvoje atliktas tyrimas (Braslauskienė, Jonutytė, 2004) atskleidė ikimokyklinio ugdymo paslaugos atitikimą tėvų poreikiams, pagrindė ikimokyklinio ugdymo įstaigų svarbumą tėvams, dėl sudaromų galimybių dalyvauti darbo rinkoje.

Statistikos departamento 2001-2007 m. duomenimis ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius. Telšių apskrityje pasiskirstė sekančiai: 13 iš 31 ikimokyklinio ugdymo įstaigų buvo Mažeikių rajono savivaldybėje, 8 ir 9 – atitinkamai Telšių ir Plungės rajonų savivaldybėse. Vos viena tokia įstaiga 2007 m. veikė Rietavo savivaldybėje. (Telšių apskrities socialinė ir demografinė charakteristika, 2008.)

2007 m. pabaigoje vienai šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigos vietai vidutiniškai teko du ikimokyklinio amžiaus vaikai. Telšių apskrities rodiklis buvo kiek prastesnis negu šalies vidurkis. Vietų vaikų darželiuose trūko visose apskrities savivaldybėse, situacija buvo geresnė Plungės (santykis tarp vaikų ir vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo lygus šalies vidurkiui) ir Mažeikių (santykis kiek prastesnis) rajonų savivaldybėse. Kaimiškosiose teritorijose, kuriose atstumas iki artimiausios ikimokyklinio ugdymo įstaigos yra didesnis, ikimokyklinio ugdymo įstaigų vietų skaičius buvo gerokai mažesnis už šių vietų poreikį, tačiau bent dviejose (Plungė, Mažeikiai) apskrities savivaldybėse situacija buvo ne prastesnė negu vidutiniškai šalyje. (Telšių apskrities socialinė ir demografinė charakteristika, 2008.)

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų ugdytinių ir vietų skaičiaus santykis 2001-2007 m.

1 lentelė

Vietų skaičius, tenkantis 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigą.

Savivaldybės pavadinimas	2001	2005	2007
Telšių rajono savivaldybė	71	94	95
Mažeikių rajono savivaldybė	83	81	80
Plungės rajono savivaldybė	91	89	92

Šaltinis: Sudaryta autoriaus, remiantis, 2007 metų Statistikos departamento duomenimis.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų tinklas Telšių apskrityje yra panašus kaip ir šalyje, bet yra keletas teritorijų – Telšių rajono savivaldybė (ypač jos kaimo vietovės), Rietavo savivaldybė, kurioms kyla grėsmė tapti mažai patrauklioms jauniems gyventojams ir moterims, siekiančioms dalyvauti darbo rinkoje. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų trūkumas gali lemti ne tik nepakankamą suteikiamų paslaugų kokybę, bet ir toliau didinti rečiau apgyvendintų teritorijų depopuliaciją ir stabdyti vietos ekonomikos plėtrą. (Telšių apskrities socialinė ir demografinė charakteristika, 2008.)

Remiantis Mažeikių rajono savivaldybės biudžeto duomenimis, rajone švietimui skiriamas didelis dėmesys. Pvz. 2007 metais švietimo reikmėms skirta 61,81 %, 2006 metais - 55,83 %, 2005 metais – 53,94 % viso savivaldybės biudžeto. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

Šiuo metu rajone veikia 13 ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir 1 darželis-mokykla. Gerėjant rajono demografiniai situacijai, keitėsi ir ikimokyklinių įstaigų padėtis. Iki 2002 metų ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtinių skaičius mažėjo, tačiau nuo 2003 metų šis skaičius nuolat didėjo ir tikėtina ateityje toliau augs. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

2 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos metų pabaigoje Mažeikių rajone 1995-2006 m.

	1995	1997	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius	12	12	12	13	13	13	13	13	13	13
Ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtiniai	2 213	2 348	2 260	2 111	2 038	2 011	2060	2 068	2 119	2 141
100-ai vaikų tenka vietų	63	65	71	80	83	84	81	81	81	83
Vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose	1 401	1 526	1 598	1 698	1 698	1 698	1666	1 671	1 716	1 771

Šaltinis: Statistikos departamentas, 2007 m.

Siekiant patenkinti gyventojų poreikius, komplektuojamos per didelės vaikų grupės. Galima teigti, kad Mažeikių rajone atsiranda poreikis steigti privatų darželį, kuris galėtų tenkinti visuomenės poreikius. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

Didėjant vaikų, norinčių patekti į ikimokyklinio ugdymo įstaigas, skaičiui, pastebimas šių įstaigų vaikų grupių perpildymas.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. balandžio 30d. įsakymu Nr. V-366 patvirtintos „Lietuvos higienos normos HN 75:2008 "Ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Higienos normos ir taisyklės" (Žin., 2008, Nr. 54-2005) nustato, kad ugdymo grupės formuojamos iš to paties arba įvairaus amžiaus vaikų, užtikrinant vaiko dienos ir ugdymo režimo fiziologinius ir amžiaus ypatumus: grupėse iki 1 metų amžiaus - ne daugiau kaip 6 vaikai, nuo 1 iki 1,5 metų - ne

daugiau kaip 10 vaikų, nuo 1,5 iki 3 metų - ne daugiau kaip 15 vaikų, nuo 3 iki 7 metų - ne daugiau kaip 20 vaikų. Grupės sąraše esantis vaikų skaičius negali viršyti pagal amžiaus grupes nurodyto vaikų skaičiaus.

Tačiau, Mažeikių rajone, šių normų nesilaikymo atvejų nustatyta beveik visose ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Vietoj 20 vaikų ugdomi net 24 – 25. Įstaigų vadovų teigimu, didesnės grupės komplektuojamos norint patenkinti kuo daugiau tėvų prašymų, tačiau ne visi vaikai patenka į arčiausiai namų esančias ikimokyklinio ugdymo įstaigas. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

Norint patenkinti tėvų pageidavimus ir pateikti daugiau informacijos apie ikimokyklinio ugdymo įstaigas, buvo siūloma Mažeikių miesto savivaldybėje sukurti duomenų bazę apie švietimo įstaigas, vykdančias ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą rajone, ir vaikus, lankančius ar pageidaujančius lankyti šių įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes. Centralizuotai komplektuojant grupes ir paskirstant vaikus sudaromos sąlygos optimaliai tenkinti tėvų (globėjų) poreikius ir teikti patikimą, tikslią informaciją vietos bendruomenei. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

Nuo 2005 metų tėvai(globėjai) turi galimybę pareikšti savo nuomonę apie įstaigos darbą, pedagogų kompetenciją ir kt. www.mazeikiai.lt internetinėje svetainėje.

Mažeikių rajone daugelis ikimokyklinių įstaigų turi savo internetines svetaines, kuriose talpina visą informaciją apie savo įstaigą: darbo laiką, paslaugų įvairovę, mokestį už paslaugas ir maitinimą, įvairius renginius, skelbimus. Pedagogams organizuojami kompiuterinio raštingumo kursai, tačiau ne visi turi galimybę juos lankyti: menkas finansavimas, pedagogų amžius (daug pedagogų yra vyresnio amžiaus). Trūksta duomenų bazės, kurioje būtų galima unifikuoti ir apibendrinti pirminius duomenis, saugomus švietimo įstaigose, priežiūros institucijose bei švietimo sistemos organizacijų informacijos sistemose, siekiant geriau patenkinti augančius rajono informacijos poreikius visuose lygiuose. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

Ikimokyklinio amžiaus vaikams nepakanka vien to, kad jie yra priimti į lopšėlį darželį. Svarbūs yra ir jų ugdymo, sveikatinimo, gyvenimo įgūdžių formavimo, maitinimo klausimai, kurių sprendimo sėkmę lemia pedagogų kvalifikacija, ugdymo priemonės, aplinka ir kt. veiksniai. Įvedus „krepšelio“ metodiką priešmokyklinukams, žymiai pagerėjo jų ugdymo kokybė. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 49 straipsnyje „Mokytojo teisės ir pareigos“ nurodyta, kad kiekvienas mokytojas privalo tobulinti savo kvalifikaciją ir turi teisę ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, būti atestuotas ir įgyti kvalifikacinę kategoriją. Tačiau Mažeikių rajono ikimokyklinių įstaigų steigėjai lėšų kvalifikacijos tobulinimui skiria labai mažai arba net visai neskiria. 2005 m. kvalifikacijos tobulinimui lėšų iš

steigėjo gavo tik vienas iš keturiolikos Mažeikių savivaldybės lopšelių – darželių. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

Savivaldybės taryba yra priėmusi sprendimus, kuriais nustatyta, kokiais atvejais užmokestis už vaikų išlaikymą ikimokyklinėse įstaigose neimamas: jeigu šeima gauna socialinę pašalpą ir vaikas lanko ikimokyklinio arba priešmokyklinio ugdymo grupę. Pavyzdžiui, socialinę pašalpą gaunančiai šeimai už vaiko išlaikymą Mažeikių ikimokyklinėse įstaigose mokestis mažinamas 50 proc., o 100 proc. mažinamas mokestis priešmokyklinę grupę lankančiam socialinę pašalpą gaunančios šeimos vaikui, ikimokyklinio ugdymo grupę lankančiam vaikui, augančiam šeimoje, neužtikrinančioje jo priežiūros (vadovaujantis Vaikų teisių apsaugos skyriaus rekomendacijomis), vaikų globos namų auklėtiniams bei vaikams invalidams ar turintiems įvairių sunkių vystymosi sutrikimų. (Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas).

Tėvų (globėjų) mokestis už vaiko išlaikymą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

1. Tėvai (globėjai, rūpintojai) moka už kiekvieną lankytą, nelankytą ir nepateisintą dieną:

- 100% nustatytos dienos (paros) maitinimo normos rajono centre esančiose ugdymo įstaigose;
- 80% nustatytos dienos maitinimo normos rajono gyvenvietėse esančiose ugdymo įstaigose;

2. Tėvai (globėjai, rūpintojai), kurių vaikai lanko ugdymo įstaigų priešmokyklinio ugdymo grupes bei gyvenvietėse esančias ugdymo įstaigas, moka už pasirinktą maitinimų skaičių, išskyrus pietūs,

3. Įstaigų vadovai, nepažeisdami dienos (paros) maitinimo normų, gali koreguoti atskirų maitinimų mokesčių dydį.

(Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2007 m. spalio 26 d. sprendimas Nr. T1-331)

3 lentelė

Dienos (paros) maitinimo norma (litais ir procentais) :

Grupės pavadinimas	Pusryčiai	Pietūs	Pavakariai	Vakarienė	Naktiečiai	Iš viso:
Lopšelio gr.	1.31 (25)	2.37 (45)	-	1.58 (30)	-	5.26
Darželio ir priešmokyklinio ugdymo gr.	1.46 (25)	2.63 (45)	-	1.76 (30)	-	5.85
Specialiojo ugdymo gr.	1.60 (20)	3.59 (45)	0.8 (10)	1.99 (25)	-	7.98
24 val. gr.	1.60 (19)	3.5 (42)	0.8 (10)	1.99 (23)	0.5 (6)	8.48

Šaltinis: Mažeikių rajono savivaldybės sprendimas dėl mokesčio už vaiko išlaikymą ikimokyklinio ugdymo įstaigose tvarkos (2007, spalio 26 d. Nr. T1 – 331)

Mažeikių rajone 2000 vaikų jau lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Kaip teigiama Mažeikių rajono spaudoje dauguma lopšelių-darželių galėtų komplektuoti grupes kitiems mokslo metams, nes jau šiandien prašymų priimti vaikus jie turi daugiau nei laisvų vietų. Tėvai, norintys leisti vaiką į darželį, privalo laukti keletą mėnesių ar net metų. (Varkalytė, K. Lopšelių-darželių prestižą kelia...eilės, 2009.)

Tačiau nuo praėjusių 2009 metų lapkričio mėnesio įsigaliojus naujai mokesčio tvarkai, vaikų ikimokyklinėse ugdymo įstaigose sumažėjo (mažiau 178 vaikais). Kaip priežastį, Švietimo skyriaus vedėjas A.Stonkus išvelgia gimstamumo mažėjimą bei tėvų su vaikais išvykimą į užsienį. (Spaudos konferencija, 2010)

Didelių diskusijų, sukėlė įvestas 35 litų mėnesinis mokestis už maisto gamybą ir 10 litų mokestis ugdymo reikmėms. (Priedas Nr.4). Mokestį už maisto gamybą tėvai privalėjo mokėti ar vaikas lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą, ar nelanko. Mokestis už maisto gamybą neskaičiuojamas tik tada, jei vaikas serga visą mėnesį. Tokia tvarka skatino nelankyti darželio ilgiau nei mėnesį. Mažeikių miesto Tarybai peržiūrėjus ir patvirtinus dienos – 1,60 Lt – mokestį ir atsisakius mėnesio, tokia tvarka labiau priimtina tėvams, ir darbuotojams. Pateikę gydytojo pažymą apie vaiko nelankymo ikimokyklinio ugdymo įstaigos, pažymą apie tėvų slenkantį darbo grafiką, poilsio dienas, taip pat tėvų eilines atostogas, mokėti maisto gamybos mokesčio už vaiko nelankymo dienas nereikės. (Priedas Nr. 5) Anot Švietimo skyriaus vedėjo A. Stonkaus - tėvams šiek tiek padidėjo mokesčių našta, tačiau darželiams finansavimo sistema pagerėjo. (Spaudos konferencija, 2010)

Savivaldybės sprendimas panaikinti lengvatas – skaudus smūgis tėvams. Pasak Švietimo skyriaus vyriausiosios specialistės Nijolės Zakalskienės, liko tik valstybės garantuojamos lengvatos: „Iki naujo mokesčio tvarkos lengvatomis naudojosi per 700 vaikų, pusę kainos mokėjo apie 500 ir visai nemokėjo – virš dviejų šimtų vaikų tėvų. Vyriausybės nustatytais lengvatomis naudojasi daugiau nei 200, o visai nemoka tik 42 ugdytiniai, atvykę su Vaiko teisių rekomendacijomis. 80 procentų mokestis paliktas Tirkšlių, Sedos bei Viekšnių ikimokyklinėms ugdymo įstaigoms“. (Spaudos konferencija, 2010)

Siekiant patenkinti tėvų (globėjų) poreikius ir pageidavimus ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus Mažeikių rajono pedagoginė-psichologinė tarnyba teikia šias paslaugas:

Psichologo - pedagoginę psichologinę pagalbą vaikams, tėvams (jiems atstovaujantiems asmenims), šeimoms ir ugdymo įstaigoms.

Logopedo - visapusiškai vertina ikimokyklinio ar mokyklinio amžiaus vaiko kalbą, teikia rekomendacijas tėvams, (globėjams, rūpintojams), pedagogams dėl specialiosios pagalbos vaikui.

Specialaus pedagogo - siūlo ugdymo formą, būdus, įstaigą, kurioje vaikui gali būti suteikiama specialioji pedagoginė pagalba, konsultuoja tėvus (kaip namuose padėti vaikui), pedagogus (modifikuotų, adaptuotų programų rengimo klausimais), specialiuosius pedagogus (specialių darbo būdų taikymo bei išvadų rašymo klausimais).

Trūksta specializuotų paslaugų ikimokyklinėse įstaigose. Labiausiai jaučiamas psichologo, logopedo paslaugų poreikis ir jų trūkumas. (Priedas Nr. 7).

Švietimo ir mokslo ministerijos parengtame Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros programos 2007-2012 metams projekte numatyta finansiškai remti specialistų (psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų ir kt.) etatų steigimą mokyklose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas.

Apibendrinant galima teigti, kad:

- Tėvai (globėjai) ilgą laiką orientavosi į tradicinį šeimos ir ikimokyklinės įstaigos sąveikos modelį, todėl kvietimą dalyvauti vaikų ugdymo procese supranta kaip ikimokyklinio ugdymo pedagogams privalomos veiklos delegavimą tėvams ir atmeta bendradarbiavimo galimybę kokybės valdymo procesuose.
- Tėvų (globėjų) poreikiai, norai ir pageidavimai, kaip turi būti ugdomi vaikai, kinta tiek turiniu, tiek forma, nes keičiasi tėvų užimtumo rinka ir pats šeimos modelis. Vaikų ugdymu pradeda domėtis abu tėvai, tuo papildydami šeimos reikalavimus ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo turiniui.
- Tėvai pasigenda ikimokyklinio ugdymo įstaigų įvairovės: privačių ir savaitinių, pagal specializuotas ir netradicines programas dirbančių darželių, taip pat tokių paslaugų - kaip logopedo, psichologo ir mediko. Tėvų apsisprendimui, kokią įstaigą rinktis lemiamą reikšmę turi jos geografinė vieta.
- Šiuolaikinė ikimokyklinė įstaiga yra ant modernizacijos slenksčio, todėl efektyvus edukacinių, socialinių pokyčių valdymas yra susijęs su pedagoginių inovacijų sklaida, ugdymo institucijos tobulinimu. Siūlomos įvairios vaikų ugdymo kryptys: estetinė, sveikatinimo, etnokultūrinė, komunikacinė ir kt.
- Įstaigos tapo savarankiškesnės ir įgijo galimybę projektuoti individualias ugdymo(-si) programas, kuriose gali aktyviai dalyvauti ir tėvai. Tokiu būdu ikimokyklinės įstaigos siekia įtraukti tėvus į teikiamų paslaugų kokybės valdymą.

Teikiamų ikimokyklinio ugdymo paslaugų kokybės negalima apibūdinti vienareikšmiškai, todėl reikia išsiaiškinti, nuo ko priklauso paslaugų kokybė, santykio tarp paslaugos vartotojo (tėvo) ir teikėjo (pedagogo) supratimą, vaiko priežiūros, ugdymo, finansavimo galimybes ir kt.

3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASLAUGŲ ĮVAIROVĖS BEI KOKYBĖS ANALIZĖ

Tyrimo organizavimas

Švietimo paslaugos samprata apima orientaciją į asmenį, jo individualiuosius poreikius bei bendruosius paslaugos kokybės požymius, kurie rinkos ekonomikos sąlygomis reiškia „geriausią produktą mažiausiomis sąnaudomis“ (Daft, 1997). Paslaugos tinkamumas yra apibrėžiamas per jos tikslus, turinį bei šio turinio pateikimo formas, kurios švietimo paslaugų prasme reiškia prieinamumą, informacijos patikimumą, jos tinkamumą (pritaikomumą). Švietimo paslauga yra suvokiama kaip išskirtinė orientuota ne į materialų, o į idealųjį kultūros produktą, kurio kūrimas yra ilgalaikis procesas ir reikalauja pastangų tiek iš švietimo paslaugų teikėjo, tiek ir iš vartotojo, nes vartotojas nėra tik pasyvus šių paslaugų perėmėjas. Vartotojas yra kūrėjas, kartu su teikėju dalyvaujantis švietimo paslaugos kokybės procesuose. Todėl ryšių tinklas tarp vartotojo ir teikėjo turi būti nuolat plėtojamas bei palaikomas.

Tyrimo eiga

Tiriamųjų imtis ir atranka

Tiriamųjų imtis buvo apskaičiuota remiantis viena iš galimų formulių (Kardelis, 2002):

$$n = 1 / (\Delta^2 + 1/N)$$

(kur n - atrankos dydis, Δ – paklaidos dydis (0,05), N – generalinės visumos dydis)

Tiriamųjų grupės ir imtis suformuotos atsižvelgiant į tyrimo problemą, tikslą bei uždavinius. Siekiant įvairiapusės problemos analizės, tyrimui buvo pasirinkta ikimokyklinį ugdymą teikiančių ugdymo įstaigų pedagogai, ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvai ir globėjai.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų imtis parinkta tokia, kad būtų pakankama statistinei analizei SPSS programa. Iš viso įstaigų yra –11.

Tyrimo dalyvaus 133 respondentai (pedagogai). Tiriamųjų atrankai taikyta Mažeikių miesto bei rajono (Viekšnių, Tirkšlių miestelių) ikimokyklinės įstaigos. Pirmame etape atsitiktine tvarka iš 14 ikimokyklinių įstaigų atrinktos 11. Antrame etape šiose ikimokyklinėse įstaigose atsitiktine tvarka lopšelių-darželių, darželių, darželių-mokyklų pedagogams išdalintos anketos.

Tyrimo dalyvaus didesnis tėvų ir globėjų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas skaičius – 293.

Tėvai ir globėjai buvo atrinkti atsitiktine tvarka. Ikimokyklinėse įstaigose atsitiktine tvarka tėvams ir globėjams išdalintos anketos.

Surinktų duomenų tvarkymas

Anketinių duomenų skaičiavimai atlikti naudojantis specializuota statistine kompiuterine programa SPSS 11.0, lentelės ir grafikai sukurti EXCEL,WORD programomis.

3.1. TIRIAMŲJŲ BENDROJI CHARAKTERISTIKA

Tėvų (globėjų), kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas demografiniai duomenys (gyvenamoji vieta, išsilavinimas, profesinė veikla, šeimos sudėtis, vaikų skaičius šeimoje, materialinė padėtis)

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas gyvenamoji vieta

Anketos tėvams, kurių vaikai lanko ikimokyklinės ugdymo įstaigas, buvo išplatintos 11 Mažeikių rajono ikimokyklinėse įstaigose. Apžvelgus duomenis, išryškėjo būdingos tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinės ugdymo įstaigas, gyvenamos vietos.

Tyrime dalyvavo 293 ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvai. Vaikai lanko valstybines ikimokyklinio ugdymo įstaigas. (Mažeikių mieste bei rajone veikia tik valstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos).

4 lentelė

Tėvų/globėjų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, gyvenamoji vieta

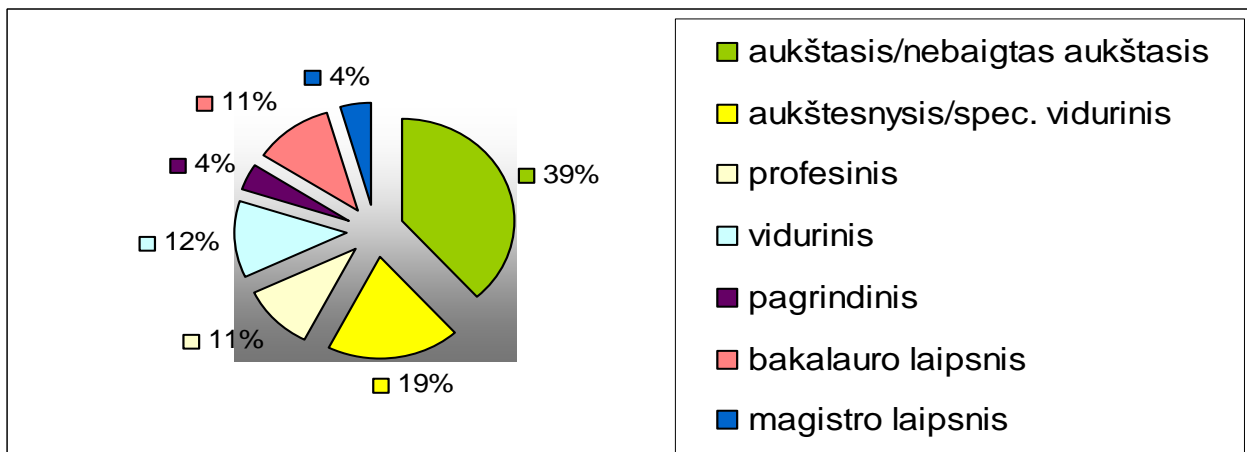
Eil.nr.	Tėvų gyvenamoji vieta Lietuvoje	Imtis skaičiais n= 293	Procentai %
1.	Miestas	194	66,0
2.	Miestelis	62	21,1
3.	Kaimas	37	12,6
4.	Viso:	293	100

Du trečdaliai apklaustų ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių (66,0%) vaikų tėvų gyvena Mažeikių mieste. Penktadalis (21,1%) lankančių darželių vaikų tėvų gyvena Tirkšlių, Viekšnių miesteliuose. Kaime gyvenantys tėvai, kurių vaikai lanko darželį, sudaro septintadalį apklaustųjų (12,6%).

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, išsilavinimas

Išsilavinimas yra svarbus, nes jis gali įtakoti tėvų požiūrį į paslaugų pasirinkimo galimybes. Vienokių paslaugų vaikams pageidauja, turintys aukštąjį išsilavinimą ir kitokių, turintys vidurinį ar pagrindinį išsilavinimą.

Daugiau nei trečdalis ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų (39%) turi aukštąjį ar nebaigtą aukštąjį išsilavinimą. Penktadalis visų tiriamųjų (19%) vaikų tėvų turi aukštesnįjį/specialųjį vidurinį išsilavinimą.

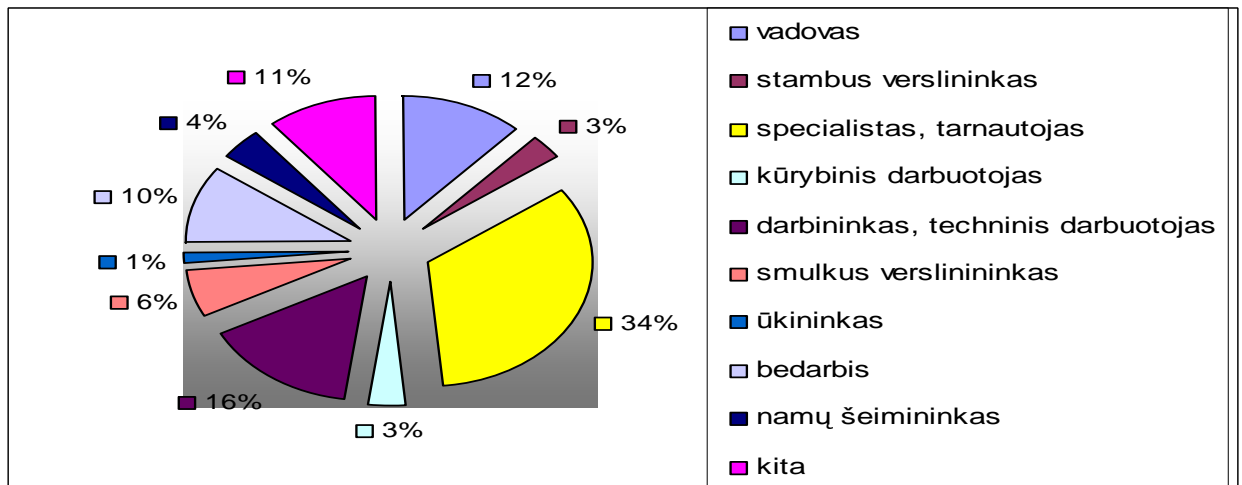

4 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, išsilavinimas (n=293).

Kiti tėvai yra įgiję profesinį (11%), vidurinį (12%), pagrindinį (4 %) išsilavinimą. 11% visų tiriamųjų vaikų tėvų yra įgiję bakalauro laipsnį, ir tik nedidelė dalis vaikų tėvų (4%) – yra įgiję magistro laipsnį.

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, profesinė veikla

Paveiksle matome tam tikrų skirtumų tarp tėvų, kurių vaikai lanko įstaigas, profesinės veiklos.

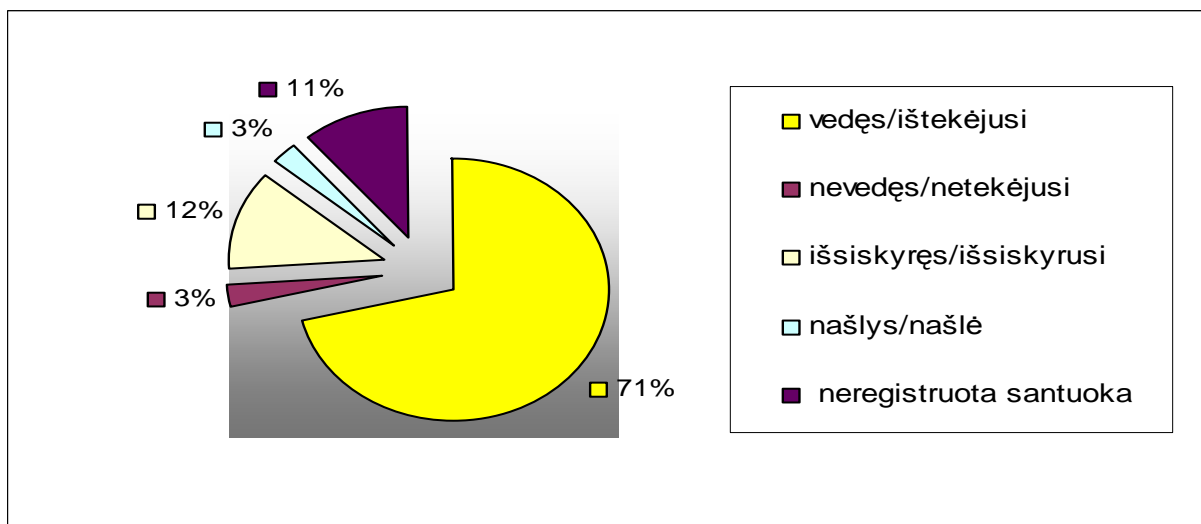
5 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, profesinė veikla (n=293).

Remiantis tėvų pateiktais duomenimis, trečdalis ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvų (34 %) yra specialistai, tarnautojai. Daug mažiau tėvų (16 %) nurodė esantys darbininkai ar techniniai darbuotojai. Dalis ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvų (4 %) yra namų šeimininkai/ės bei (6 %) smulkūs verslininkai. Tarp apklaustųjų buvo vadovų (12 %), stambių

verslininkų (3 %), kūrybinių darbuotojų (3 %), ūkininkų (1%) ir kt. Tarp ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvų buvo 10 % bedarbių.

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, šeimos sudėtis.

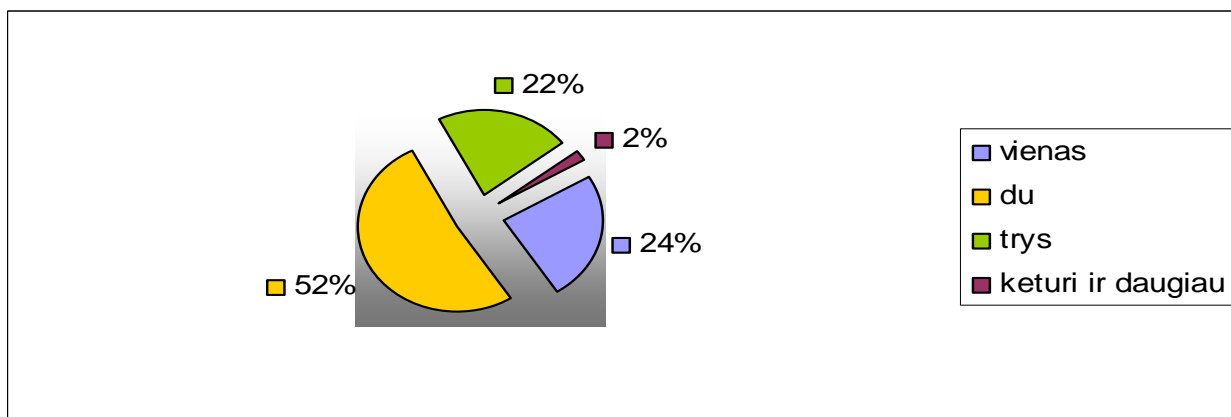
Didžioji dalis, net 71% apklaustų tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas yra vedę/ištekėję ir turi šeimas. Dalis tėvų sudaro nevedę/netekėję (3%), išsiskyrę (12%), našliai (3%) ir tėvai, kurie gyvena neregistruotoje santuokoje (11%).

6 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, šeimos sudėtis (n=293).

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, vaikų skaičius šeimoje.

Remiantis tėvų pateiktais duomenimis, galima pastebėti, jog daugiau negu pusė (52 %) apklaustų tėvų, kurių vaikai lanko ugdymo įstaigas, auginą 2 vaikus, ketvirtadalis tėvų (24 %) –

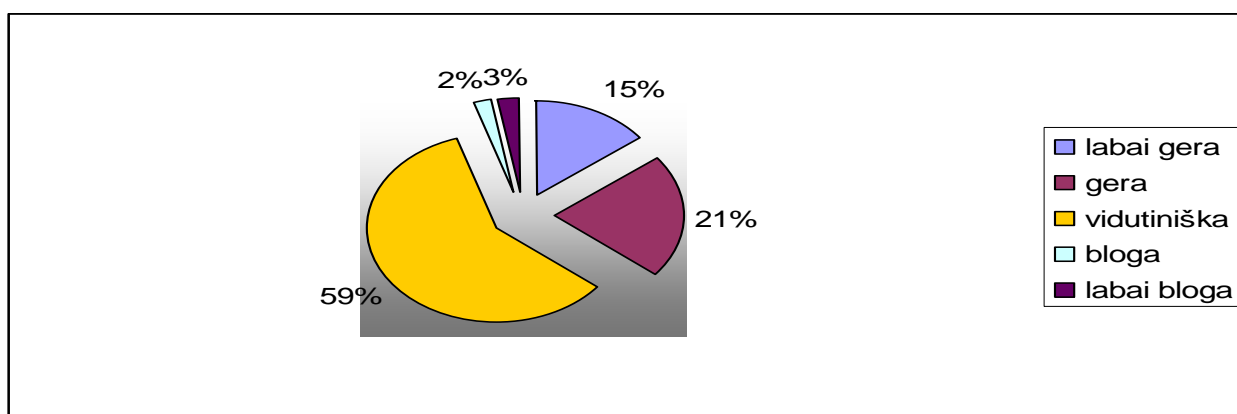

7 pav. Vaikų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių tėvų šeimose (n=293).

1 vaiką. Penktadalis šeimų (22 %) turi po 3 vaikus. Tarp apklaustųjų gausių šeimų, turinčių 4 ir daugiau vaikų, buvo tik 2 %.

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklines įstaigas, materialinė šeimos padėtis

Remiantis ikimokyklinio ugdymo įstaigą lankančių vaikų tėvų pateiktais duomenimis, didžioji dalis šeimų (66,4%) gyvena vidutiniškai, palyginus su daugumos šeimų materialine padėtimi. Penktadalis tėvų (21%) teigia, kad jų materialinė padėtis yra gera, o 8,3% ugdymo įstaigą lankančių vaikų tėvų materialinė padėtis yra labai gera.

8 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų šeimų materialinė padėtis (n=293).

Nedidelę dalį sudaro tėvai, kurių materialinė šeimos padėtis yra bloga (2,6%) ar labai bloga (1,7%), palyginus su daugumos šeimų materialine padėtimi.

Apibendrinant, galima teigti, jog daugiausiai tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, gyvena Mažeikių mieste. Kaime gyvenančių nedaug – tik 12,6%. Net trečdalis tėvų turi aukštąjį išsilavinimą, todėl ir požiūris į paslaugų įvairovę bei kokybę yra gana aukštas. Tėvų profesinė veikla yra labai įvairi, tačiau daugiausiai specialistų-tarnautojų, o mažiausiai – ūkininkų. Didžiausią dalis tėvų gyvena santuokoje ir augina po du arba tris vaikus. Daugiavaikių šeimų nedaug- tik 2 %. Šeimų materialinė padėtis daugiausiai vidutinišką, tačiau net 15 % visų tiriamųjų teigė gyvenantys labai gerai. Blogai ir labai blogai gyvenančių buvo mažiausiai.

Tyrimė dalyvavusių ikimokyklinių įstaigų pedagogų demografiniai duomenys (gyvenamoji vieta, amžius, darbo stažas, išsilavinimas, kvalifikacinė kategorija)

Tyrimė dalyvavo 133 ikimokyklinių ugdymą teikiančių įstaigų pedagogai iš Mažeikių miesto, Vieکشnių bei Tirkšlių miestelių.

5 lentelė

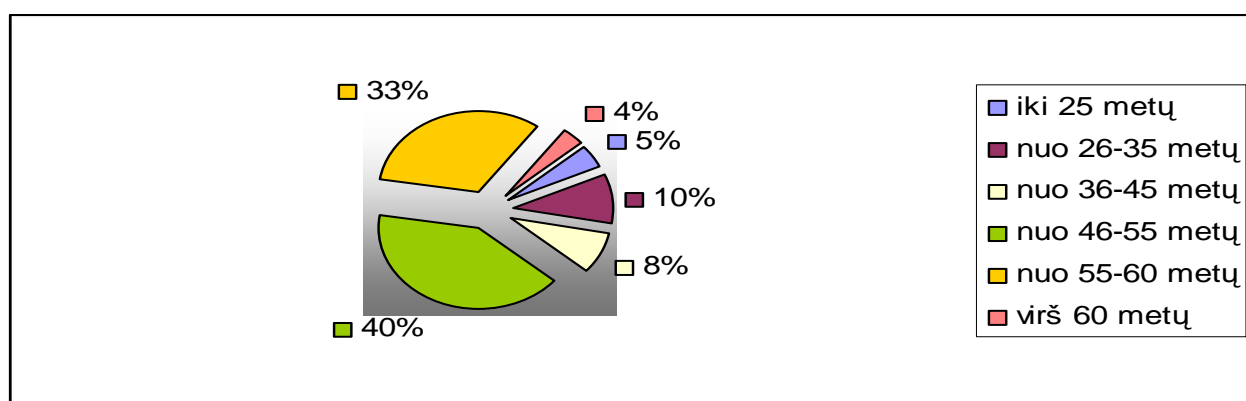
Vietovė, kurioje yra ikimokyklinio ugdymo įstaiga

Eil.nr.	Vietovė, kurioje yra ugdymo įstaiga	Imtis skaičiais n= 133	Procentai %
1.	Miestas	93	69,8
2.	Miestelis	39	29,5
3.	Kaimas	1	0,7
4.	Viso:	133	100

Daugiau nei pusė (69,8 %) visų ikimokyklinių ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų dirba mieste, ketvirtadalis (29,5 %) pedagogų dirba miestelyje esančiose ikimokyklinėse įstaigose. Kaime esančiose ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirba 0,7 % visų apklaustųjų pedagogų.

Ikimokyklinių ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų amžius

Duomenys rodo, kad 40 % ikimokyklinių ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų yra 46-55 metų amžiaus, 33 % pedagogų – 55-60 metų amžiaus. Nedidelę dalį sudaro pedagogai esantys 26-35 metų (10 %) bei 36-45 metų (8%). Tik 5 % ikimokyklinių ugdymą teikiančių įstaigų pedagogai yra jaunesni nei 25 metai ir 4 % esantys virš 60 metų.

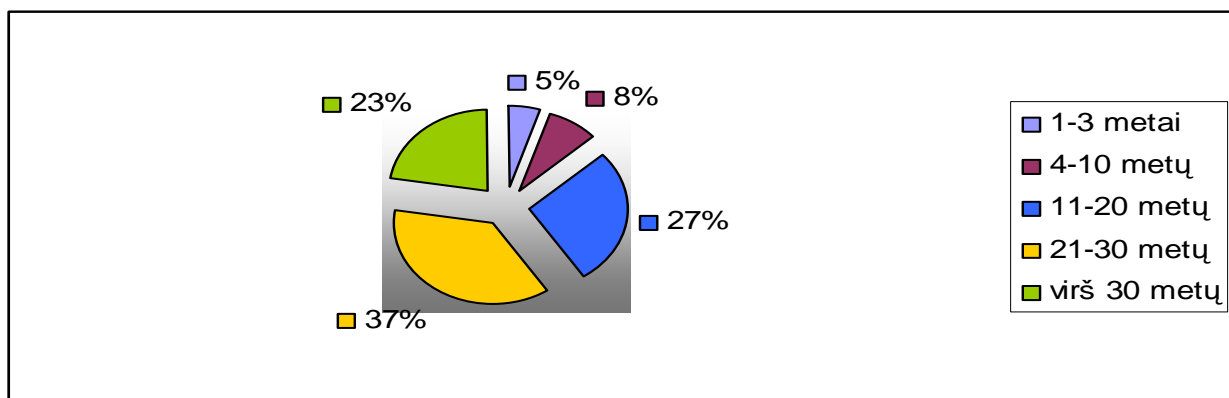

9 pav. Ikimokyklinių ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų amžius (n=133).

Apžvelgus pateiktus duomenis, galima teigti, kad jaunų specialistų ikimokyklinių ugdymą teikiančiose įstaigose labai mažai.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų darbo stažas

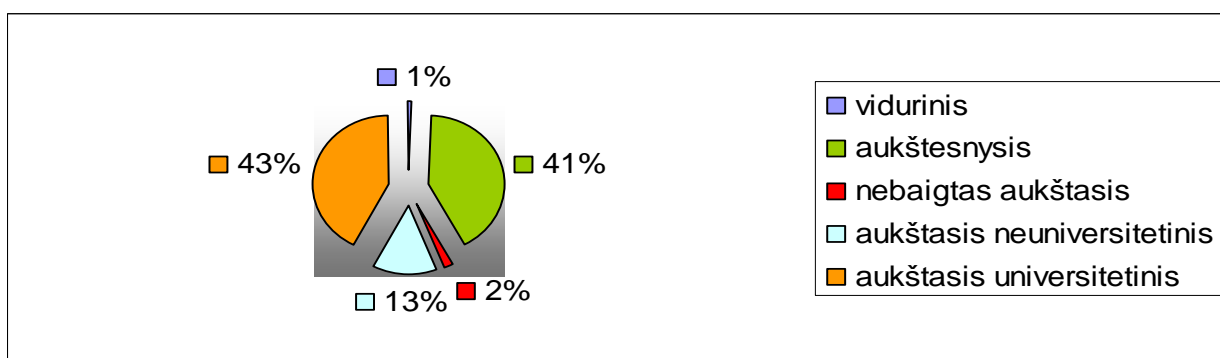
Apžvelgę šio paveikslo duomenis, matysime, kad trečdalis (37%) apklaustų ikimokyklinį ugdymą teikiančių pedagogų, turi nuo 21-30 metų darbo stažą. Daugiau nei penktadalis pedagogų (27%) turi nuo 11-20 metų darbo stažą. Net 23 % ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų turi virš 30 metų darbo stažą. Tik 8 % apklaustųjų ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų turi nuo 4-10 metų darbo stažą ir tik 5% turi mažiausią nuo 1-3 metų darbo stažą.

10 pav. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių pedagogų darbo stažas (n=133).

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų išsilavinimas

Remiantis 11 paveikslo duomenimis, galima pastebėti, kad trečdalis (43 %) ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų turi aukštąjį universitetinį ir taip pat trečdalis (41 %) apklaustųjų pedagogų turi aukštesnįjį išsilavinimą.

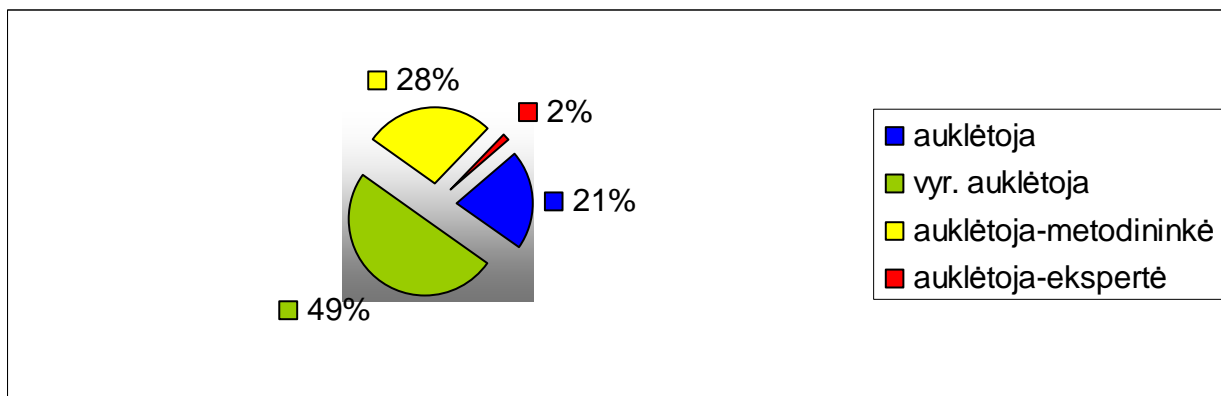

11 pav. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų išsilavinimas (n=133).

Dešimtoji dalis (13 %) visų apklaustųjų turi aukštąjį neuniversitetinį. Tik nedaugelis ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų turi nebaigtąjį aukštąjį (2 %) ir vidurinį (1 %) išsilavinimą.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų kvalifikacinė kategorija.

Iš ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų pateiktų duomenų, matome, kad mažiau nei pusė (49 %) visų apklaustųjų yra įgiję vyresniosios auklėtojos kvalifikacinę kategoriją. Daugiau nei ketvirtadalis (28 %) pedagogų turi įgiję auklėtojos - metodininkės kvalifikacinę kategoriją.

12 pav. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų kvalifikacinė kategorija (n=133).

Šeštoji dalis (21 %) ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų pedagogų turi auklėtojos kvalifikacinę kategoriją. Mažiausiai pedagogų (2 %) turi įgiję auklėtojos – ekspertės kvalifikacinę kategoriją.

Apibendrinant, galima daryti prielaidą, jog daugiausiai tiriamųjų pedagogų gyvena mieste, mažiausiai gyvenančių kaime. Didžioji dalis pedagogų dirbančių ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra vyresnio amžiaus nuo 46 iki 60 ir turi gana didelį darbo stažą. Jaunų bei pensinio amžiaus pedagogų yra mažiausiai. Daugiausiai pedagogų turi aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą ir vyresniosios auklėtojos kvalifikaciją. Mažiausiai pedagogų, turinčių auklėtojos – ekspertės kvalifikacinę kategoriją.

Galima teigti, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirba išsilavinę, aukštos kvalifikacijos, turintys patirtį specialistai.

3.2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ, KURIAS LANKO VAIKAI, TIPŲ, MOTYVŲ, DARBO VALANDŲ PASIRINKIMAS

Tėvai, apie ikimokyklinio ugdymo įstaigų, kurias lanko vaikai, tipų, motyvų, darbo valandų pasirinkimus

Vis dažniau diskutuojama, kad reikia įvairinti paslaugų, teikiamų vaikams kiekį, nes vaikas priklauso ypatingos apsaugos, globos ir priežiūros reikalaujančiai grupei. Vaikų ir šeimų poreikiai bei galimybės naudotis ikimokyklinio ugdymo paslaugomis yra labai skirtingi, todėl aktualu didinti ugdymo organizavimo formų įvairovę. Suderintas vaiko priežiūros įstaigų darbo laikas su tėvų darbo valandomis – tai taip pat vaikų priežiūros paslaugų kokybės dalis. Visuomenės požiūriu ikimokyklinės vaikų ugdymo institucijos turi atlikti dvi pagrindines funkcijas - ugdymo ir priežiūros. Šiuolaikinis gyvenimas koreguoja ir paslaugų įvairovės problematiką - jų pageidaujama vis įvairesnių, labiau pritaikytų vaikų ir tėvų poreikiams, jų kasdienybei.

Vaikai ikimokyklinio ugdymo įstaigose praleidžia didesnę savo laiko dalį, ugdymo įstaigos tampa vis labiau reikšmingos tokio amžiaus vaikams, todėl ypatingą dėmesį reikia skirti ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikimui, jų plėtrai, prieinamumui ir kokybei.

Tyrinėta, kokias ikimokyklinio ugdymo organizavimo formas siūlo ikimokyklinio ugdymo įstaigos.

Apžvelgus ikimokyklinio ugdymo įstaigų tinklą, galima pastebėti, kad šių įstaigų vis mažėja, o dalis vaikų, lankančių jas ir poreikis lankyti - didėja. Tad kyla problema, kaip suderinti visuomenės poreikius ir esamas galimybes. Visi moksliniai ir praktiniai argumentai rodo, kad ikimokyklinio ugdymo paslaugų sistema turi būti plėtojama. Juo labiau, kad to pageidauja šios paslaugos vartotojai- tėvai.

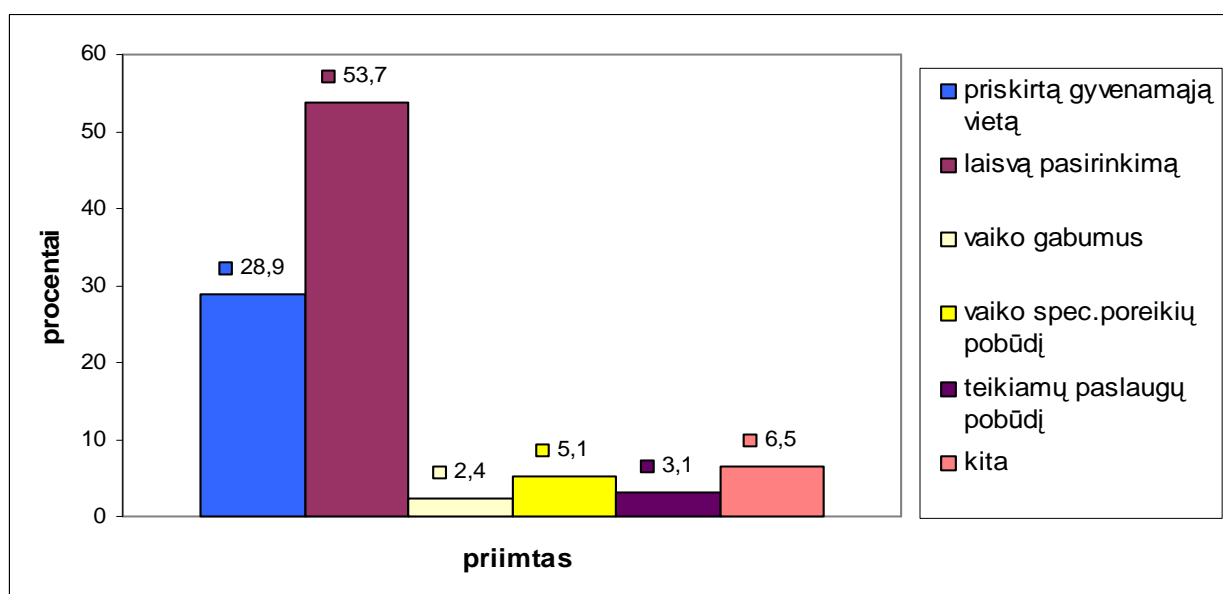
Ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos pasirinkimo veiksniai (tėvų teigimu)

Ikimokyklinis ugdymas vyksta šeimoje, o tėvams (globėjams) pageidaujant ar atsakingoms už vaiko teisių apsaugą institucijoms rekomendavus, pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Tėvai patys sprendžia, ar leisti vaiką į ikimokyklinio ugdymo įstaigą, ar ne. Tėvų apsisprendimą vesti vaiką į ikimokyklinę ugdymo įstaigą lemia tai, kad darželyje vaikams sudaroma galimybė bendrauti su bendraamžiais, vaikas gali gauti specialisto (logopedo, psichologo) pagalbą, ugdomi jo specialieji gebėjimai ir kt. Taip pat išplėtotas ikimokyklinis ugdymas sudaro sąlygas derinti darbą ir vaikų auginimą. Tėvams ikimokyklinio ugdymo įstaiga – didelis palengvinimas rūpinantis vaiku ir kartu savo darbine veikla. Ikimokyklinių įstaigų plėtra sudaro sąlygas vaiko tėvams sėkmingai

derinti darbą ir vaiko priežiūrą, ir tai sudaro prielaidas darbinių pajamų atsiradimui, o ne socialinių išmokų vyravimui šeimoje.

Šiame tyrime domėtasi, kokius būdingiausius ikimokyklinio ugdymo įstaigos pasirinkimo motyvus nurodo tėvai.

Tėvų atsakymai rodo, kad penktadalis (53,7 %) vaikų buvo priimti į ikimokyklinio ugdymo įstaigą pagal savo tėvų laisvą pasirinkimą. 28,9 % tėvų pasirinko ikimokyklinio ugdymo įstaigą pagal priskirtą gyvenamąją vietą. Mažai tėvų (5,1 %) pasirinko ikimokyklinio ugdymo įstaigą pagal vaiko specialiųjų poreikių pobūdį, taip pat nedaugelis (6,5 %) pasirinko atsakymą – kita. Tik 2,4 % tėvų nurodo ikimokyklinio ugdymo įstaigos pasirinkimą pagal vaiko gabumus. Pagal teikiamų paslaugų pobūdį pasirinko 3,1 % apklaustųjų.

13 pav. Kriterijai, kuriais remiantis, vaikas buvo priimtas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą (n=293).

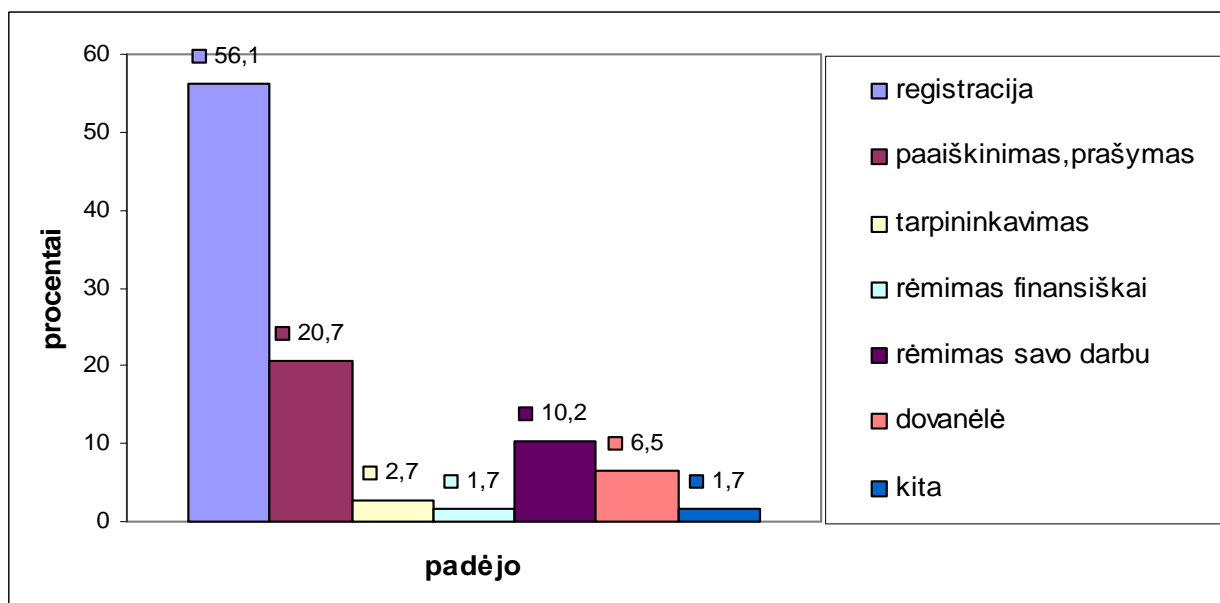
Atsakymų analizė rodo, jog tėvai dažniausiai renkasi ikimokyklinio ugdymo instituciją dėl šių priežasčių: patogi vaikų lopšelio darželio geografinė padėtis, pažįstamų rekomendacijos, jau žinomas vaikų darželis, nes lankė vyresni vaikai. Kaip rodo rezultatų analizės duomenys, pagrindinis kriterijus pasirenkant ikimokyklinę įstaigą – laisvas tėvų pasirinkimas bei geografiškai patogi vieta (arčiausiai namų, tėvų darbovietės, vyresnio vaiko lankomos mokyklos ir pan.). Mažiausiai įtakos renkantis ikimokyklinio ugdymo įstaigą tėvams turi vaiko gabumai, teikiamos paslaugos.

Ikimokyklinių ugdymo paslaugų prieinamumą sąlygojantys veiksniai (tėvų teigimu)

Vaikų darželiai, tėvų požiūriu, - tai vieta, kur vaikai gali sutikti savo bendraamžius ir tobulinti bendravimo kompetenciją. Taip pat vaikų darželis padeda tėvams ugdyti vaiko savarankiškumą, specialiuosius gebėjimus (meninius, sporto ir pan.) bei gyvenimo įgūdžius.

Siekiant ištirti ikimokyklinių institucijų plėtros poreikį, pasidomėta, ar tėvai linkę iš anksto registruoja vaikus į ikimokyklinio ugdymo instituciją.

Kaip rodo duomenys, daugelis tėvų (56,1 %) iš anksto registruoja vaikus į pageidaujamą vaikų darželį. Situacijos paaiškinimu arba prašymu pasinaudojo 20,7 % tėvų, kurie pageidautų, kad vaikas lankytų šią ikimokyklinio ugdymo įstaigą. Norėdami pradėti vesti vaiką į pageidaujamą ikimokyklinio ugdymo įstaigą, 10,2 % tėvų pasisiūlė paremti savo darbu, 6,5 % teigė įteikę dovanėlę įstaigos vadovui, 2,7 % - pasinaudojo kito asmens tarpininkavimu. 1,7 % tėvų, pageidaujančių pradėti vesti vaiką į ikimokyklinio ugdymo įstaigą teigė galintys paremti finansiškai ir tiek pat (1,7 %) atsakė – kitą. Tyrimo duomenys pateikti 14 paveiksle.

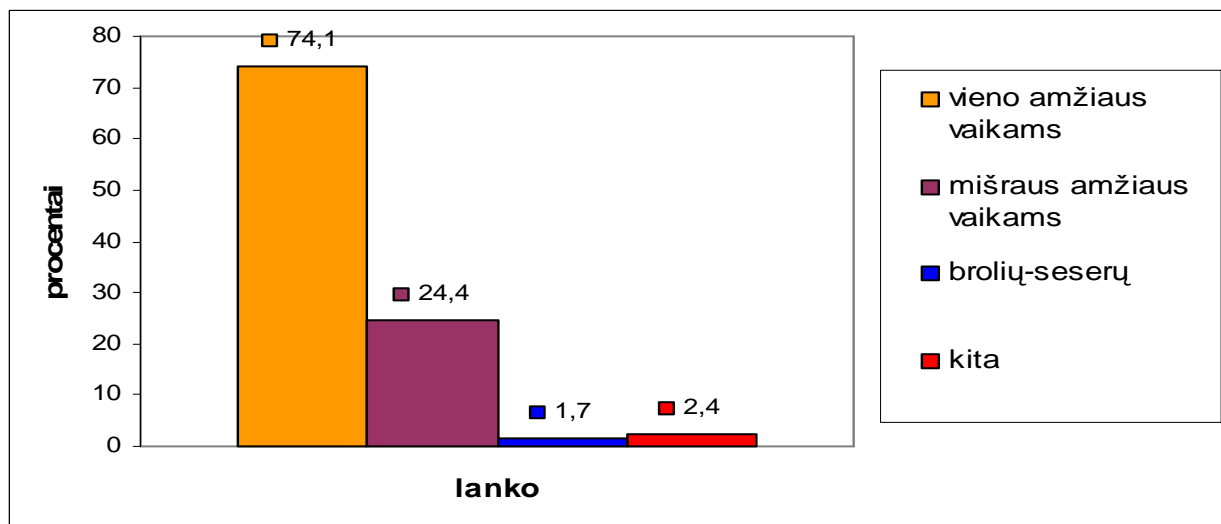

14 pav. Vaikų priėmimo į ikimokyklines įstaigas, būdai (n=293).

Apžvelgus tyrimo duomenų rezultatus, galima teigti, kad tėvai baiminasi, jog vaikai gali nepatekti į pageidaujamą vaikų darželį, todėl iš anksto registruoja vaikus į ikimokyklinio ugdymo instituciją. Kai kurie tėvai teigė galintys savo darbu arba finansiškai paremti ikimokyklinę įstaigą, kurią pradės lankyti jų vaikas. Tik nedaugelis teigė, jog įteikė dovanėlę įstaigos vadovui.

Tėvai apie pagrindinius vaikų grupavimo ikimokyklinėse įstaigose būdus.

Kai kuriuose Europos Sąjungos šalyse ikimokyklinio ugdymo įstaigose vyrauja tendencija sudaryti to paties amžiaus vaikų grupes pagal „mokyklos“ modelį, o kai kuriuose sudaromos pagal „šeimos“ modelį, kai vienoje grupėje gali būti skirtingo amžiaus vaikų. Kitose Europos Sąjungos valstybėse ikimokyklinio ugdymo įstaigos galėjo pasirinkti bet kuri iš šių modelių. Šiuo tyrimu norima išsiaiškinti tėvų nuomonę apie pageidaujamą vaikų grupavimą.

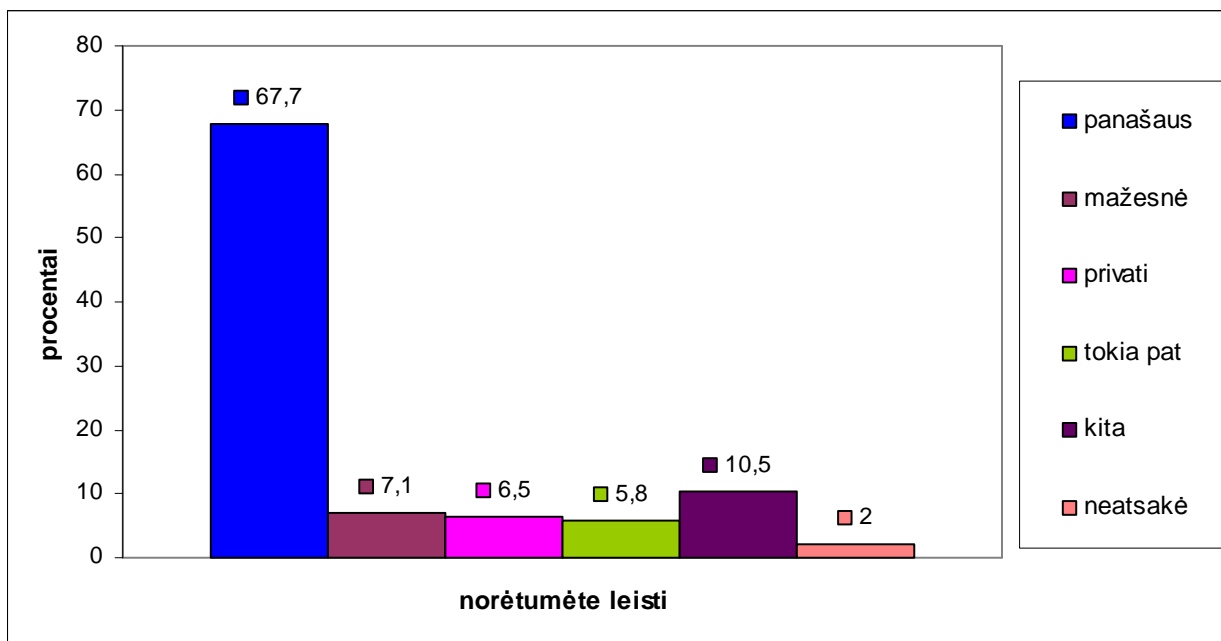
15 pav. Tėvai, apie pagrindinius vaikų grupavimo ikimokyklinėse įstaigose, būdus (n=293).

Remiantis tėvų pateiktais duomenimis, akivaizdu, kad didžioji dalis (74,1 %) apklaustųjų pageidautų, kad vaikas lankytų vieno amžiaus vaikų grupę. Dalis (24 %) tėvų norėtų leisti savo vaiką į mišraus amžiaus vaikams skirtą grupę. Mažiausiai norinčių (1,7 %) leisti savo vaiką į brolių – seserų grupę.

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinės įstaigas, pageidaujamos grupės pagal vaikų amžių

Įvairiuose Europos Sąjungos šalyse veikia valstybinės, finansuojamos valstybės privačios, privačios, municipalitetų išlaikomos ikimokyklinio ugdymo įstaigos, socialinių paslaugų centrai, mamų mokyklėlės.

Mažesnių vaikų (iki 3 metų) tėvai dažniausiai pasirenka privačių įstaigų teikiamas paslaugas, arba vaikų ugdymu rūpinasi patys. Tačiau dauguma vyresniųjų vaikų lanko valstybinius darželius. Šiuo metu Lietuvoje veikia tik dešimt nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų.

16 pav. Tėvų, pageidaujamos grupės pagal vaikų amžių (n=293).

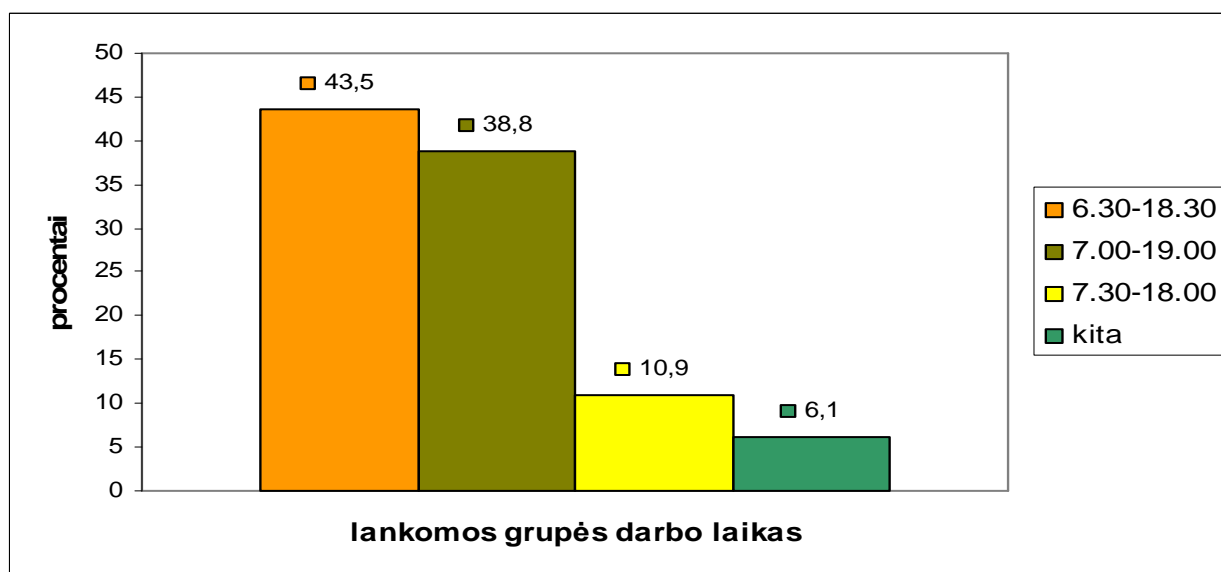
Mažesnių vaikų (iki 3 metų) tėvai dažniausiai pasirenka privačių įstaigų teikiamas paslaugas, arba vaikų ugdymu rūpinasi patys. Tačiau dauguma vyresniųjų vaikų lanko valstybinius darželius. Šiuo metu Lietuvoje veikia tik dešimt nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų.

Iš pateiktų duomenų matome, kad 67,7 % tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą, jeigu būtų tokia galimybė, leistų savo vaiką į panašaus amžiaus grupę. 7,1 % tėvų – leistų vaiką į grupę su mažesnių vaikų skaičiumi, 6,5 % tėvų, pageidavo leisti vaiką į privačią grupę (jeigu tokia būtų šioje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje). 5,8 % tėvų tenkino dabartinę grupę. Kiti (2 %) tėvai į klausimą neatsakė, arba atsakė-kitą (10 %).

Apibendrinant, galima daryti prielaidą, kad daugelis tėvų pageidauja savo vaikus leisti į panašaus amžiaus grupes, tik su mažesniu vaiku skaičiumi. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog daugiausia darželių priklauso savivaldybėms, privačių yra nedaug. Tėvai pasigenda privačių darželių, nes pagrindinis šių darželių privalumas tas, kad grupėse yra mažiau vaikų ir gali būti daugiau dėmesio skiriama kiekvienam vaikui atskirai.

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinės įstaigas, pageidaujamas lankomos grupės darbo laikas

Šeimos, auginančios ikimokyklinio amžiaus vaikus, susiduria su profesinės veiklos ir šeimos pareigų derinimo sunkumais. Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigos dirba tik darbo valandomis, kurios nesuderintos su tėvų darbo laiku. Daugelyje kaimo vietovių visiškai nėra ikimokyklinio ugdymo įstaigų, o šeimos dažnai nepajėgia samdyti auklės, todėl vaikai, augantys namie prižiūrimi ir ugdomi ne kvalifikuotų specialistų. Tėvai, dažniausiai mamos, auginančios vaikus namie, atsisako profesinės veiklos ir tampa ilgalaikėmis bedarbėmis, netenka įgytos kvalifikacijos, o tai ateityje apsunkina jų išitraukimą į darbo rinką. Įprastas ikimokyklinių ugdymo įstaigų darbo laikas apsunkina tėvų, dirbančių pagal slenkantį darbo grafiką arba pamainomis, galimybes vaiką ugdyti darželyje ir tęsti profesinę veiklą. Šią problemą padėtų spręsti prailginto darbo laiko grupės, kuriose tėvai galėtų savo mažamečius vaikus palikti ilgiau nei įprasta. Prailgintos darbo laiko grupės darželiuose padeda tėvams spręsti darbo ir vaikų priežiūros problemas.

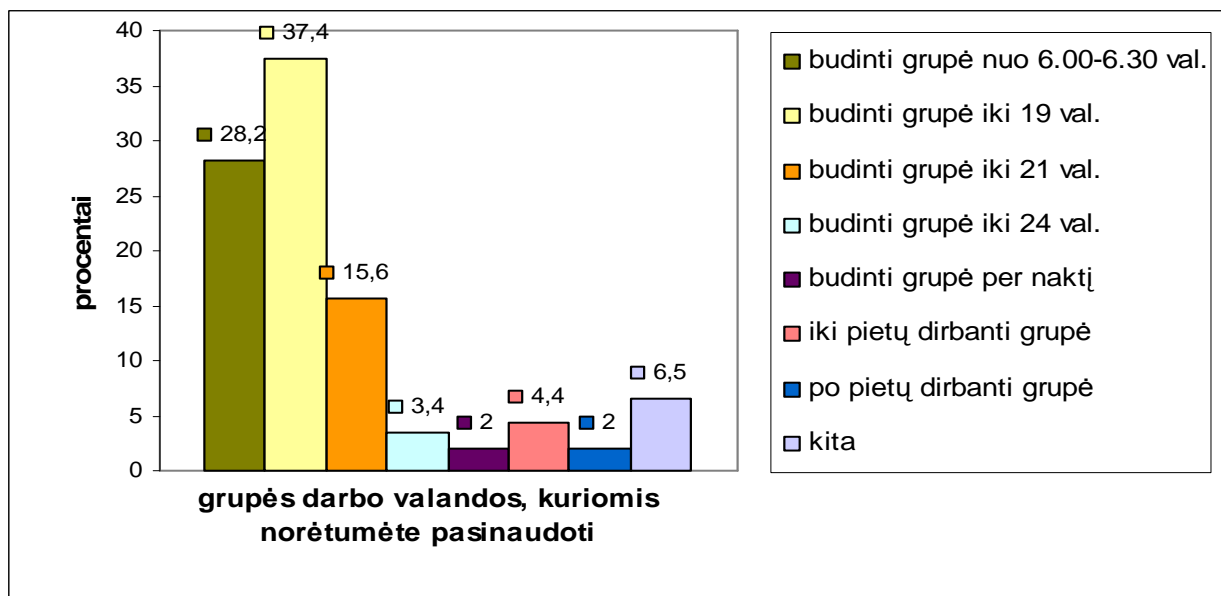

17 pav. Tėvų, pageidaujamas lankomos grupės darbo laikas (n=293).

Tėvų pateikta informacija rodo, kad didžioji dalis ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų pageidauja tipiškos visos darbo dienos grupės (10.30 val. ar 12 val. trukmės). Tokios grupės pageidautų apie pusę (43,5%) visų ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų. Mažiau nei pusę (38,8%) tėvų sutiktų, kad grupė darbą pradėtų pusę valandos vėliau ir baigtų taip pat pusvalandžiu vėliau. Nedidelė dalis (10,9%) tėvų pageidautų, kad ikimokyklinio ugdymo įstaiga dirbtų pusę valandos vėliau, bet darbą baigtų pusvalandžiu anksčiau. Mažiausia dalis (6,1 %) tėvų neatsakė kokio įstaigos darbo pageidautų (parašė – kita).

Tėvų pageidaujama ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė (tėvų teigimu)

Pertvarka ir pokyčiai formuoja naują paslaugų įvairovės lankantiems ikimokyklinio ugdymo įstaigas vaikams ir jų šeimoms supratimą. Vis labiau verčiama orientuotis į vaikus ir tėvus kaip paslaugos vartotojus, suprasti, ko jie norėtų. Tad ir tyrimo metu buvo domėtasi, tėvų pageidavimais, kokios grupių darbo trukmės pageidautų tėvai, jeigu būtų tokią galimybę.

18 pav. Tėvų, pasirinktos grupės pagal darbo laiko trukmę (n=293).

Tyrimai rodo, jog mažiau nei pusė (37,4 %) tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas pageidautų, kad grupė dirbtų pusė valandos ilgiau. Trečdalis (28,2 %) tėvų, pageidautų, kad grupė darbą pradėtų pusvalandžiu anksčiau. Dalis (15,6%) tėvų pageidautų, kad grupės darbas būtų prailgintas 3 valandom. Nedidelė dalis (3,4%) tėvų norėtų, kad grupė darbą baigtų 4 valandom vėliau. Kai kurie (4,4%) tėvai norėtų, kad ikimokyklinėje įstaigoje būtų tik iki pietų dirbanti grupė. Nedaugelis (2% ir 2%) pageidautų grupės, dirbančios tik po pietų arba budinčios per visą naktį. Kiti (6,5%) tėvai savo pageidavimų nepasakė.

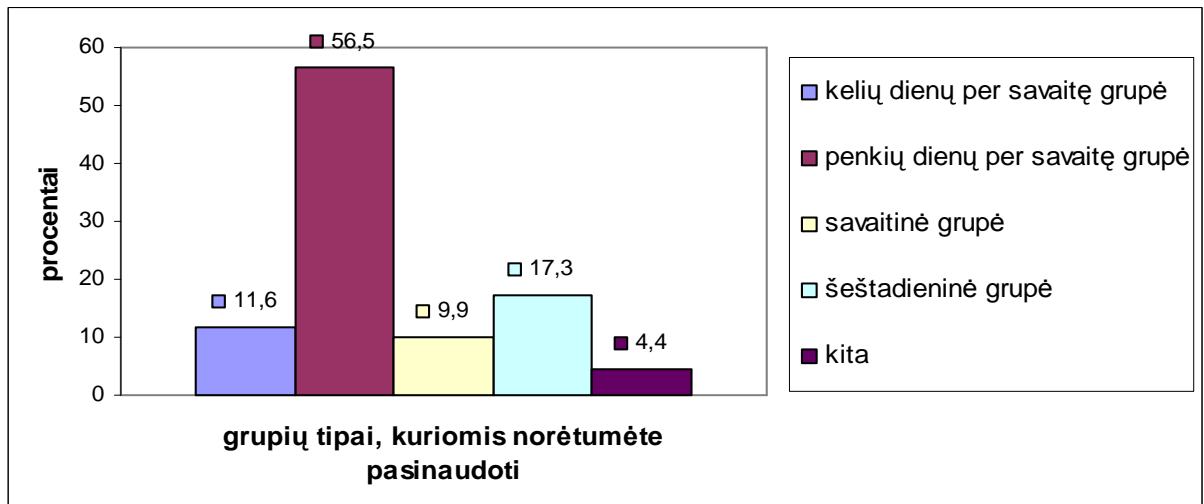
Apibendrinant, galima teigti, jog tėvų nuomone ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbo grafikas turėtų būti lankstesnis, labiau pritaikytas tėvų poreikiams.

Tėvų pageidautini grupių tipai (tėvų teigimu)

Vaikų ir šeimų poreikiai bei galimybės naudotis ikimokyklinio ugdymo paslaugomis yra labai skirtingi, todėl aktualu didinti ugdymo organizavimo formų įvairovę.

Tyrimai rodo, kad daugiausiai (56,5%) tėvų pageidautų standartinės penkių darbo dienų per savaitę grupės. Dalį (17,3%) vaikų tėvų, domintų šeštadieninių grupių paslaugos. Kelių dienų per savaitę grupę susidomėjo tik nežymią dalį (11,6%) tėvų. Savaitinės grupės paslaugomis pasinaudotų dešimtoji (9,9%) vaikų tėvų dalis. Kiti (4,4%) tėvai savo pageidavimų nepareiškė (parašė – kita).

Tyrimo duomenys pateikti 19 paveiksle.

19 pav. Tėvų pasirinkti, ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose veikiančių grupių, tipai (n=293).

Apibendrinant, galima teigti, jog tėvai dažniausiai renkasi ikimokyklinio ugdymo instituciją dėl šių priežasčių: patogi vaikų lopšelio - darželio geografinė padėtis, pažįstamų rekomendacijos, jau žinomas vaikų darželis, nes lankė vyresni vaikai. Užregistruoja vaikus į ikimokyklinio ugdymo įstaigą iš anksto, nes bijo, kad atėjus lankymo laikui vietos gali ne gauti. Didžiausia dalis tėvų pageidautų, kad vaikas lankytų to paties amžiaus vaikų grupę. Mažeikių rajone ikimokyklinėse įstaigose lankančių vaikų grupės yra gana didelės, todėl tėvai pageidautų, kad grupėse būtų mažesnis vaikų skaičius. Taip pat tėvai pageidautų, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos dirbtų lanksčių darbo grafiku. Nemaža dalis tėvų pageidautų, kad įstaigose dirbtų šeštadieninės grupės.

3.3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMŲ PASIŪLOS ĮVAIROVĖ IR POREIKIS

Ikimokyklinio ugdymo programų vis daugėja. Kuriamos programos vaikams, turintiems psichologinių, sveikatos ar socialinių problemų. Kuriant, siūlant ir realizuojant šiuolaikines ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo programas, akcentuojama vaiko – šeimos ir visuomenės sąveika. Aktyvinamas individualių ugdymo programų kūrimas, kurios turi būti orientuotos į vaiko ir šeimos poreikius. Skatinama ankstyvųjų ugdymo poreikių vaikui per programas įvairovė, skelbiama, jog kiekviena visuomenė turi mažinti vaikų pažeidžiamumą, skatinant programų kiekybinius ir kokybinius pokyčius. Įvairiuose dokumentuose, kuriuose minimas ikimokyklinis ugdymas, pabrėžiama, kad šiandien itin svarbu plėtoti ir užtikrinti lanksčias ir kokybiškas ikimokyklinio ugdymo paslaugas. Viena priemonių siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, būtų ugdymo turinio atnaujinimas, kuris pavyksta tik tada, kai ugdymo įstaigose yra programų įvairovė. Tokiu atveju galima išbandyti įvairesnes ugdymo idėjas, būdus, modelius, pagerinti įstaigų bendradarbiavimą, patirties kaitą. Užtikrinti kokybišką ugdymą.

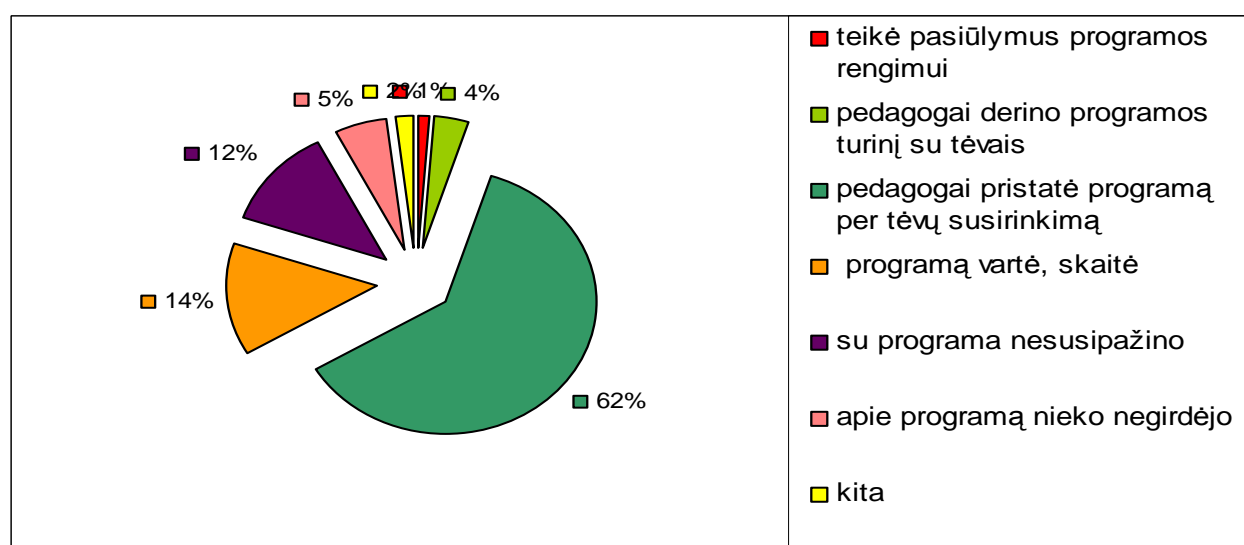
Siekiant išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo programų įvairovę bei poreikį, buvo apklausti paslaugų teikėjai - ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai, ir ugdymo proceso partneriai - ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvai ir globėjai.

Apklausiant ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogus, siekta išsiaiškinti vaikų ugdymo programų įvairovę: pagal kokias netradicines programas dirbama; ar taikomos įvairių sričių (protinio brandinimo, etninio, religinio ugdymo ir kt.) programos; ar diegiamos tarptautinių projektų (socialinių įgūdžių, sveikos gyvensenos, specialiojo ugdymo ir kt.) programos; ar įstaigoje taikomos individualios programos (gabiems, raidos ir elgesio sutrikimų turintiems vaikams, iš užsienio sugrįžusių šeimų, imigrantų vaikams ir kt.)

Tėvų nuomonė buvo svarbi aiškinantis, ar pastarieji susipažinę su programomis, pagal kurias ugdomi jų vaikai, ar įstaigos pedagogai juos yra supažindinę su kitomis programomis, su kokiomis programomis tėvai norėtų susipažinti išsamiau, ar pageidautų individualių programų ypatingų poreikių vaikams.

Tėvų susipažinimas su įstaigos parengta ikimokyklinio ugdymo programa

Tėvų nuomonės apie ikimokyklinio ugdymo programas tyrimas parodė, kad daugiausiai (62 %) tėvų yra susipažinę su programa, nes ji buvo pristatyta tėvų susirinkimo metu. 14% tiriamųjų programą vartė, skaitė. Tačiau beveik penktadalis tėvų apie programą nieko nežinojo: 12 % pažymėjo, kad su programa nėra susipažinę, 5 % - kad apie programą nėra nieko girdėję. Tyrimo duomenys akivaizdžiai rodo, kad tėvai menkai įtraukiami į programų rengimą (tyrimo duomenimis įtraukti buvo tik 1% tėvų), pedagogai su tėvais dėl programų turinio beveik nesitaria (kad su jais buvo derintas programos turinys, nurodė 4 % tėvų). Duomenis apie tai, kiek tėvai susipažinę su esamomis ugdymo programomis, pateikti 20 paveiksle..

20 pav. Tėvų susipažinimas su įstaigos parengta ikimokyklinio ugdymo programa (n=293).

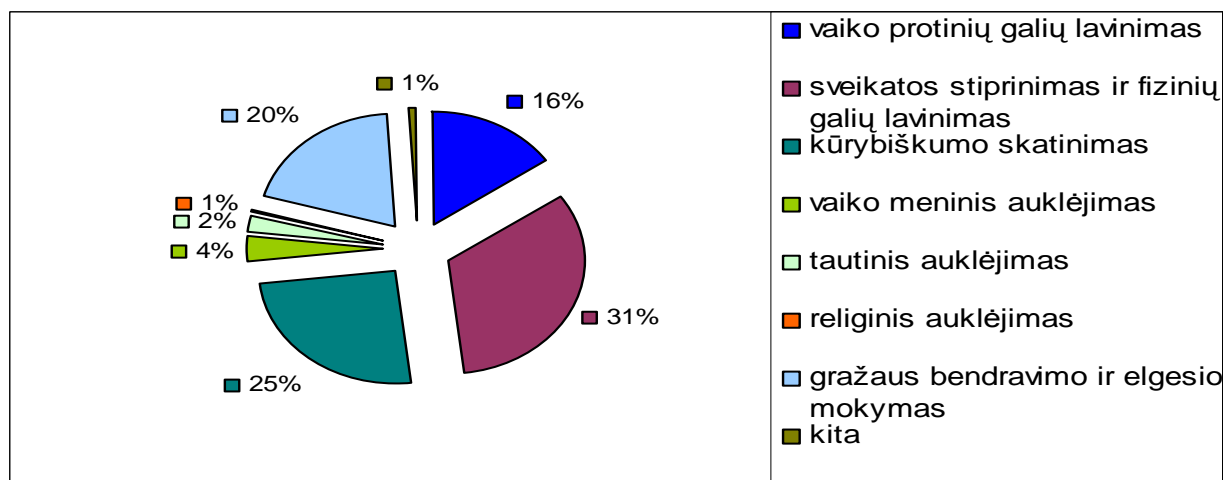
Remiantis, pateiktais duomenimis, galima daryti prielaidą, kad tėvai dažniausiai supažindinami su ikimokyklinio ugdymo programa per tėvų susirinkimus arba pedagogų siūlymu yra ją pavartę, paskaitė. Tačiau mažai tėvų dalyvauja programų rengime.

Tėvų nuomone, kas turėtų vyrauti ugdant vaiką

Pertvarka ir pokyčiai formuoja naują paslaugų įvairovės lankantiems vaikams ir jų šeimoms supratimą. Gyvenimas vis labiau verčia orientuotis į vaikus ir tėvus kaip paslaugos vartotojus, suprasti ir tenkinti jų poreikius.

Apžvelgiant 21 paveikslą, galima pastebėti, jog trečdalis (31%) tėvų teigia, kad labiausiai dėmesio reikėtų skirti sveikatos stiprinimui ir fizinių galių lavinimui. Ketvirtadalis (25%) tėvų mano jog reikia skatinti kūrybiškumą. Penktadalis (20 %) tėvų teigia, jog svarbiausias yra gražaus

bendravimo ir elgesio mokymas. Kad svarbiausias yra vaiko protinių galių lavinimas mano 16% apklaustųjų. Mažiausiai (4%, 2%, 1%, 1%) dėmesio tėvai skirtų vaiko meniniam, tautiniam, religiniam ir kitam auklėjimui.

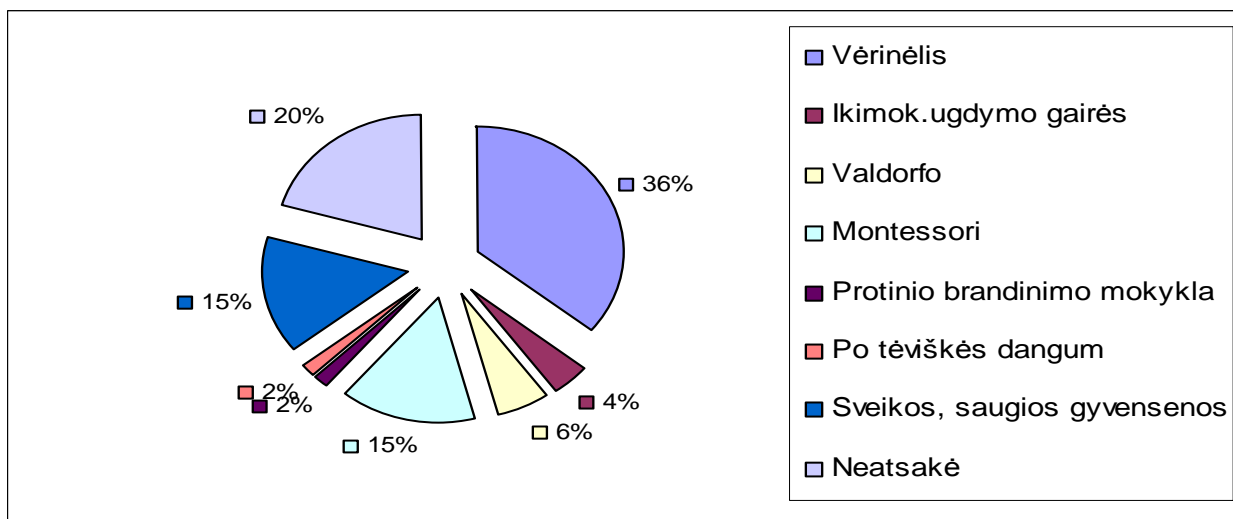

21 pav. Tėvų nuomone kas turėtų vyrauti ugdant jų vaiką (n=293).

Galima daryti išvadą, kad tėvams rūpi visapusiškas vaiko ugdymas: jo protinis, socialinis ir kūrybiškumo ugdymas, sveikatos stiprinimas. Tačiau etnis, dvasinis ugdymas tėvams rūpi mažiau. Šiuolaikinės ikimokyklinio ugdymo programos didele dalimi atitinka tėvų lūkesčius.

Tėvų žinios apie ikimokyklinio ugdymo programas

Domėtasi, ar tėvai žino, yra girdėję apie įvairias ikimokyklinio ugdymo programas, pagal kurias vaikai ugdomi ir kurios sudaro šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigų programų pagrindą. Akivaizdu, kad tėvams labiausiai žinoma nacionalinė „Vėrinėlis“ programa, respublikinis „Sveikos ir saugios gyvenenos“ projektas-programa ir alternatyvi Montessori ugdymo programa. Daugiau nei trečdalis (36 %) tėvų žino apie programą „Vėrinėlis“, beveik penktadalis (15 % ir 15 %) tėvų yra susipažinę su „Sveikos ir saugios gyvenenos“ ir Montessori programomis. Nedaugelis (6 % ir 4%) žino apie Valdorfo bei Protinio brandinimo mokyklai programas. Ir vos po 2% tėvų yra girdėję apie „Ikimokyklinio ugdymo gairės“ bei „Po tėviškės dangum“ programas.

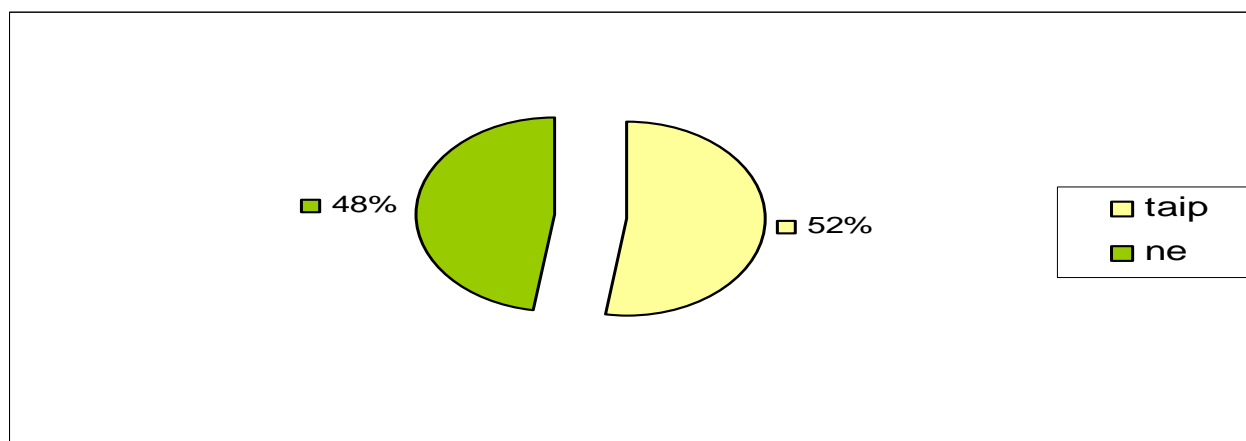

22 pav. Tėvų žinios apie ikimokyklinio ugdymo programas (n=293).

Apibendrinant galima teigti, kad tėvai apie įvairias programas turi mažai informacijos, todėl jiems sunku apsispręsti, kokios programos norėtų savo vaikui.

Tėvų nuomonė apie vaikų ugdymą pagal individualias programas

Jau daugiau nei metai ikimokyklinio ugdymo programų rengimas yra decentralizuotas, t.y., įstaigos pačios rengia savo ugdymo programas. Programų rengimas įstaigoje tai nauja patirtis, tad siekta išsiaiškinti programų pasiūlos ypatumus. Taip pat siekta sužinoti, ar tėvai, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą, pageidautų, kad įstaiga vykdytų programas, skirtas ypatingų poreikių vaikų ugdymui.

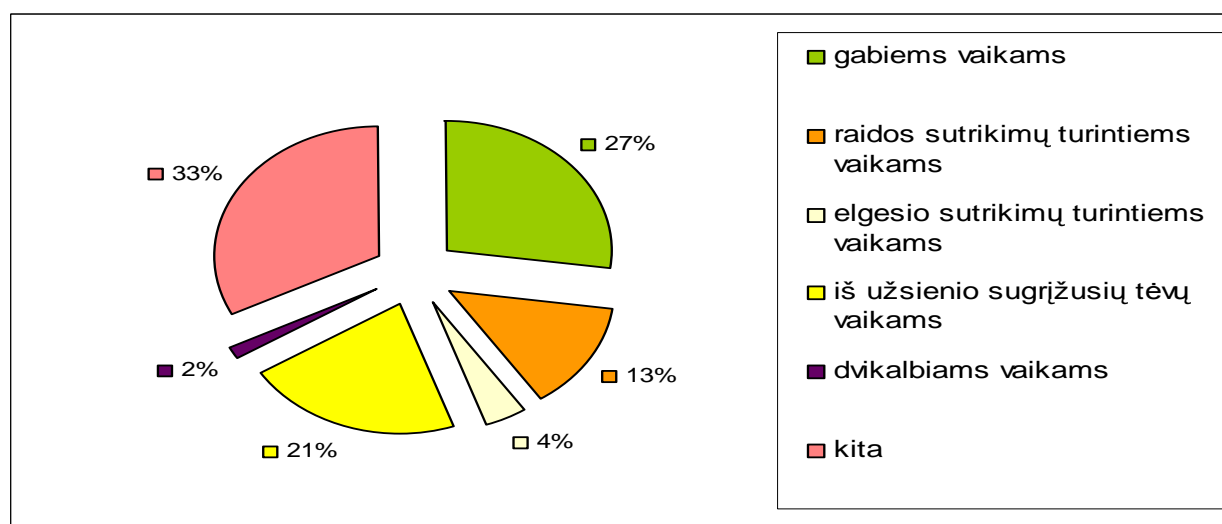
23 pav. Tėvų nuomonė apie vaikų ugdymą pagal individualias programas (n=293).

Tėvų nuomonė pasiskirstė beveik po lygiai. Daugiau (52%) nei puse tėvų pageidautų, kad jų vaikas būtų ugdomas pagal individualią programą ir mažiau (48%) nei puse tėvų nenorėtų, kad vaikas būtų ugdomas pagal individualią programą.

Tėvų pageidaujamos programos savo vaikui

Kuriant, siūlant ir realizuojant šiuolaikines ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo programas, itin akcentuojama vaiko – šeimos – visuomenės sąveika. Aktyvinama individualių ugdymo programų kūrimas, kurios orientuotos į vaiko ir šeimos poreikius. Skatinama ankstyvųjų ugdymo poreikių vaikui per programas įvairovė, skelbiama, jog kiekviena visuomenė turi mažinti vaikų pažeidžiamumą, skatinant programų kiekybinius ir kokybinius pokyčius.

Individualios programos dažniausiai sudaromos ypatingų poreikių turintiems vaikams.

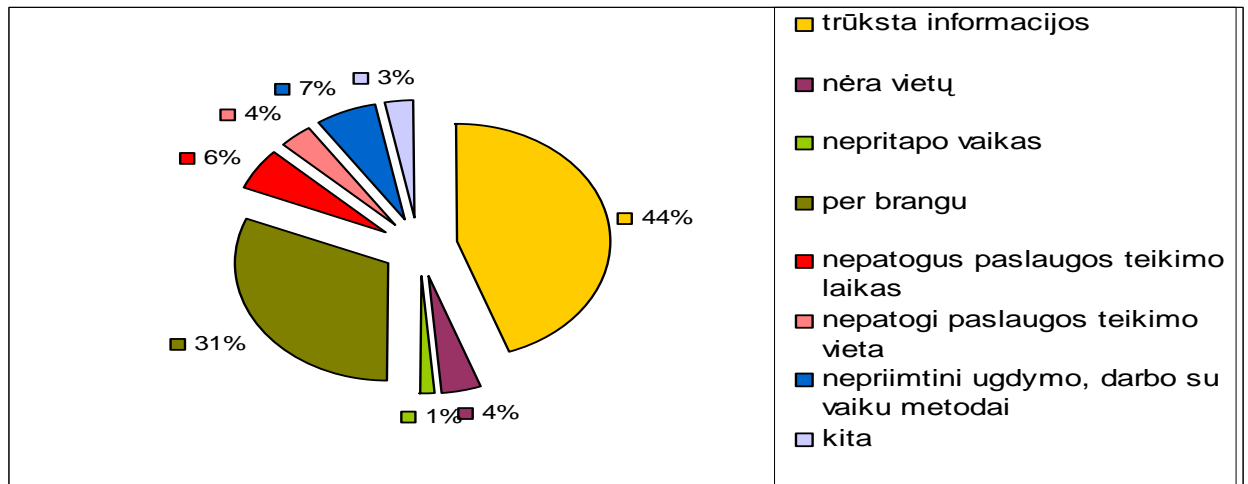
24 pav. Tėvų pageidaujamos programos savo vaikui (n=293).

Apie trečdalį (27%) tėvų pageidautų individualių programų gabiems vaikams, daugiau nei trečdalis (33%) neapsisprendė kokių programų norėtų. Penktadalis (21%) norėtų individualių programų iš užsienio sugrįžusių tėvų vaikams. Dalis (13%) tėvų pageidautų programų raidos sutrikimų turintiems vaikams. Mažiausias poreikis programų elgesio sutrikimų turintiems vaikams (4%) ir dvikalbiams vaikams (2%).

Apibendrinant, galima teigti, jog daugiausiai tėvų pageidautų savo vaikui individualios programos gabiems vaikams ir nedaugelis norėtų individualių programų dvikalbiams bei iš užsienio grįžusiems vaikams, nors šiais laikais tai būtų labai aktualu.

Priežastys, dėl kurių negaunamos pageidaujamos paslaugos (tėvų nuomone)

Remiantis apklaustųjų tyrimo rezultatais, galima teigti, kad didžiausia priežastis, dėl kurios negaunamos pageidaujamos paslaugos yra informacijos trūkumas. Tai teigė net 44% tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas.

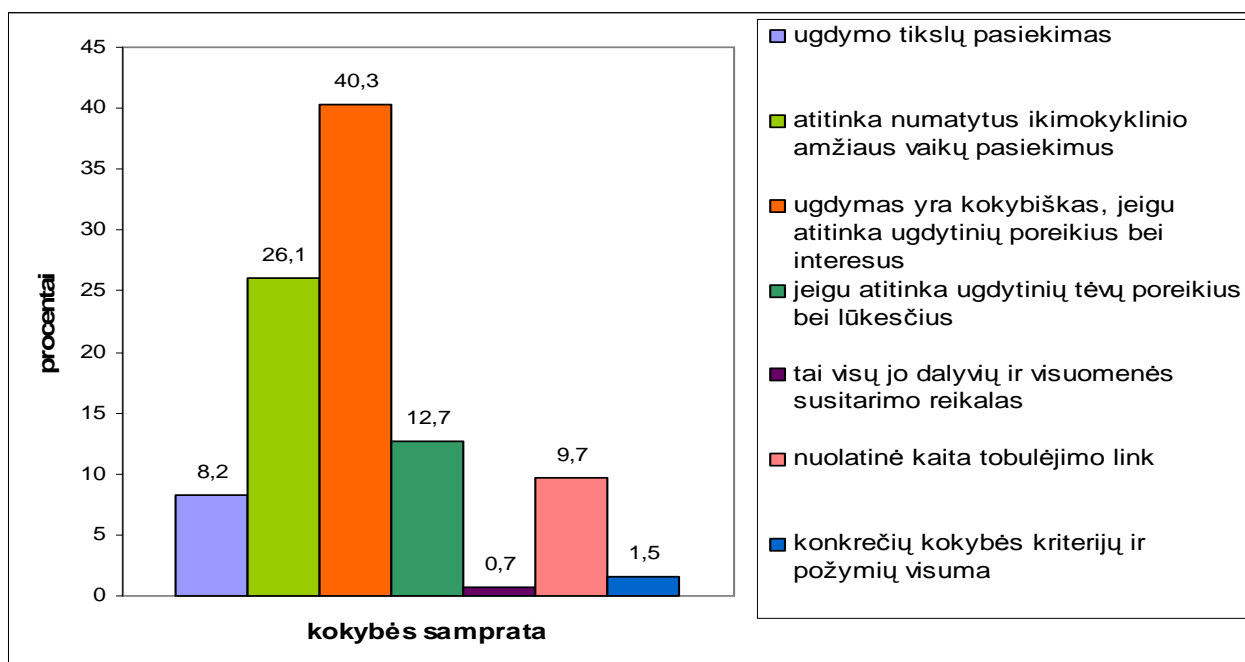

25 pav. Priežastys, dėl kurių negaunamos pageidaujamos paslaugos (n=293).

31% apklaustųjų teigė, kad paslaugomis nesinaudoja, nes jos yra per brangios. 7% tėvų nuomone, kad pageidaujamos paslaugos negaunamos dėl nepriimtinių ugdymo bei darbo su vaiku metodų. 6% tėvų teigė, kad yra nepatogus paslaugos teikimo laikas, todėl ja nesinaudoja. Dėl nepatogios paslaugos teikimo vietos savo nuomonę pareiškė 4% tėvų, o 3% tėvų neatsakė, dėl kokių priežasčių negauna pageidaujamos paslaugos.

Kokia ugdymo(si) kokybės samprata vadovaujantės ugdydami vaikus? (pedagogų nuomone)

Aiškinantis, pedagogų nuomonę apie ugdymo kokybės sampratą, paaiškėjo, jog 40,3% tiriamųjų mano, kad ugdymas kokybiškas, tik tada, jeigu atitinka ugdytinių poreikius bei interesus. 26,1 % teigia, kad kokybiškas ugdymas turi atitikti numatytus ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimus. 12,7% pedagogų mano, kad kokybiškas ugdymas turi atitikti ugdytinių tėvų poreikius bei lūkesčius. 9,7% visų apklaustųjų, teigia, kad ugdymo(si) kokybė – tai nuolatinė kaita tobulėjimo link. 8,2% pedagogų, mano, kad kokybiškas ugdymas, tai ugdymo tikslų pasiekimas, 1,5% - kad konkrečių kokybės kriterijų ir požymių visuma, o 0,7% pedagogų teigia, kad tai visų ugdymo ir visuomenės dalyvių susitarimo reikalas.

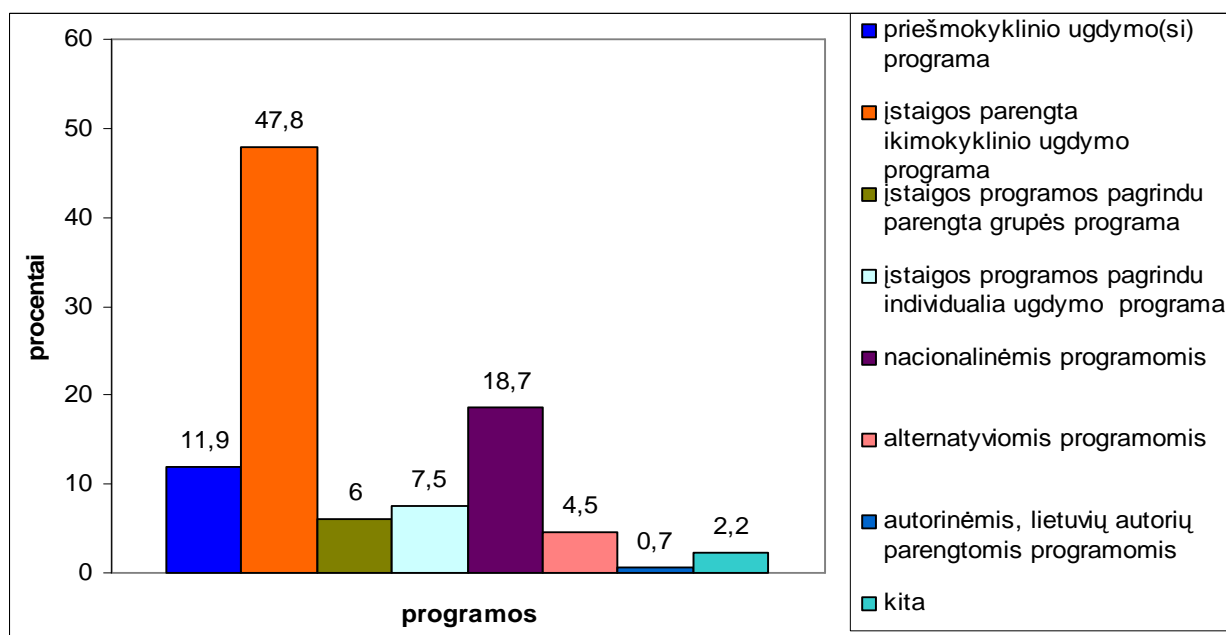
26 pav. Kokia ugdymo(si) kokybės samprata vadovaujate ugdydami vaikus? (n=133).

Apibendrinant, galima teigti, kad ugdydami vaikus dažniausiai pedagogai vadovaujami samprata, kad ugdymas yra kokybiškas tik tada, kai atitinka ugdytinių poreikius ir interesus. Tai visų ugdymo dalyvių ir visuomenės susitarimo reikalas mano mažiausiai.

Kokia programa ir papildomais šaltiniais remiatės organizuodama ugdymą grupėje (pedagogų teigimu)

Šiuo tyrimu buvo siekta išsiaiškinti, kokiomis programomis bei papildomais šaltiniais naudojasi ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirbantys pedagogai, norėdami patenkinti vaikų ir tėvų lūkesčius bei poreikius.

Tyrimo duomenis rodo, kad apie pusę (47,8%) tiriamųjų naudoja įstaigos parengtą ikimokyklinio ugdymo programą. Beveik penktadalis (18,7%) pedagogų savo darbe remiasi nacionalinėmis programomis („Vėrinėlis“, „Gairės“). Dalis (11,9%) tiriamųjų remiasi priešmokyklinio ugdymo programa.

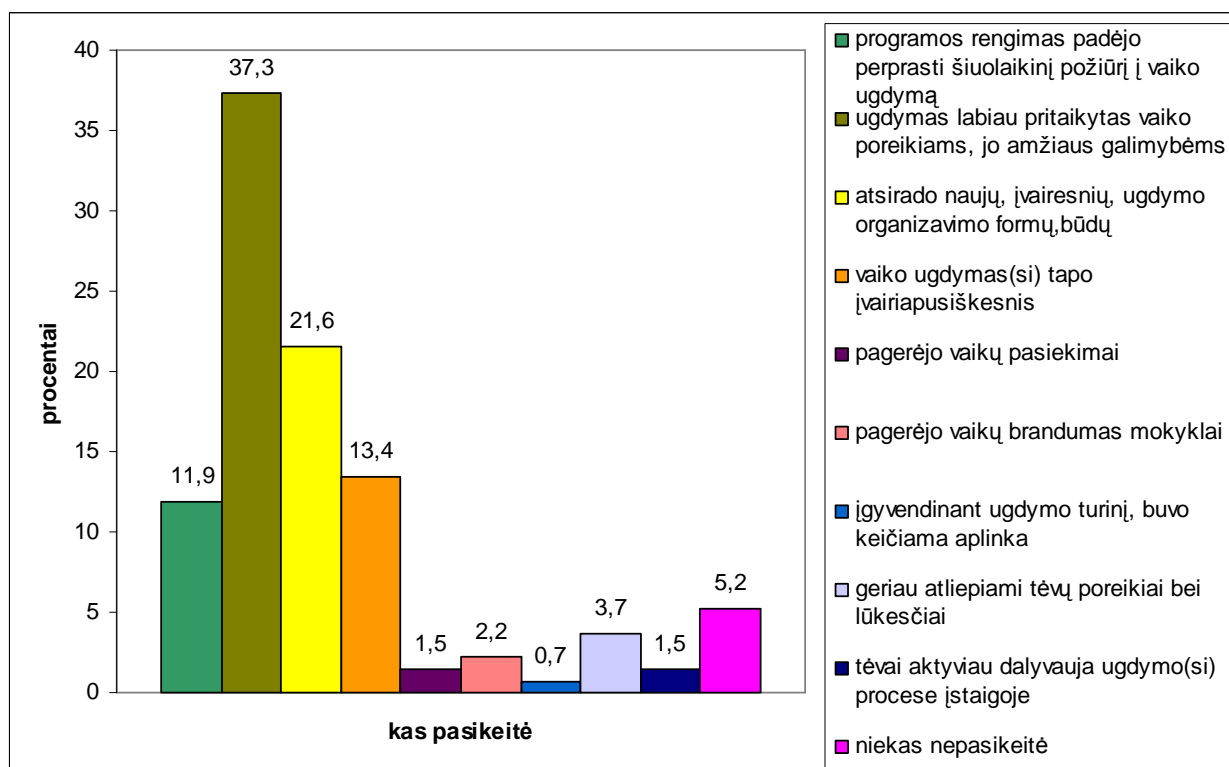
27 pav. Kokia programa ir papildomais šaltiniais remiatės organizuodama ugdymą grupėje (n=133).

Maža dalis (7,5%) pedagogų teigia, kad naudojami įstaigos programos pagrindu sukurta individualia ugdymo programa organizuojant ugdymą grupėje. Dar mažiau (6%) tiriamųjų teigia, kad naudojami įstaigos programos pagrindu parengta grupės programa. Mažiausiai (4,5%, 0,7%) pedagogų remiasi alternatyviomis (Montessori, Valdorfo) programomis bei autorinėmis arba atskirų ugdymo sričių lietuvių autorių parengtomis programomis („Po tėviškės dangum“, „Auginu gyvybės medį“ ir kt.). Kiti (2,2%) nenurodė kokiomis programomis remiasi organizuodami ugdymą grupėje.

Kas labiausiai pasikeitė pradėjus dirbti pagal įstaigos parengtą ikimokyklinio ugdymo programą (pedagogų teigimu)

Vaikų ugdymo programa tai vaiko ugdymo dabartis ir ateities vizija, apimanti ugdymo aplinką ir ugdomuosius poveikius, jų tikslus ir uždavinius. Decentralizavus ikimokyklinio ugdymo programų rengimą, įstaigos, kurios iki tol dirbo pagal nacionalines arba alternatyvias ikimokyklinio ugdymo programas, savo įstaigų programas parengė šių ugdymo sistemų ar kryptių pagrindu. Ši programa turėtų atliepti socialinės aplinkos iššūkius, reaguoti į pagrindines visuomenės problemas, su kuriomis susiduria vaikas ir jo šeima. Vaikų ugdymo programa – tai ir į ugdymo erdvę integruotos profesionaliai teikiamos paslaugos vaikui ir šeimai.

Šiuo tyrimu siekta išsiaiškinti kokios problemos ir pasikeitimai atsirado pradėjus dirbti pagal įstaigos parengtą ikimokyklinio ugdymo programą ir kaip tai įtakojo ugdymo kokybę grupėse.

28 pav. Kas labiausiai pasikeitė pradėjus dirbti pagal įstaigos parengtą ikimokyklinio ugdymo programą (n=133).

Daugiau nei trečdalis (37,3%) pedagogų teigia, kad remiantis savo įstaigų parengtomis programomis ugdymas tapo labiau pritaikytas vaikų poreikiams, jų amžiaus galimybėms. Penktadalis (21,6%) pedagogų teigia, parengus įstaigose ugdymo programas, atsirado naujų, įvairesnių ugdymo organizavimo formų, būdų. Daugiau nei dešimtadalis (13,4%) pedagogų išitikinę jog remiantis įstaigos parengtomis ugdymo programomis vaiko ugdymas(si) tapo įvairiapusiškesnis, kitų (11,9%) pedagogų manymu įstaigos programos rengimas padėjo perprasti šiuolaikinį požiūrį į vaiko ugdymą. Kai kurių (3,7%, 2,2%) pedagogų manymu įstaigos parengtos programos padėjo geriau atliepti tėvų poreikius bei lūkesčius ir pagerėjo vaikų brandumas mokyklai. Maža dalis (1,5%) pedagogų mano, kad parengus įstaigos ugdymo programą tėvai aktyviau dalyvauja ugdymo(si) procese įstaigoje ir (1,5%) kad pagerėjo vaikų pasiekimai. Taip pat (0,7%) pedagogų mano, įgyvendinant ugdymo turinį, buvo keičiama aplinka. Nedaug (5,2%) pedagogų teigia, kad parengus įstaigos ugdymo programą, niekas nepasikeitė.

Apibendrinant, galima teigti, kad pedagogai noriai naudojami savo įstaigos parengtą ugdymo programa. Jų teigimu, vaikų ugdymas pagerėjo, tapo labiau pritaikytas vaikų poreikiams. Programos kūrimas pagerino ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojų bendradarbiavimą su tėvais. Tėvai aktyviau dalyvauja ugdymo procese įstaigoje.

Vaiko ugdymo kokybės vertinimas grupėje (pedagogų teigimu) (n=133)

6 lentelė

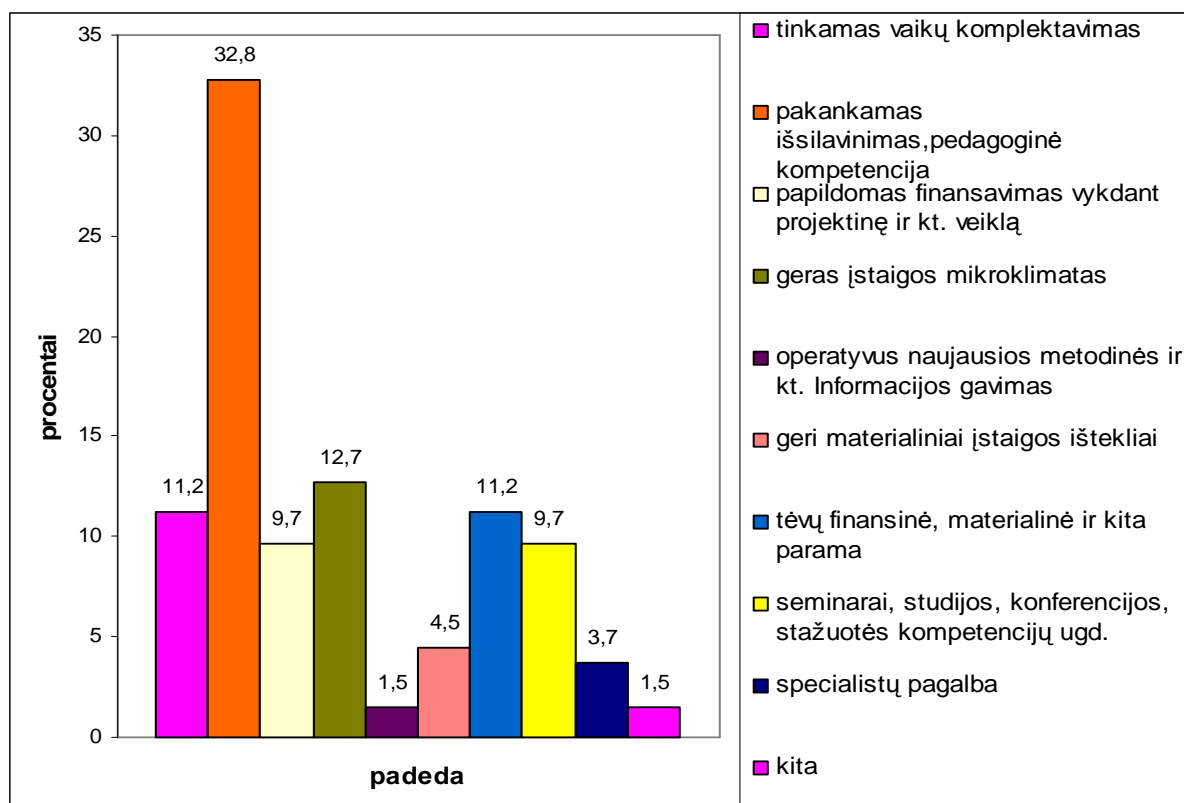
Vaiko ugdymo kokybės vertinimas grupėje (pedagogų teigimu)(n=133)

	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai- patenkinamai	Blogai
	%	%	%	%
Ugdymo programą	19,4	70,1	8,2	1,5
Vaiko savijautą	35,8	59,7	3,7	
Vaiko priežiūrą	55,2	41,8	2,2	
Auklėtojos bendravimą su vaiku	49,3	50,7		
Kasdieninį ugdymą grupėje	27,6	68,7	3	
Vaiko pasiekimus	11,9	82,8	4,5	
Gabių, ypatingų poreikių vaikų ugdymą	9,7	69,4	18,7	1,5
Ugdymo įstaigos aplinką	37,3	53,7	8,2	
Darželio darbuotojų santykius su tėvais	27,6	66,4	5,2	
Auklėtojų profesinį pasirengimą ugdyti mažą vaiką	38,8	56,7	3,7	

Gerai (70,1%) įvertinę ugdymo programą pedagogai teigia, kad nuo jos priklauso vaiko ugdymo kokybė grupėje. Daugiau nei puse (59,7%) pedagogų mano, jog ugdymo kokybė priklauso nuo vaiko geros savijautos, tinkamos priežiūros (55,2%). Pusė (50,7%) pedagogų teigia, kad didelę reikšmę vaiko ugdyme, turi auklėtojos bendravimas su vaiku. Didžioji (82,8%) dalis tiriamųjų mano, jog vaiko ugdymo kokybė neatsiejama nuo vaiko pasiekimų. Nemaža (69,4%) dalis pedagogų mano, jog gabių, ypatingų poreikių vaikų ugdymas svarbus vertinant ugdymo kokybę grupėje. Kad ugdymo įstaigos aplinka turi reikšmės vaiko ugdymo kokybei mano daugiau (53,7%) tiriamųjų. Du trečdaliai (66,4%) pedagogų teigia, kad darželio darbuotojų santykiai su tėvais, turi teigiamą poveikį vaiko ugdymo kokybei. Daugiau nei pusę (56,7%) pedagogų mano, jog auklėtojos profesinis pasirengimas ugdant mažą vaiką taip pat labai svarbus vaiko ugdymo kokybės vertinimui.

Apibendrinant, galima daryti prielaidą, kad pedagogų darbas pagerėjo parengus įstaigos ugdymo programą. Daugiau kreipiamas dėmesio į vaiko priežiūrą, gabių, ypatingų poreikių vaikų ugdymą, pagerėjo vaiko pasiekimų vertinimas.

Kas padeda siekti kokybiško ugdymo grupėje (pedagogų teigimu)

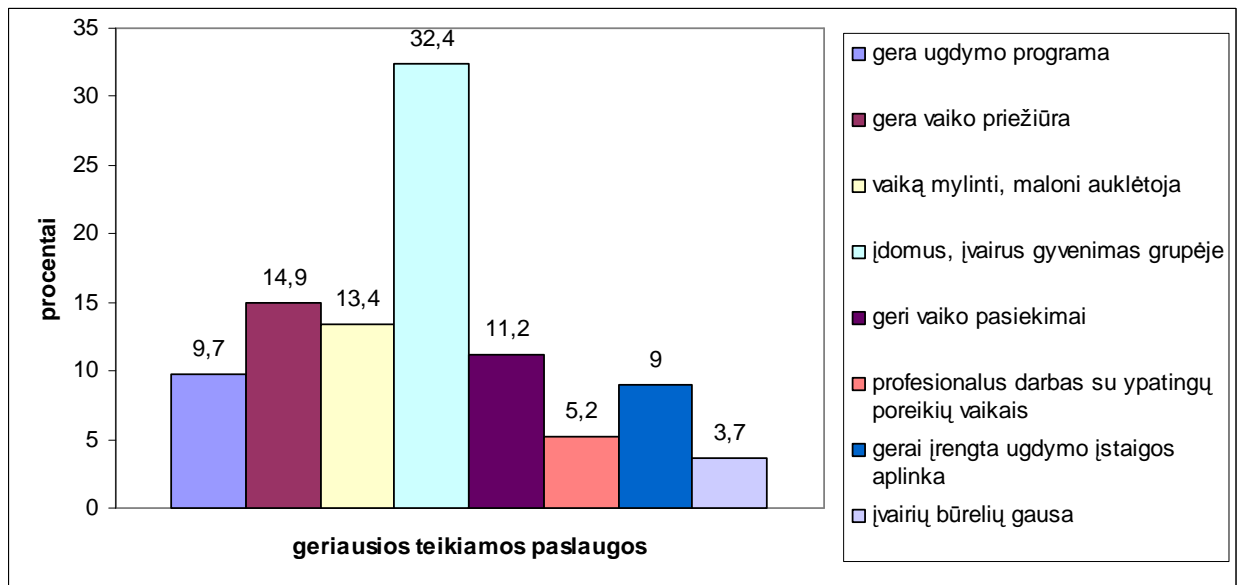
29 pav. Kas padeda siekti kokybiško ugdymo grupėje (n=133)

Daugiau nei trečdalis (32,8%), tiriamųjų teigia, kad siekti kokybiško ugdymo grupėje padeda pakankamas išsilavinimas bei kvalifikacinė kompetencija. Dešimtadalis (12,7%) pedagogų mano, kad kokybišką ugdymą grupėje lemė geras įstaigos mikroklimatas. Mažiau nei dešimtadalis (11,2%) pedagogų teigia, kad tai tinkamas vaikų komplektavimas grupėse. Tiek pat (11,2%) pedagogų mano, kad padeda tėvų finansinė, materialinė bei kita parama. Apie 9,7 % visų tiriamųjų teigia, kad seminarai, studijos, konferencijos, stažuotės kompetencijų ugdymui bei papildomas finansavimas vykdant projektinę ir kitą veiklą tai pat padeda siekti kokybiško ugdymo grupėje. 4,5% pedagogų mano, kad geri materialiniai įstaigos ištekliai padeda siekti kokybiško ugdymo, o 3,7% apklaustųjų teigia, kad tam reikia specialistų pagalbos. Mažiausiai (1,5%) pedagogų teigia, kad kokybiško ugdymo grupėje siekti padeda tinkamas vaikų komplektavimas bei operatyvus naujausios metodinės ir kitos informacijos gavimas.

Apibendrinant, galima daryti prielaidą, kad tinkamas išsilavinimas, aukšta pedagoginė kvalifikacija, geras ugdymo įstaigos mikroklimatas leidžia siekti kokybiško ugdymo grupėje.

Geriausios ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams teikiamos paslaugos (pedagogų teigimu)

Apklausiant ikimokyklinių įstaigų pedagogus (iš viso apklausti 133 pedagogai), aiškintasi, į ką orientuotas ikimokyklinių įstaigų parengtų programų turinys, kokia šių programų įvairovė. Domėtasi ar ikimokyklinių įstaigų parengtos programos orientuotos į svarbiausių vaikų poreikių tenkinimą.

30 pav. Geriausios ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams teikiamos paslaugos (n=133).

Trečdalis (32,4 %) apklaustųjų pedagogų mano, kad geriausios paslaugos teikiamos vaikams, lankantiems ikimokyklinio ugdymo įstaigą, tai įdomus, įvairus gyvenimas grupėje. Daugiau nei dešimtadalis (14,9%) pedagogų mano, kad geriausios teikiamos paslaugos tai gera vaiko priežiūra. 13,4% tiriamųjų teigia, kad vaiką mylinti, maloni auklėtoja teikia geriausias paslaugas vaikams, o 11,2% ir 9,7% pedagogų mano, kad geri vaikų pasiekimai, gera ugdymo programa tai ir yra geriausios teikiamos paslaugos ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams. Kai kurie (5,2%) pedagogai, kad geriausios paslaugos – profesionalus darbas su ypatingų poreikių vaikais arba (3,7%) kai įstaigoje daug įvairių būrelių.

Apibendrinant, galima teigti, jog pastaruoju metu atsirado gana didelė ikimokyklinio ugdymo turinio įvairovė. Prisiimdamos atsakomybę už mažų vaikų globą, apsaugą ir ugdymą, pedagogai nuolat ieško vaikų ir tėvų poreikius atliepiančių ugdymo modelių, kurie, akcentuoja didesnę ar menkesnę poveikį kuriai nors vaiko ugdymo sričiai. Vaiko ugdymas reikalauja įvairių kokybiškų ugdymo modelių. Šeimų ir vaikų poreikius (sveikatos, psichologinius) tenkinančios ugdymo paslaugos turėtų taip integruotis į vaikų ugdymo paslaugų sistemą, kad kiekviena įstaiga,

teikianti ikimokyklinio amžiaus vaikams ugdymo paslaugas, taptų pagrindine institucija, teikiančias ir kitas paslaugas šeimai ir vaikams. Pedagogai mano, kad tėvams labai svarbi yra ir su jų vaikais dirbančių pedagogų kompetencija, įstaigos bendradarbiavimo su tėvais patirtis, ugdymo programų kokybės klausimai, ugdymo kryptis. Tai rodo, kad be vaiko priežiūros, pedagogai mato tėvus kaip kokybiškų ugdymo paslaugų vartotojus.

3.4. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PAPILDOMO IR SPECIALIOJO UGDYMO PASLAUGŲ POREIKIS

Siekiant nustatyti, kokiomis kitomis ugdymo paslaugomis naudojasi vaikai, kiek jų naudojasi šiomis paslaugomis, buvo apklausiami ikimokyklinės įstaigos lankančių vaikų tėvai (globėjai). Remiantis tėvų pateikta informacija, net pusė ugdymo įstaigos lankančių vaikų dažniausiai papildomai naudojami kitomis papildomo ugdymo paslaugomis (lanko būrelius, dalyvauja edukaciniuose renginiuose ir kt.). Mažiau nei pusę vaikų kitomis papildomo ugdymo paslaugomis naudojami ikimokyklinėse įstaigose, kadangi tai patogiau vaikams ir tėvams, paslaugų pasiūla juos tenkina. Apie penktadalį vaikų būrelius, studijas, treniruotes, renginius lanko ne ikimokyklinėse įstaigose, bet kitur – muzikos ir sporto mokyklose, vaikų ugdymo centruose, ir kt. Tokių paslaugų pasiūla yra, todėl tėvai jas parenka savo vaikams.

Tėvų nuomonė apie papildomas ugdymo paslaugas, kuriomis vaikas naudojasi įstaigoje ir kitur

7 lentelė

Tėvų nuomonė apie papildomas ugdymo paslaugas, kuriomis vaikas naudojasi įstaigoje ir kitur

Eil. Nr.	Paslaugos	Naudojasi (n=293)				Norėtume, kad naudotųsi (n=293)			
		Įstaigoje		Kitur		Įstaigoje		Kitur	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtinių ir kt.)	105	35,7	35	11,9	83	28,2	42	14,3
2.	Kūno kultūros (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menų ir kt.)	80	27,2	59	20,1	61	20,7	60	19,3
3.	Užsienio kalbos mokymasis	23	7,8	30	10,2	62	21,6	32	10,9
4.	Mokami meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginiai įstaigoje	22	7,5	35	11,9	34	11,6	39	13,3
5.	Ekspedicijos, išvykos į muziejus, teatrus, parodas	20	6,8	36	12,2	33	11,2	83	28,2
6.	Pastovus ugdymas ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimas kitų įstaigų sporto ar kita baze ir kt.)	18	6,1	36	12,2	18	6,1	32	10,9
7.	Kita	25	8,5	62	21,1	3	0,2	5	3,2

Remianti tyrimo analize, pastebime, kad 6,8% vaikų, tėvų pageidavimu ar sutikimu, dalyvauja įstaigos organizuotose ekskursijose, išvykose į muziejus, teatrus ir parodas. Trečdalis (27,2%) tėvų savo vaikus leidžia į įstaigoje veikiančius kūno kultūros (baseino, krepšinio, gimnastikos, kovos menų ir kt.) būrelius ar mokamus meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginius įstaigoje (7,5%). Nedidelė dalis (7,8%) tėvų leidžia savo vaikams mokytis užsienio kalbos. Kitomis įstaigų siūlomomis papildomo vaikų ugdymo paslaugomis: pastoviu ugdymu ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimas kitų įstaigų sporto ar kita baze ir pan.) ar kita naudojama mažai.

Papildomo ugdymo paslaugomis ne ikimokyklinio ugdymo įstaigoje tėvai naudojami retai. Viena populiariesnių paslaugų kitoje papildomo ugdymo institucijoje - būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.). Juos lanko 14,3% vaikų. Kiek daugiau tėvų savo vaikų akiratį plečia leisdami juos į įvairių institucijų praktikuojamas ekskursijas, išvykas į muziejus, teatrus, parodas (28,2%). Baseinus ir kitas su kūno kultūra susijusias paslaugas nurodė 19,3% tėvų. Žymiai mažiau (10,9%) tėvų, teigia, jog jų vaikai naudojami užsienio kalbos mokymu kaip papildoma paslauga, kitur. Ikimokyklinio ugdymo paslaugos vaikams teikiamos labai įvairiose institucijose.

Apibendrinant, galima teigti, kad papildomo ugdymo paslaugų ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose nepakankamai. Todėl tėvai, kurių vaikai lanko ugdymo įstaigas naudojami šiomis paslaugomis kitur, stengdamiesi savo vaikams suteikti kuo daugiau ugdymo paslaugų.

Šios paslaugos tėvams yra reikalingos ir pageidautinos, nes papildoma veikla padeda ugdyti vaiko gabumus, intelektinius gebėjimus ar stiprinti sveikatą. Tėvai pageidauja, kad papildomo ugdymo paslaugas vaikas gautų neišeidamas iš ugdymo įstaigos ir nereikėtų rūpintis jo papildomu ugdymu vežant į kitą ugdymo įstaigą.

Tėvų nuomonė apie specialiojo ugdymo paslaugas, kuriomis vaikas naudojasi įstaigoje ir kitur

Ikimokyklinio amžiaus specialiųjų poreikių vaikai, kurie dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turi ribotas galimybes dalyvauti ugdymo procese, visuomenės gyvenime, ugdomi ikimokyklinio ugdymo įstaigų bendrosiose ir specialiosiose grupėse arba specialiosiose ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Specialiųjų poreikių asmenų priėmimo į specialiojo ugdymo įstaigą tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2000 m. vasario 22 d. įsakymu Nr.158 2 punkte numatyta, kad į specialiosios paskirties ikimokyklinio ugdymo įstaigas, grupes priimami iki septynerių metų amžiaus specialiųjų poreikių asmenys.

Vaikai, turintys nedidelę negalią lanko bendrąjį darželį, tačiau sergantieji cerebriniu paralyžiumi ar intelekto sutrikimais dažniau lanko specialiąsias ugdymo įstaigas. Kai kuriuose darželiuose yra atskiros grupės, skirtos vaikams, turintiems negalią. Galiojančių teisės aktų nuostatos tėvams suteikia teisę pasirinkti, ar jų vaikas, turintis negalią, lankys sveikųjų, ar specialiąją grupę.

Šiuo metu yra didelė psichologinės pagalbos prieinamumo ikimokyklinio amžiaus vaikams problema. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirbantys pedagogai atlieka daug funkcijų – ugdo, prižiūri ir globoja vaikus, organizuoja jų papildomą veiklą, užsiima tėvų švietimu.

Specialiųjų ugdymo paslaugų teikimas ypač svarbus, kai reikia išvelgti ugdytinių specialiąsias reikmes, padėti socialinės rizikos grupėms, organizuoti socialinės, medicinos, psichologinės, specialiosios pedagoginės pagalbos konsultacijas. Specialistų - socialinių pedagogų, logopedų, psichologų darbo tikslas ikimokyklinio ugdymo įstaigoje - atkurti vaiko gebėjimą socializuotis. Tačiau ne visur jiems sudarytos sąlygos, pritaikyta aplinka, ne visose ugdymo įstaigose įvesti specialistų etatai, mažai taikomi nauji mokymo metodai, trūksta komandinio specialistų darbo.

Šiuo tyrimu buvo siekta nustatyti, ar ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kurias lanko vaikai, garantuoja jiems specialiojo ugdymo, pedagoginių psichologinių paslaugų prieinamumą.

Tėvų nuomonė apie specialiojo ugdymo paslaugas, kuriomis vaikas naudojasi įstaigoje ir kitur

Eil. Nr.	Paslaugos	Naudojasi (n=293)				Norėtume, kad naudotųsi (n=293)			
		Įstaigoje		Kitur		Įstaigoje		Kitur	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	85	28,9	78	17,7	80	26,5	52	17,7
2.	Specialisto (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto, darbas su vaikais)	119	40,5	139	47,4	139	47,4	87	29,6
3.	Psichologinė-pedagoginė pagalba	89	30,3	76	40,8	74	25,9	154	52,4

Lentelės duomenys rodo, jog nemažai tėvų jau naudojami, bet dar daugiau norėtų naudotis specialiojo ugdymo, psichologinės pagalbos paslaugomis.

Vaiko raidos problemų diagnostika įstaigoje naudojasi trečdalis (28,8%) tiriamųjų. Beveik pusė (40,5%) tėvų naudojami įstaigoje teikiamomis specialisto paslaugomis.

Pedagoginės, psichologinės paslaugos būtinos ikimokyklinio amžiaus vaiko socializacijai. Šiuo atveju svarbu, ar šios pagalbos apimtis yra pakankama.

Psichologinės pagalbos paslaugos mažai prieinamos vaikams, lankantiems ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas. Šiomis paslaugomis kitur naudojami net 52,4 % vaikų.

Apibendrinant, galima daryti prielaidą, kad specialiojo ugdymo paslaugos teikiamos ikimokyklinio ugdymo įstaigose nėra pakankamos. Kai kurios ugdymo įstaigos turi galimybę specialiųjų poreikių turintiems vaikams teikti psichologo, logopedo, socialinio pedagogo, judesio korekcijos ir pedagogo masažuotojo paslaugas. Tačiau nedaug ugdymo įstaigų galinčių teikti vaiko šeimai psichologo pagalbą, supažindinti tėvus su specialistų (logopedo, specialiojo pedagogo) vaiko raidos vertinimo išvadomis, darbo su vaiku būdais, programa. Trūksta specialiojo pedagogo, logopedo, kineziterapeuto paslaugų įstaigose. Labiausiai pasigendama psichologinės pagalbos paslaugų ikimokyklinį ugdymą teikiančiuose įstaigose.

3.5. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ TĖVAMS GAUNAMŲ ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ IR APIMTYS

Švietimo pagalbos paslaugos vaikų tėvams (globėjams)

Pažvelgus į pateiktus 9 lentelėje duomenys, pastebime, kad didžioji dalis (51%) tėvų informuojami apie vaiką savo ugdymo įstaigose. Dešimtadaliui (22,1%) tėvų įstaigoje suteikiama pedagogo konsultacija. Kitų papildomo ugdymo paslaugų (tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas, dalyvavimas paskaitose, diskusijose, seminaruose, dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklose ir kt.) tėvams yra labai nedaug. Buitinių paslaugų įstaigose visai neteikiama

9 lentelė

Švietimo pagalbos paslaugos vaikų tėvams (globėjams)

Eil. Nr.	Paslaugos	Naudojasi (n=293)				Norėtume, kad naudotųsi (n=293)			
		Įstaigoje		Kitur		Įstaigoje		Kitur	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Informavimas apie vaiką (savijautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.)	150	51,0	47	16,0	44	15	9	3,1
2.	Psichologo konsultacijos	18	6,1	47	16,0	79	26,9	15	5,1
3.	Pedagogo konsultacijos	65	22,1	27	9,2	17	5,8	13	4,4
4.	Teisinės konsultacijos	5	1,7	49	16,7	25	8,5	25	8,5
5.	Vaikų teisių specialistų konsultacijos	15	5,1	14	4,8	10	3,4	14	4,8
6.	Informavimas apie galimybę naudotis lengvatomis, pašalpomis	25	8,5	36	12,2	14	4,8	20	6,8
7.	Tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas	3	1,0	2	0,7	11	3,7	23	7,8
8.	Dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	4	1,4	6	2,0	52	17,7	43	14,6
9.	Kitakalbių tėvų lietuvių kalbos mokymas	1	0,3	5	1,7	1	0,3	16	5,4
10.	Naudojimas įstaigos teikiamomis buitinėmis paslaugomis (kirpykla, skalbykla)	0	0	14	4,8	2	0,7	5	1,7
11.	Dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	1	0,3	17	5,8	20	6,8	60	20,4
12.	Kita	5	1,7	24	8,2	7	2,4	17	5,8

Trūkstančių paslaugų kiekį tėvai gauna kitur. Mažiau nei penktadalis tėvų (16 %) kitur naudojami psichologo paslaugomis, teisinėmis konsultacijomis (1,7%), informacija apie galimybę naudotis lengvatomis, pašalpomis (8,5%).

Remiantis suvestinėmis duomenimis, ikimokyklinės įstaigos dažniausiai teikia neformaliojo ugdymo paslaugas vaikams.

Ar pritariate planuojamiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pokyčiams (pedagogų nuomonė)

Remiantis 10 lentelės duomenimis, galima teigti, kad kūdikių grupių atidarymui darželyje visiškai pritaria 5,2%, pritaria 11,2%, ir iš dalies pritaria 17,9% apklaustųjų, o nepritaria net 40,3%. Abejojančių yra 24,6% pedagogų. Į privačių įstaigų steigimąsi daugelis (14,9%, 18,7%, 32,8%) pedagogų žiūri teigiamai. Nepritartų ar iš dalies pritartų privačių įstaigų steigimui trečdalis (1,5% ir 32,8%) visų pedagogų. Beveik visi (63,4%, 30,6%, 2,2%) pedagogai pasisakė už tai, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogų atlyginimas už darbą, būtų prilyginamas mokytojo atlygiui už darbą. Daugelio (18,7%, 45,5%, 24,6%) pedagogų nuomonė, kad reikia ikimokyklinio ugdymo pedagogus rengti universitetuose. Du trečdaliai (19,4%, 27,6%, 31,3%) tiriamųjų, teigia, jog reikia skatinti vyrų pedagogų darbą ikimokyklinėse įstaigose. Daugelis (21,6%, 44%, 21,6%) pedagogų pritaria viešų eilių į ugdymo įstaigas skelbimui internete.

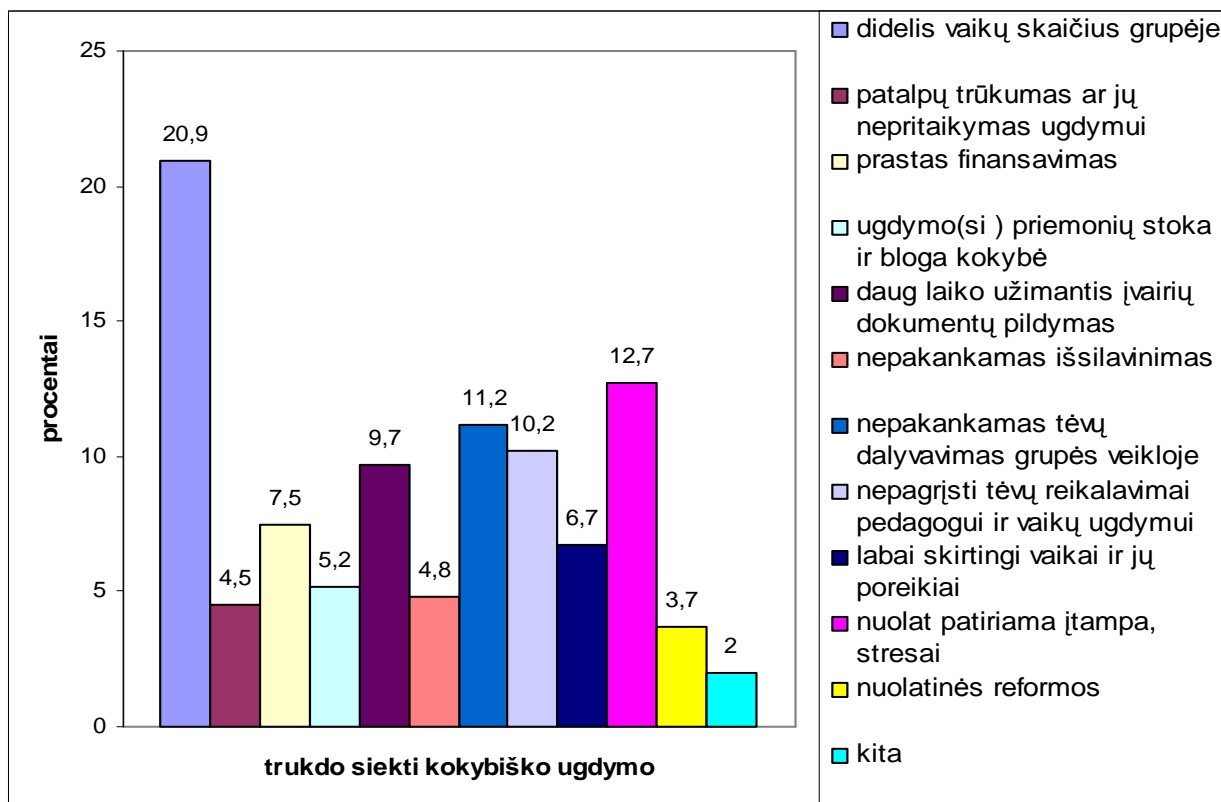
10 lentelė

Ar pritariate planuojamiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pokyčiams (pedagogų nuomonė)

Eil. Nr.	Paslaugos	Visiškai pritariu (n=133)		Pritariu (n=133)		Iš dalies pritariu (n=133)		Nei pritariu, nei nepritariu (n=133)		Nepritariu (n=133)	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Kūdikių grupių atidarymui darželiuose	7	5,2	15	11,2	24	17,9	33	24,6	54	40,3
2.	Privačių ugdymo įstaigų steigimuisi	20	14,9	25	18,7	44	32,8	42	31,3	2	1,5
3.	Ikimokyklinio ugdymo pedagogo atlygio už darbą prilyginimui mokytojo atlygiui	85	63,4	41	30,6	3	2,2	4	3	0	0
4.	Teikti prioritetą ikimokyklinio ugdymo pedagogų rengimui universitetuose	25	18,7	61	45,5	33	24,6	14	10,4	0	0
5.	Skatinti vyrų pedagogų darbą ikimokyklinėse įstaigose	26	19,4	37	27,6	42	31,3	26	19,4	2	1,5
6.	Bendrų viešų eilių į ugdymo įstaigas sudarymui ir skelbimui internete	29	21,6	59	44	29	21,6	14	10,4	2	1,5

Galima teigti, jog didžioji dalis visų tiriamųjų pritaria beveik visiems planuojamiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pokyčiams. Tik neigiamai atsiliepia apie kūdikių grupių atidarymą.

Trukdžiai, siekiant kokybiško ugdymo grupėje (pedagogų teigimu)

31 pav. Trukdžiai, siekiant kokybiško ugdymo grupėje (pedagogų teigimu) (n=133)

Daugiausiai (20,9%) pedagogų, kaip priežastį, kuri trukdo siekti kokybiško ugdymo, nurodė didelį vaikų skaičių grupėse. Dešimtadalis (12,7%) pedagogų teigia, kad nuolat patiria įtampa ir stresą ugdymo įstaigoje. Nepakankamą tėvų dalyvavimą grupės veikloje, kaip priežastį, nurodė mažiau nei dešimtadalis (11,2 %) apklaustųjų. 10,2 % tiriamųjų, teigia, kad nepagrįsti reikalavimai pedagogui, dėl vaikų ugdymo, taip pat trukdo kokybiškam ugdymui. Kai kurie (9,7%) tiriamieji mano, jog labai trukdo daug laiko užimantis įvairių dokumentų pildymas. Nepakankamas ikimokyklinio ugdymo įstaigų finansavimas taip pat neleidžia kokybiškai ugdyti vaikus, mano 7,5 % apklaustųjų pedagogų. Nedidelė (6,7%) dalis pedagogų teigė, jog didelę reikšmę kokybiškam ugdymui turi labai skirtingi vaikai ir jų poreikiai. Kai kurie (4,8%) pedagogai, pažymėjo, jog jiems trukdo nepakankamas išsilavinimas. Nedidelė dalis (4,5% ir 3,7%) teigė, jog patalpų trūkumas, jų nepritaikymas ugdymui, nuolatinės reformos – trukdo kokybiškam vaikų ugdymui grupėse.

IŠVADOS

1. Ikimokyklinį ugdymą Mažeikių rajone teikia savivaldybė. Vaikai lanko vien tik valstybines įstaigas, nes kitokių nėra. Tėvai pasigenda privačių darželių - pagrindinis jų privalumas, mažesnis vaikų skaičius grupėse. Privačių grupių pageidavo dešimtadalis tėvų, jeigu tokios būtų ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Apie kitokio pobūdžio įstaigas nebuvo užsiminta. Remiantis

tyrimo duomenimis, galima daryti prielaidą, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigų įvairovė Mažeikių rajone nedidelė.

2. Tyrimų analizė rodo, jog tėvai dažniausiai renkasi ikimokyklinio ugdymo instituciją dėl šių priežasčių: patogi vaikų lopšelio - darželio geografinė padėtis (arčiausiai namų, tėvų darbovietės, vyresnio vaiko lankomos mokyklos ir pan.), pažįstamų rekomendacijos, jau žinomas vaikų darželis, nes lankė vyresni vaikai. Tai laisvas tėvų pasirinkimas. Mažiausiai įtakos, renkant ikimokyklinio ugdymo įstaigą, tėvams turi vaiko gabumai, teikiamos paslaugos. Kaip rodo duomenys, net pusė tėvų iš anksto registruoja vaikus į vaikų darželį, nes baiminasi, jog vaikai gali nepatekti į pageidaujamą vaikų ugdymo įstaigą.

3. Tyrimo duomenys leidžia teigti, kad didžioji dalis apklaustųjų pageidautų, kad vaikas lankytų vieno amžiaus vaikų grupę. Ketvirtadalis tėvų norėtų leisti savo vaiką į mišraus amžiaus vaikams skirtą grupę. Mažiausiai norinčių leisti savo vaiką į brolių – seserų grupę. Tačiau tėvai pageidautų, kad vaikų darželio grupėse būtų mažesnis vaikų skaičius ir kad auklėtojos informuotų apie vaiko gebėjimus.

4. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų parengtos programos yra skirtos ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų grupėms. Programose dažniausiai akcentuojamas edukacinis, etnis vaikų ugdymas, sveika gyvensena ir sveikatos stiprinimas, dvasinis vaikų ugdymas. Programos kūrimas pagerino ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojų bendradarbiavimą su tėvais. Vaikų ugdymo prioritetinės sritys programose tik iš dalies atitinka tėvų pageidautinas prioritetines ugdymo sritis. Tėvams rūpi visapusiškas vaiko ugdymas: jo protinis, socialinis, kūrybiškumo skatinimas, sveikatos stiprinimas bei elgesio gebėjimų ugdymas.

5. Dalies ikimokyklinių įstaigų parengtų programų pagrindą sudaro nacionalinės bei alternatyvios ugdymo sistemos: „Vėrinėlis“, „Sveikos ir saugios gyvensenos“, Montesori. Tokios programos taikomos beveik visose vaikų ugdymo įstaigose. Kitomis pasaulyje žinomomis ugdymo sistemomis ar kryptimis grindžiamos tik keturios ikimokyklinių įstaigų parengtos programos.

6. Daugiau nei pusė tėvų su ikimokyklinių įstaigų parengtomis programomis supažindinti per tėvų susirinkimus, nedidelė dalis programų yra vartė, skaitė. Tačiau tik su maža tėvų dalimi buvo derintas programų turinys arba jie teikė pasiūlymus programų rengimui. Mažiau nei dešimtadalis tėvų su programa nėra susipažinę. Taigi, tėvų dalyvavimas vaikų ugdymo programų kūrime daugiau pasyvus nei aktyvus.

7. Individualios programos dažniausiai sudaromos ypatingų poreikių turintiems vaikams. Apie trečdalį tėvų pageidautų individualių programų gabiems vaikams. Penktadalis norėtų individualių programų iš užsienio sugrįžusių tėvų vaikams. Dalis tėvų pageidautų programų raidos sutrikimų turintiems vaikams. Tėvai apie kitas programas turi mažai informacijos, jiems sunku apsispręsti, kokios programos norėtų savo vaikui.

8. Pastaruoju metu atsirado didelė ikimokyklinio ugdymo turinio įvairovė. Prisiimdamos atsakomybę už mažų vaikų globą, apsaugą ir ugdymą, pedagogai nuolat ieško vaikų ir tėvų poreikius atliepiančių ugdymo modelių, kurie, akcentuoja didesnę ar menkesnę poveikį kuriai nors vaiko ugdymo sričiai. Vaiko ugdymas reikalauja įvairių kokybiškų ugdymo modelių. Šeimų ir vaikų poreikius (sveikatos, psichologinius) tenkinančios ugdymo paslaugos turėtų taip integruotis į vaikų ugdymo paslaugų sistemą, kad kiekviena įstaiga, teikianti ikimokyklinio amžiaus vaikams ugdymo paslaugas, taptų pagrindine institucija, teikiančias ir kitas paslaugas šeimai ir vaikams.

9. Specialiojo ugdymo paslaugos teikiamos ikimokyklinio ugdymo įstaigose ne pakankamos. Apžvelgus tyrimo duomenis, galima daryti prielaidą, jog ne visos ugdymo įstaigos turi galimybę specialiujų poreikių turintiems vaikams teikti psichologo, logopedo, socialinio pedagogo, judesio korekcijos ir pedagogo masažuotojo paslaugas. Mažeikių rajone tik dvi ugdymo įstaigos gali teikti vaiko šeimai psichologo pagalbą, supažindinti tėvus su specialistų (logopedo, specialiojo pedagogo) vaiko raidos vertinimo išvadomis, darbo su vaiku būdais, programa. Trūksta specialiojo pedagogo, logopedo, kineziterapeuto paslaugų. Vienam logopedui tenka dirbti net su 60 (vietoj 25-30 pagal normas) vaikų. Labiausiai pasigendama psichologinės pagalbos paslaugų ikimokyklinį ugdymą teikiančiuose įstaigose. Ikimokyklinių institucijų vadovai turėtų atkreipti į šią problemą didesnę dėmesį ir numatyti paslaugų plėtrą šia linkme.

10. Papildomo ugdymo paslaugų ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose nepakankamai. Todėl tėvai, kurių vaikai lanko ugdymo įstaigas naudojami šiomis paslaugomis kitur, stengdamiesi savo vaikams suteikti kuo daugiau ugdymo paslaugų. Šios paslaugos tėvams yra reikalingos ir pageidautinos, nes papildoma veikla padeda ugdyti vaiko gabumus, intelektinius gebėjimus ar stiprinti sveikatą. Tėvai pageidauja, kad papildomo ugdymo paslaugas vaikas gautų neišeidamas iš lankomos ugdymo įstaigos.

11. Ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose daugiausiai veikia tik penkias dienas per savaitę dirbančios grupės. Nemaža dalis tėvų pageidautų, kad įstaigose dirbtų šeštadieninės grupės, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos dirbtų lanksčių darbo grafiku. Taigi grupių pasiūla nepasizymi įvairovė.

LITERATŪRA:

1. Lietuvos Respublikos įstatymas. 2003.
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Mokyklų tobulinimo programa.(2006, lapkritis Nr. 8(11))
3. Lietuvos švietimo koncepcija, Vilnius, 1992.

4. Lietuvos Respublikos vyriausybė. Nutarimas dėl ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007-2012 metų programos patvirtinimo, 2007.
5. Adaškevičienė, E. Šiuolaikinė edukacinė sistema ir sveikas darželis. Socialiniai-edukaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, 2000.
6. Ališauskas, R. Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje. Švietimo visiems kokybė: pagrindiniai mokymosi visą gyvenimą įgūdžiai. Europos dimensija ir Baltijos šalių vizija. Regioninė konferencija. Vilnius, 2003.
7. Bartkevičienė, V. Šešiamėčių brandumas mokyklai. Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. Vilnius, 1999.
8. Bitinas, B. Ikimokyklinio ugdymo moksliniai tyrimai. Socialiniai-edukaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, p. 73-75, 2000.
9. Bitinas, B. Ugdymo filosofija. Vilnius: Kronta, 2000.
10. Bitinas B. Pedagoginės diagnostikos pagrindai, Vilnius, 2002.
11. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. 2003.
12. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. 2003.
13. Braslauskienė, R., Jonutytė, I. Ikimokyklinio ugdymo pasirinkimo galimybės Lietuvoje. Tyrimo ataskaita. Klaipėda, 2004.
14. Childcare Act, 2006.
Prieiga per internetą: < www.opsi.gov.uk/si/si2007/em/uksiem_20070463_en.pdf>
15. Copus, S., Petrie, J., Shucksmith, M., Shucksmith, J.W. Edinburgas: Scottish Executive Education Department. 2001.
16. Dromantienė, L. Socialinės Europos kūrimas. - Vilnius : Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2008.
17. Ellström, Per-Erik. Arbetsplatslärandets janusansikte. Pedagogisk forskning i Sverige, 2005.
18. Eurydice - Network on education systems and policies in Europe. 2007. Prieiga per <internetą:<
www.eurydice.org>
19. Europos Sąjungos tvaraus vystymosi strategija. 2008.
20. Europos Komisijos komunikatas „Gebėjimų ugdymas XXI amžiuje: Europos bendradarbiavimo mokyklų klausimais darbotvarkė“. 2008. Prieiga per internetą:
< <http://www.smpf.lt/index.php?id=1788>>.
21. Everard, K. B.ir Morris,G. Efektyvus mokyklos valdymas. Kaunas : Poligrafija ir informatika, 1997.
22. Freud,Z. Psichoanalizės įvadas. Vilnius : Vaga, 2009.
23. Freeman, Richard,B. Crime and the Employment of Disadvantaged Youths. 1991. Prieiga per internetą: <<http://ssrn.com/abstract=226742>>

24. Fullan, M. Pokyčių jėgos. Vilnius: Tyto Alba, 1993.
25. Gauthier L. Trečiojo tūkstantmečio vaikai. Vilnius: Presvika, 2001.
26. Gylienė, R. Darželio mokyklos, kaip ugdymo institucijos ypatumai. Švietimo vadyba reformos erdvėje : magistrų moksliniai tyrimai. Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2005.
27. Glebuviene, V. Vaiko rašomosios kalbos tapšmas. Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, 2000.
28. Gražienė, V. Kai kurie ikimokyklinio ugdymo praeities ir dabarties santykio aspektai Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. Vilnius, 1999.
29. Gronroos, Ch. Service Management and Marketing. Toronto. Lexington. Bodck, 1990.
Prieiga per internetą: < mtq.sagepub.com/cgi/content/refs/6/3/317 >
30. Hopkins, D., Ainscow, M., West, M. Kaita ir mokyklos tobulinimas. Vilnius: Tyto alba, 1998.
(versti iš anglų kalbos).
31. Jančaitytė, R. Vaiko priežiūros paslaugos. Šeima, vaikai, šeimos politika: modernėjimo prieštaros. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 2005.
32. Jasilionienė, A. Prioritetinės šeimos politikos krypties- šeimos ir darbo suderinamumo - raiška šeimos politikos priemonių sistemoje. Vilnius, 2005.
33. Jucevičienė, P., Janiūnaitė, B. Ikimokyklinis ugdymas švietimo sistemoje – pasaulinės tendencijos. Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, 2000.
34. Jucevičius, R., Jucevičienė, P., Janiūnaitė, B., Cibulskas, G. Mokyklos strategija: strateginio vystymo vadovas. Kaunas: Žinių visuomenės institutas, 2003.
35. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr.60-1501; 2002, Nr. 13-479)
36. Juodaitytė, A. Vaikystės fenomenas: socialinis-educacinis aspektas. Monografija. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2003
37. Juodaitytė, A. Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme: Rytų, Vidurio Europos šalių, JAV ir Lietuvos patirties lyginamoji analizė. Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, 2000.
38. Juodaitytė, A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje (educologinis požiūris). Tiltai, Nr. 4. Klaipėda, 2000.
39. Juodaitytė, A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius: UAB „Petro ofsetas“, 2003.
40. Juraitienė, I., Ikimokyklinio ugdymo patirtis Europoje ir Lietuvos valstybėse. 2003.
41. Jurkauskas, A. Visuotinė kokybės vadyba: mokomoji knyga. Kaunas: Technologija, 2006.
42. Kardelis K. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Vadovėlis. 2 - asis pataisytas ir papildytas leidimas. Judex leidykla. Kaunas, 2002.

43. Kučinskienė, R. Lyginamieji ikimokyklinio ugdymo efektyvumo tyrimai. Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, 2000.
44. Lileikaitė, V., Juodaitytė, A. Gyventojams teikiamos informacijos apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą būklė ir patirtis. Tyrimo ataskaita, 2003.
45. Litvinienė, J. Vaikas – šeimos ir darželio sąveikos subjektas ir objektas. Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, 2000.
46. Litvinienė, J. Šeima – vaiko ugdymo institucija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2001.
47. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės ataskaita, 2008.
48. LPFÖ curriculum for the pre-school. Stockholm, 1998.
49. Lukoševičiūtė-Mašalienė, L. Švietimo reformos eiga ir jos tobulinimas bendrojo lavinimo mokyklose mokytoju požiūriu. Edukacinės studijos: jaunųjų mokslininkų darbai. Vilniaus pedagoginis universitetas. Švietimo vadyba, 2008.
50. Malinauskas, G. Šeima ir darbas: suderinimo dilemos ir galimybės : šeimos ir darbo suderinimo galimybių Lietuvoje, Čekijoje, Ispanijoje ir Vokietijoje studija. institutas. -Kaunas: Šeimos santykių institutas, 2006.
51. Maslauskaitė, A. Lietuvos šeima: tarp rinkos ir politikos.- Vilnius:demokratinės politikos institutas, 2005.
52. Marcelionienė, E. Pakopa, kurios dar trūksta. Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. Vilnius, 1999.
53. McLaughlin, T.H. Šiuolaikinė ugdymo filosofija-demokratiškumas, vertybės,įvairovė. Kaunas: Technologija,1997.
54. McMurtry, J. Education and the market model. Journal of Philosophy of Education, 2003.
55. Mondeikienė, L. Žaidimas – priemonė inspiruojantiū tolesnę vaikų veiklą. Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, 2000.
56. Monkevičienė, O. Reformuojamo ikimokyklinio ugdymo turinio sudarymas ir diegimas. Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. Vilnius, 1999.
57. Monkevičienė, O. Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai. Galutinė mokslinė ataskaita, 2008.
58. Murat Ali Dulupcu, Onur Demirel . Globalizacija ir internacionalizacija. 2005.
59. Neifachas, S. Švietimo reformos iššūkiai. Vilnius, 2007.
60. Neifachas, S. Ikimokyklinio ugdymo programos kokybė. Vilnius, 2008.
61. Neyer, G.R. Family policines and low fertility in Western Europe. 2003. Prieiga per internetą:<http://www.demogr.mpg.de/cgi-bin/publications/list.plx?debug=0&listtype=-98&personalid=103>

62. Norman, R. Service Management Strategy and Leadership ir Service. Br., 1991.
63. Purvaneckienė, G. Švietimo politika ir vadyba: švietimo politika ir ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra. Acta Pedagogica Vilnensia, 2005.
64. Rajeckas, V. Švietimas: raida, dabartis. Vilnius: VPU leidykla, 2001.
65. Rydelienė, I. Ikimokyklinių ugdymo institucijų funkcijos ir pedagogų veiklos motyvai. Švietimo vadyba reformos erdvėje : magistrų moksliniai tyrimai. Vilnius: VPU leidykla, 2005.
66. Rupšienė, L. Šeimotyro įvadas (studijų knyga). Klaipėda: KU leidykla, 2001.
67. Sleenbos, Joelle, E. Low Fertility Rates in OECD Countries: Facts and Policy Responses , OECD Social, Employment and Migration Working Papers No.15.Paris: OECD.
Prieiga per internetą: <<http://www.oecd.org/dataoecd/13/38/16587241.pdf>>
68. Stankunienė, V. Gyventojų politikos vertinimas. Šeima, vaikai, šeimos politika modernėjimo prieštaros. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 2005.
69. Statistikos departamentas. Švietimas 2006. Vilnius, 2007.
70. Šeibokienė, G. Ikimokyklinis ugdymas: kur esame ir kur link eisime? Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. Vilnius, 1999.
71. Targamadzė, V. Bendrojo lavinimo mokykla: mokinių edukacinio stimuliavimo aspektas. Kaunas: Technologija, 1999.
72. The child, the economy and the European Union - towards child-friendly policies (Vaikas, ekonomika ir Europos Sąjunga - siekiant vaikams palankios politikos). 2001.
73. Tučkuvienė, D. Švietimo paslaugos ikimokyklinėse ugdymo institucijose: tėvų ir pedagogų vertinimas. VPU leidykla, 2002.
74. Vasiliauskas, R. Vaikystė kaip lietuvių liaudies pedagogikos objektas. Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme. Klaipėda: KU leidykla, 2000.
75. Večkienė, N., Jucevičienė, P., Jucevičius, R. ir kiti. Švietimo vadybos įvadas. Kaunas: Technologija, 1996.
76. Žalimienė, L. Vaikų globos sistema ir jos tendencijos Lietuvoje. Situacijos apžvalga remiantis atliktų tyrimų rezultatais. Vilnius, 2005.
77. Žalimienė, L. Socialinės paslaugos. Vilnius, 2003.
78. Želvys, R. Gamintojai, vartotojai, teikėjai ir švietimo paslaugų kokybė. Acta Paedagogica Vilnensia. T.9 , 2002.

ŠALTINIAI:

1. Mažeikių rajono 2008-2013 m. strateginis plėtros planas.

2. Telšių apskrities socialinė ir demografinė charakteristika. Prieiga per internetą: <regionai.stat.gov.lt/pdf/Socdemas_Telsiu%20aps_2008_11_25.pdf>
3. Varkalytė, K. Lopšelių-darželių prestižą kelia...eilės. Mažeikių rajono savivaldybės leidžiamas laikraštis „Santarvė“, 2009. Prieiga per internetą: <www.santarve.lt/article/articleview/7593/1/79/?...>
4. Švietimo ir Mokslo ministerija. Gyventojų informavimo tyrimas, 2009. Prieiga per internetą: <http://www.ncb.org.uk/Page.asp?originx485md_42733158499x33c4567732225>
5. Jacikevičius, M. Darželiai priims ir metukų nesulaukusius vaikus, 2009. Prieiga per internetą: <www.delfi.lt/news/daily/education/article.php?id.>

PRIEDAI

1 PRIEDAS

ANKETA IKIMOKYKLINĮ UGDYMĄ TEIKIANČIŲ ĮSTAIGŲ PEDAGOGAMS

Šia apklausa siekiama išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovę, naujų paslaugų atsiradimo galimybes bei problemas. Anketa anoniminė. Visa gauta informacija bus naudojama tik moksliniais tikslais..

Dėkoju už bendradarbiavimą ir Jūsų nuomonę.

1. Kokia ugdymo(si) kokybės samprata vadovaujate	2. Kokios, jūsų nuomone, yra geriausios
--	---

ugdymu vaikais? (pažymėkite vieną ar kelis variantus, galite įrašyti savo teiginį)

- ugdymo(si) kokybė yra ugdymo tikslų pasiekimo laipsnis
- ugdymo(si) kokybė yra tai, kas atitinka numatytus ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimus arba priešmokyklinio ugdymo(si) standartą
- ugdymas(si) yra kokybiškas, jeigu atitinka ugdytinių poreikius bei interesus
- ugdymas(si) yra kokybiškas, jeigu atitinka ugdytinių tėvų poreikius bei lūkesčius
- ugdymo(si) kokybė - tai visų jo dalyvių ir visuomenės susitarimo reikalas
- ugdymo(si) kokybė yra nuolatinė kaita tobulėjimo link
- ugdymo(si) kokybė – tai konkrečių kokybės kriterijų ir požymių visuma
- kita

3. Kokia programa ir papildomais šaltiniais remiatės organizuodama ugdymą grupėje? (pažymėkite vieną ar kelis variantus)

- bendrąja priešmokyklinio ugdymo(si) programa
- įstaigos parengta ikimokyklinio ugdymo programa
- įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos pagrindu parengta grupės programa
- įstaigos programos pagrindu kiekvienam vaikui parengta individualia ugdymo programa
- nacionalinėmis programomis (“Vėrinėlis”, “Gairės”)
- alternatyviomis programomis (Montesori, Valdorfo, Regijo Emilija, Pjaže)
- užsienio programų atskirų skyrių medžiaga
- autorinėmis arba atskirų ugdymo sričių lietuvių autorių parengtomis programomis (“Po tėviškės dangum”, “Auginu gyvybės medį” ir kt.)
- kita

ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams teikiamos paslaugos? (pažymėkite kelis svarbiausius teiginius, galite įrašyti savo teiginį)

- gera ugdymo programa
- gera vaiko priežiūra (geras maitinimas, poilsis, rūpinimasis sveikata)
- vaiką mylinti, maloni, rūpestinga auklėtoja
- įdomus, įvairus gyvenimas grupėje (laisvė žaisti, įdomi veikla, renginiai)
- geri vaiko pasiekimai (nuolat daroma pažanga, geras vystymasis, brandumas mokyklai)
- profesionalus darbas su gabiaisiais, ypatingų poreikių turinčiais vaikais
- gerai įrengta ugdymo įstaigos aplinka (daug erdvės, žaislų, priemonių, estetiška, patogi vaikams ir kt.)
- įvairių būrelių gausa
- kita

4. Kas labiausiai pasikeitė pradėjus dirbti pagal įstaigos parengtą ikimokyklinio vaikų ugdymo programą? (dirbantiems ikimokyklinio ugdymo grupėje) Kas labiausiai pasikeitė dirbant pagal priešmokyklinio ugdymo programą? (dirbantiems priešmokyklinio ugdymo grupėje) (pažymėkite svarbiausius pasikeitimus)

- programos rengimas padėjo geriau perprasti šiuolaikinę požiūrį į vaiko ugdymą
- ugdymas labiau pritaikytas vaiko poreikiams, jo amžiaus galimybėms bei ugdymosi stiliui
- atsirado naujų, įvairesnių, šiuolaikiškesnių ugdymo organizavimo formų, būdų
- vaiko ugdymas(si) tapo įvairiapusiškesnis
- pagerėjo vaikų pasiekimai
- pagerėjo vaikų brandumas mokyklai
- įgyvendinant ugdymo turinį atitinkamai buvo keičiama aplinka
- geriau atliepiami tėvų poreikiai bei lūkesčiai
- tėvai aktyviau dalyvauja ugdymo(si) procese įstaigoje
- niekas nepasikeitė
- kita

5. Kaip vertinate vaiko ugdymo kokybę savo grupėje/įstaigoje?

	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Patenkinamai	Blogai	Gerai
ugdymo programą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vaiko savijautą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vaiko priežiūrą (maitinimą, miegą, sveikatą)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
auklėtojos bendravimą su vaiku	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kasdieninį ugdymą grupėje	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vaiko pasiekimus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
gabių, ypatingų poreikių vaikų ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ugdymo įstaigos aplinką	☐	☐	☐	☐	☐	☐
darželio darbuotojų santykius su tėvais	☐	☐	☐	☐	☐	☐
auklėtojų profesinį pasirengimą ugdyti mažą vaiką	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6. Ko labiausiai siekiate organizuodama vaikų gyvenimą grupėje? (pažymėkite vieną ar kelis variantus)

- geros vaikų savijautos
- nustatyto vaikų maitinimo bei miego režimo laikymosi
- vaikų poreikių tenkinimo
- vaikų pasitikėjimo savimi
- vaikų naujų patirčių įgijimo
- vaikų drausmingumo, paklusnumo
- vaikų veiklos individualizavimo
- vaikų laisvės rinktis, veikti, siūlyti, atsisakyti
- vaikų veiklos turtingumo, kūrybiškumo
- kita

8. Kokias vaikų ugdymo formas dažniausiai praktikuojate grupėje? (pažymėkite kelias svarbiausias)

- projektinį vaikų veiklos organizavimą
- individualų vaikų ugdymą
- pamokėles
- vaikų veiklą grupelėmis

7. Kaip siekiate tikslingo vaikų ugdymo grupėje? (pažymėkite kelis svarbiausius punktus)

- keldama kasdienes ugdymo uždavinius
- keldama savaitinius ugdymo uždavinius
- perteikdama iš anksto numatytas žinias
- keldama metinius ugdymo tikslus savo grupei
- siūlydama vaikams priemones, kurias naudojant reikia tiksliai atlikti užduotis
- siekdama dermės tarp savaiminio vaikų ugdymo(si) ir ugdymo(si) situacijų sudarymo
- siekdama, kad kiekvienas vaikas iki galo atliktų numatytą darbėlį
- apmąstydamą kiekvienos praėjusios dienos veiklos organizavimą
- planuodama veiklą
- kita

9. Į kokius individualius vaikų ypatumus labiausiai atsižvelgiate organizuodama ugdymą? (pažymėkite kelis svarbiausius)

- į vaiko norus, interesus, pomėgius
- į vaiko gabumus
- į vaiko pasiekimų lygį, ugdymo(si) institucijoje

<ul style="list-style-type: none"> ☐ visos vaikų grupės veiklą salėje, grupėje, lauke ☐ išvykas, ekskursijas ☐ edukacinius renginius už darželio ribų ☐ ugdymą žaidimu ☐ kalbos, bendravimo, atsipalaidavimo ir kt. valandėles ☐ ryto ratą, popietės ratą ☐ šventes, popietes, pramogas ☐ kita 	<p>patirtį</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ į vaiko veiklos tempą, temperamentą ☐ į specialiuosius ugdymo(si) poreikius ☐ visi vaikai ugdomi vienodai ☐ į vaiko emocinę būseną ir elgesio ypatumus ☐ į vaiko šeimos kultūrinę, tautinę, materialinę, užimtumo, šeiminių situaciją ☐ į vaiko sveikatą ☐ kita
<p>10. Kaip organizuojate vaikų dieną grupėje? (pažymėkite kelis svarbiausius punktus)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ pagal iš anksto numatytą, nesikeičiančią dienotvarkę ☐ pagal numatytą dienotvarkę, kuri keičiama pagal susidariusią situaciją ☐ pagal kiekvieną dieną kartu su vaikais sudaromą dienotvarkę ☐ konkreti dienotvarkė nenumatoma ☐ pagal dienotvarkę, kuri keičiama atsižvelgiant į metų laikus ☐ pagal tėvų patogumui pritaikytą dienotvarkę ☐ pagal dienotvarkę, pritaikytą vaikų gyvenimui ir ugdymui(si) visose įstaigos erdvėse (veiklų kambarėliuose, seklyčiose, salėse ir kt.) ☐ kita <input style="width: 100px;" type="text"/> 	<p>11. Kas padeda siekti kokybiško ugdymo jūsų grupėje? (pažymėkite svarbiausius veiksnius)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ tinkamas vaikų komplektavimas grupėje (vienam suaugusiajam tenka 15 vaikų, komplektuojamos mišrios ikimokyklinio amžiaus vaikų grupės ir kt.) ☐ pakankamas išsilavinimas, pedagoginė kompetencija ☐ papildomas finansavimas vykdant projektinę ir kitokią veiklą ☐ geras įstaigos mikroklimatas ☐ operatyvus naujausios metodinės ir juridinės informacijos gavimas ☐ geri materialiniai įstaigos ištekliai (priemonės, įranga, lėšos renginiams ir kt.) ☐ tėvų finansinė, materialinė ir kita parama ☐ seminarai, studijos, konferencijos, stažuotės kompetencijų ugdymui(si) ☐ specialistų pagalba (pedagoginių – psichologinių tarnybų, vaiko teisių organizacijų ir kt.) ☐ kita <input style="width: 100px;" type="text"/>

12. Kas trukdo siekti kokybiško ugdymo jūsų grupėje? (pažymėkite kelis svarbiausius veiksnius)

<ul style="list-style-type: none"> ☐ didelis vaikų skaičius grupėje ☐ patalpų trūkumas ar jų nepritaikymas ugdymui ☐ prastas finansavimas ☐ ugdymo(si) priemonių stoka ir bloga kokybė 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ nepakankamas tėvų dalyvavimas grupės veikloje ☐ nepagrįsti tėvų reikalavimai pedagogui ir vaikų ugdymui ☐ labai skirtingi vaikai ir jų poreikiai ☐ nepakankama metodinė veikla įstaigoje ir tarp
--	---

☐ daug laiko užimantis įvairių dokumentų pildymas ☐ nepakankamas išsilavinimas ☐ jaučiamas kai kurių kompetencijų stygius ☐ nepalankus administracijos požiūris ☐ darbui sunkiai pritaikoma įstaigos parengta programa	įstaigų ☐ nuolat patiriama įtampa, stresai ☐ nuolatinės reformos ☐ ugdymo pakeitimas vaikų globa ☐ kita <input type="text"/>
---	--

13. Kaip vertinate vaikų ugdymo atskirose srityse kokybę jūsų įstaigoje? (pažymėkite)

	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Patenkinamai	Blogai
kalbos ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐
sveikatos ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐
socialinių įgūdžių ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐
meninį ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐
pažinimo ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐
pilietinį ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐
tautinį ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐
ekologinį ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐
religinį ugdymą	☐	☐	☐	☐	☐

14. Ar pritariate planuojamiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pokyčiams?

	Visiškai pritariu	Pritariu	Iš dalies pritariu	Nei pritariu, nei nepritariu	Nepritariu
kūdikų ugdymo grupių atidarymui darželiuose	☐	☐	☐	☐	☐
privatų vaikų ugdymo įstaigų steigimuisi	☐	☐	☐	☐	☐
ikimokyklinio ugdymo pedagogo atlygio už darbą prilyginimui mokytojo atlygiui už darbą	☐	☐	☐	☐	☐
teikti prioritetą ikimokyklinio ugdymo pedagogų rengimui universitetuose	☐	☐	☐	☐	☐
skatinti vyrų pedagogų darbą ikimokyklinėse įstaigose ir priešmokyklinėse grupėse	☐	☐	☐	☐	☐
bendrų viešų eilių į ugdymo įstaigas sudarymui ir skelbimui internete	☐	☐	☐	☐	☐

15. Jūsų amžius? ☐ iki 25 ☐ nuo 26 – 35 ☐ nuo 36 – 45 ☐ nuo 46 – 55 ☐ nuo 56 – 60 ☐ virš 60	16. Išsilavinimas? ☐ vidurinis ☐ aukštesnysis ☐ nebaigtas aukštasis ☐ aukštasis neuniversitetinis ☐ aukštasis universitetinis	17. Kvalifikacinė kategorija? ☐ auklėtoja ☐ vyr. auklėtoja ☐ auklėtoja-metodininkė ☐ auklėtoja-ekspertė	18. Pedagoginio darbo stažas? ☐ 1 - 3 metai ☐ 4-10 metų ☐ 11-20 metų ☐ 21-30 metų ☐ virš 31 metų	19. Grupė, kurioje dirbate? ☐ ikimokyklinė ☐ priešmokyklinė ☐ mišri ikimokyklinė-priešmokyklinė
--	--	--	---	--

20. Vaikų skaičius grupėje? (įrašykite)

21. Suaugusiųjų, dirbančių su vaikais grupėje, skaičius? (įrašykite)

22. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos tipas? (pažymėkite) ☐ darželis ☐ lopšelis/darželis ☐ darželis/m-kla ☐ spec. darželis ☐ grupė mokykloje ☐ atskira grupė (dienos centre, bibliotekoje, kultūros namuose ir kt.)	23. Įstaigos juridinis statusas? (pažymėkite) ☐ privati įstaiga ☐ valstybinė įstaiga ☐ visuomeninių, konfesinių organizacijų ar draugijų įstaiga	24. Vietovė, kurioje yra ugdymo įstaiga? (pažymėkite) ☐ kaimas ☐ miestelis ☐ rajono centras ☐ miestas
--	---	--

**ANKETA TĖVAMS IR GLOBĖJAMS,
KURIŲ VAIKAI LANKO IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGĄ**

Šia apklausa siekiama išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovę, naujų paslaugų atsiradimo galimybes bei problemas. Anketa anoniminė. Visa gauta informacija bus naudojama tik moksliniais tikslais.

Dėkoju už bendradarbiavimą ir Jūsų nuomonę.

<p>1. Kokią įstaigą/ grupę lanko Jūsų vaikas (pažymėkite)</p> <p>☐ valstybinę</p> <p>☐ privačią</p> <p>☐ namų darželį (veikiantį bute/name)</p> <p>☐ mamų organizuotą vaikų priežiūros grupę (susitarusios mamos iš eilės prižiūri kelių šeimų vaikus)</p> <p>☐ kita</p>	<p>2. Jūsų vaikas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą buvo priimtas (pažymėkite)</p> <p>☐ pagal įstaigai priskirtą Jūsų gyvenamąją vietą</p> <p>☐ pagal laisvą Jūsų pasirinkimą</p> <p>☐ pagal vaiko gabumus</p> <p>☐ pagal vaiko specialiųjų poreikių pobūdį</p> <p>☐ pagal teikiamų paslaugų pobūdį (pagal Jums patrauklią ugdymo programą, ugdymo kalbą, teikiamą psichologinę ar kitokią pagalbą ir kt.)</p> <p>☐ kita</p>
<p>3. Kad Jūsų vaikas būtų priimtas į ikimokyklinio ugdymo instituciją, padėjo (pažymėkite)</p> <p>☐ išankstinė registracija</p> <p>☐ situacijos paaiškinimas ir prašymas</p> <p>☐ įtakingo asmens tarpininkavimas</p> <p>☐ įstaigos rėmimas finansiškai</p> <p>☐ įstaigos rėmimas savo darbu, medžiagomis, daiktais</p> <p>☐ dovanėlė</p> <p>☐ kita</p>	<p>4. Kokią grupę lanko Jūsų vaikas (pažymėkite)</p> <p>☐ skirta vieno amžiaus vaikams (nurodykite amžių) _____</p> <p>☐ skirta mišraus amžiaus vaikams (nurodykite lankančių vaikų amžių) _____</p> <p>☐ brolių – seserų</p> <p>☐ specialiųjų poreikių</p> <p>☐ kita</p>

5. Jei būtų tokia galimybė, į kokią grupę norėtumėte leisti savo vaiką (pasamprotaukite) _____

6. Mano sūnaus/dukros grupę lanko ____ vaikų. Pageidaučiau, kad lankytų ____ vaikų (nurodykite skaičių)

7. Jūsų vaikas darželyje ugdomas _____ kalba (įrašykite kalbą)

8. Jūs pageidautumėte, kad vaikas darželyje būtų ugdomas viena _____ kalba (įrašykite kalbą), dviem _____ kalbomis (įrašykite kalbas)

9. Jūsų sūnaus/dukros lankoma grupė dirba nuo _____ iki _____ (įrašykite valandas)

10. Kokio grupės darbo laiko pageidautumėte Jūs: nuo _____ iki _____ (įrašykite valandas)

<p>11. Jeigu įstaigoje veiktų nurodytų darbo valandų grupės, kuriomis norėtumėte pasinaudoti (pažymėkite)</p> <p>☐ budinti grupė nuo 6.00/6.30 val.</p> <p>☐ budinti grupė iki 19 val.</p> <p>☐ budinti grupė iki 21 val.</p> <p>☐ budinti grupė iki 24 val.</p> <p>☐ budinti grupė per naktį</p> <p>☐ iki pietų dirbanti grupė</p> <p>☐ po pietų dirbanti grupė</p> <p>☐ kita</p>	<p>12. Jeigu įstaigoje veiktų tokio tipo grupės, kuriomis norėtumėte pasinaudoti (pažymėkite)</p> <p>☐ kelių dienų per savaitę grupė</p> <p>☐ penkių dienų per savaitę grupė</p> <p>☐ savaitinė grupė</p> <p>☐ šeštadieninė grupė</p>
---	--

13. Kokiomis papildomomis ugdymo paslaugomis naudojasi Jūsų vaikas įstaigoje ir kitur (pažymėkite):

Naudojasi		Paslaugos	Norėtume, kad naudotųsi	
Įstaigoje	Kitur		Įstaigoje	Kitur
☐	☐	būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	☐	☐
☐	☐	kūno kultūros (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menų ir kt.)	☐	☐
☐	☐	užsienio kalbos mokymasis	☐	☐
☐	☐	mokami meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginiai įstaigoje	☐	☐
☐	☐	ekskursijos, išvykos į muziejus, teatrus, parodas	☐	☐
☐	☐	pastovus ugdymas ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimas kitų įstaigų sporto ar kita baze ir kt.)	☐	☐
☐	☐	kita	☐	☐

14. Kokiomis specialiojo ugdymo paslaugomis naudojasi Jūsų vaikas įstaigoje ir kitur (pažymėkite):

Naudojasi		Paslaugos	Norėtumėte, kad naudotųsi	
Įstaigoje	Kitur		Įstaigoje	Kitur
☐	☐	vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	☐	☐
☐	☐	specialisto (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais)	☐	☐
☐	☐	kita	☐	☐

15. Kokiomis siūlomomis paslaugomis Jūs naudojatės įstaigoje ir kitur? (pažymėkite):

Naudojasi		Paslaugos	Norėtumėte, kad naudotųsi	
Įstaigoje	Kitur		Įstaigoje	Kitur
☐	☐	informavimas apie vaiką (savijautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.)	☐	☐
☐	☐	psichologo konsultacijos	☐	☐
☐	☐	pedagogo konsultacijos	☐	☐
☐	☐	teisinės konsultacijos	☐	☐
☐	☐	vaikų teisių specialistų konsultacijos	☐	☐

☐	☐	informavimas apie galimybę naudotis lengvatomis, pašalpomis	☐	☐
--------------------------	--------------------------	---	--------------------------	--------------------------

☐	☐	naudojimas labdara	☐	☐
☐	☐	tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	☐	☐
☐	☐	tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	☐	☐
☐	☐	kitakalbių tėvų lietuvių kalbos mokymas	☐	☐
☐	☐	naudojimas įstaigos teikiamomis buitinėmis paslaugomis (kirpykla, skalbykla ir kt.)	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas vasaros stovyklose įstaigoje	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	☐	☐
☐	☐	kita	☐	☐

<p>16. Lietuvoje vaikai yra ugdomi pagal įvairias ikimokyklinio ugdymo programas. Ar jūs susipažinę su programa, pagal kurią grupėje ugdomas Jūsų vaikas (pažymėkite)</p> <p>☐ teikiau pasiūlymus programos rengimui</p> <p>☐ pedagogai derino programos turinį su tėvais</p> <p>☐ pedagogės pristatė programą per tėvų susirinkimą</p> <p>☐ esate programą vertę, skaitę</p> <p>☐ su programa nesate susipažinę</p> <p>☐ apie programą nieko nesate girdėję</p> <p>☐ kita</p>	<p>17. Kas, Jūsų nuomone, turėtų vyrauti ugdant Jūsų vaiką (pažymėkite ne daugiau trijų):</p> <p>☐ vaiko protinių galių lavinimas (kalba, matematika ir kt.)</p> <p>☐ vaiko sveikatos stiprinimas ir fizinių galių lavinimas</p> <p>☐ vaiko kūrybiškumo skatinimas</p> <p>☐ vaiko meninis lavinimas</p> <p>☐ tautinis auklėjimas</p> <p>☐ religinis auklėjimas</p> <p>☐ gražaus bendravimo ir elgesio mokymas</p> <p>☐ kita</p>
--	--

18. Ar iš įstaigos pedagogų esate girdėję apie kitas ikimokyklinio ugdymo programas (pažymėkite, apie kurias girdėjote)

<p>☐ Vėrinėlis</p> <p>☐ Ikimokyklinio ugdymo gairės</p> <p>☐ Valdorfo</p> <p>☐ Montessori</p>	<p>☐ Protinio brandinimo mokyklai</p> <p>☐ Po tėviškės dangum (etninio ugdymo)</p> <p>☐ Sveikos, saugios gyvensenos</p> <p>☐ Kitas</p>
---	--

19. Su kokiais iš išvardintų programų norėtumėte susipažinti (parašykite) _____

20. Ar pageidautumėte, kad Jūsų vaikas būtų ugdomas pagal individualias programas (pažymėkite)

taip ne

21. Jei atsakėte „Taip“, nurodykite kurių programų pageidautumėte savo vaikui (pažymėkite)

<p>☐ programos gabiems vaikams</p> <p>☐ programos raidos sutrikimų turintiems vaikams</p> <p>☐ programos elgesio sutrikimų turintiems vaikams</p>	<p>☐ programos iš užsienio sugrįžusių šeimų vaikams</p> <p>☐ programos dvikalbiams vaikams</p> <p>☐ Kita</p>
--	---

<p>22. Norėtume sužinoti, kiek Jums kainuoja vaiko ugdymas ikimokyklinio ugdymo institucijoje (pažymėkite ir įrašykite skaičių)</p> <p>☐ mėnesinis mokestis už valstybinį darželį</p>	<p>23. Kokių Jūsų pageidaujamų paslaugų negalite gauti dėl šių priežasčių (pažymėkite)</p> <p>☐ trūksta informacijos</p> <p>☐ nėra vietų</p>
---	---

_____lt ☐ mėnesinis mokestis už privatų darželį _____lt ☐ mėnesinis mokestis už būrelius, baseiną ir kt. _____lt ☐ vienkartiniai mokesčiai už koncertus, ekskursijas ir kt. apie _____lt (per mėnesį) ☐ įvairios rinkliavos apie _____lt (per mėnesį) ☐ įstaigos rėmimo išlaidos apie _____lt (per mėnesį) ☐ kita	☐ neprito vaikas ☐ per brangu ☐ nepatogus paslaugos teikimo laikas ☐ nepatogi paslaugos teikimo vieta ☐ nėra vaiko pavėžėjimo paslaugos ☐ nepriimtini ugdymo, darbo su vaiku metodai ☐ kita
--	--

24. Norėtume sužinoti, ką Jūs keistumėte (parašykite)

- Jūsų vaiko grupėje _____
- Jūsų vaiko darželyje _____
- visoje ikimokyklinio ugdymo sistemoje _____

25. Kas, Jūsų manymu, labiausiai trukdo vaiko ugdymo kokybei (parašykite) _____

26. Anketą užpildė (pažymėkite) ☐ vaiko mama ☐ vaiko tėtis ☐ vaiko globėjas ☐ kitas asmuo (parašykite, kas) _____	27. Jūsų gyvenamoji vieta Lietuvoje (pažymėkite) ☐ miestas ☐ miestas (rajono centras) ☐ miestelis ☐ kaimas	28. Jūsų išsilavinimas ☐ aukštasis/nebaigtas aukštasis ☐ aukštesnysis/spec.vidurinis ☐ profesinis ☐ vidurinis ☐ pagrindinis ☐ turite bakalauro laipsnį ☐ turite magistro laipsnį ☐ turite daktaro laipsnį ☐ kita	29. Jūsų profesinė veikla (pažymėkite) ☐ vadovas ☐ stambus verslininkas ☐ specialistas, tarnautojas ☐ kūrybinis darbuotojas ☐ darbininkas, techninis darbuotojas ☐ smulkus verslininkas ☐ ūkininkas ☐ bedarbis ☐ namų šeimininkas ☐ kita
--	---	---	---

30. Vaikų skaičius šeimoje (įrašykite, kiek) _____

31. Šeimos sudėtis (pažymėkite) ☐ vedęs/ištekėjusi ☐ nevedęs/netekėjusi ☐ išsiskyęs/išsiskyrusi ☐ našlys/našlė ☐ gyvenate neregistruotoje santuokoje	32. Materialinė šeimos padėtis, Jūsų nuomone (pažymėkite) ☐ labai gera ☐ gera ☐ vidutiniška ☐ bloga ☐ labai bloga
---	--